

Cuprins

Petrache Plopeanu: „Pungașul prăpastiei”/ pag. 1
Fapte culturale/ pag. 3
Christian Crăciun: „Arhechipul”/ pag. 4
Silvia Ioana Sofinetti: Poeme/ pag. 5
Virgil Diaconu: Poezia religioasă românească/ pag. 6
Ion Roșoru: Poeme/ pag. 14
Lucian Mănăilescu: „Povara luminii”/ pag. 15
Camelia Iuliana Radu: Poeme/ pag. 16
Doina Cernica: Povești de călătorie/ pag. 18
Mihaela Aionesei: Poeme/ pag. 20
Maria Pal: Poeme/ pag. 21
Petrache Plopeanu: „Am libertatea de a face orice”/pag. 22
Stan Brebenel: Haihui prin Europa/ pag. 23
Camelia Manuela Sava: „Poema oncologică”/ pag. 25
Mihai Marian: Poeme/ pag. 26
Florentina Loredana Dalian: Poeme/ pag. 28
Adrian Munteanu: Lecturi regăsite/ pag. 29
Nicolae Bratu. Rondelul ritmului interior/ pag. 32
Leo Butnaru: Traduceri din Pavol Janik/ pag. 32
Adrian Lungu: În weekend cu Isachi/ pag. 34
Nicolai Tăicuțu: Poeme/ pag. 36
Cenaclul Lira 21 (Ramona Roman, Atena Ivanovici, Camelia Ardelean, Adrian Crețu)/ pag. 37
Mihaela Malea Stroe: „La ceainărie, încă o dată...”/ pag. 41
Nina Elena Plopeanu: „Obrejenia”/ pag. 44
Gina Zaharia: Poeme/ pag. 45
Adrian Botez: „Sacre disoluții”/ pag. 46
Traian Gh. Cristea: Poeme/ pag. 46
Radu Cârneli: Poeme/ pag. 48
Gheorghe Andrei Neagu: „Ceasornicul de buzunar”/ pag. 49
Sandu Tudor: „Roata întraripată”/ pag. 51
Lidia Grosu: Poeme/ pag. 52
Cărți prezentate de: Petre Isachi (pag. 54), Ion Roșoru (pag. 56), Camelia Manuela Sava (pag. 58), Octavian Mihalcea (pag. 59), Silvia Ioana Sofinetti (pag. 59), Valeria Manta Tăicuțu (pag. 60), Mihai Vintilă (pag. 61), Maria Mânzală (pag. 62), Ionel Bota (pag. 64)
Lucian Mănăilescu: „Zidurile Babilonului”/ pag. 60
Marin Moscu: „Uităm să pășim”/ pag. 64
Irina Lucia Mihalca: „Aromă nouă de cafea”/ pag. 66
Gheorghe Oncioiu: „Lătratul la lună”/ pag. 66
Valeria Manta Tăicuțu: „În așteptare”/ pag. 67
Nicolai Tăicuțu: Raftul cu cărți/ pag. 68
Mihai Merciaru: „Sonetul ubicuității”/ pag. 69

**Apare sub egida Asociației
Culturale „Valman”, cu
sprijinul Centrului Cultural
„Florica Cristoforeanu” și al
Primăriei Râmnicu Sărat**

**Redactor-șef:
VALERIA MANTA TĂICUȚU**

**Colectivul redacțional:
CAMELIA MANUELA SAVA
NICOLAI TĂICUȚU
PETRACHE PLOPEANU
STAN BREBENEL**

**Secretar de redacție :
SILVIA IOANA SOFINETTI**

**Redacția și administrația:
Str. Gh. Lupescu, nr. 67,
Rm. Sărat, 125300,
jud. Buzău**

TELEFOANE:

0765-797.097

0726-106.582

e-mail : valeriamantataicutu@gmail.com

Tipar executat de EDITGRAPH Buzău

Revista nu-și asumă responsabilitatea pentru punctele de vedere conținute de materialele publicate.

Petrache PLOPEANU

Pungașul prăpastiei

Motto:

„Cu nenumărate precauții, dau târcoale adâncurilor, le fur din beție și o iau la sănătoasa, ca un pungaș al prăpastiei”.

(E. Cioran, *Silogismele amărăciunii*).

Orice analiză, a oricărui „silogism” din cartea lui Emil Cioran, *Silogismele amărăciunii*¹, se cere, *ab initio*, concepută din perspectiva „amărăciunii”. Bineînțeles, o amărăciune pusă ca o concluzie la enunțuri considerate premise, care, împreună cu ea (concluzia), determină sensul și forma logică a exprimării: silogism. Indiferent de semnificații, amărăciunea trebuie să reprezinte finalul. Sau poate fi și altfel? Întrebarea a apărut instinctiv, dar posibilitatea de a o valida sau invalida nu are cum să apară brusc, fără un demers necesar și suficient. Iar orice demers analitic asupra unui aforism sau a unui text de acest gen, cu o întindere parcimonioasă, dar cu semnificații poate infinite, nu poate fi acceptat decât atunci când evidența îndeamnă la aceasta, în primul rând; iar în al doilea, un astfel de demers nu se poate desfășura decât într-o libertate totală a spiritului, care se imaginează stăpân pe materia exprimării: pe cuvinte, pe îmbinări de cuvinte, pe sensuri și semnificații, distrugând și creând cu aceeași frenezie logici interne, auto-polemici, contraziceri și acceptări.

„Silogismul” este cel ales ca motto pentru acest eseu. Îl repetăm și aici: „Cu nenumărate precauții, dau târcoale adâncurilor, le fur din beție și o iau la sănătoasa, ca un pungaș al prăpastiei”. Ne vom opri la început la o punere în logică a „premiselor”:

- *Cu nenumărate precauții, dau târcoale adâncurilor;*
- *le fur din beție și o iau la sănătoasa;*
- ✓ *ca un pungaș al prăpastiei.*

sau, într-o formă și mai abstractizat-logică:

- *prudent, dau târcoale adâncurilor;*
- *le fur din beție și fug;*
- ✓ *sunt un pungaș al prăpastiei.*

Diferența dintre cele două forme este una nu de conținut, ci de grad. În prima formă, concluzia apare comparată, *ca un*, în timp ce în a doua formă se afirmă indubitabil caracterul clar, *sunt un*. Desigur că ambele forme sunt generatoare de discuții fecunde pentru înțelegerea semnificației zicerii respective. Ne vom opri în continuare la termenii folosiți de Cioran pentru a crea premisele și concluzia „silogismului” său.

Prima premisă: „Cu nenumărate precauții, dau târcoale adâncurilor” sau „prudent, dau târcoale adâncurilor”.

Întreaga acțiune, pe care deocamdată o vom lăsa deoparte pentru mai târziu, se petrece cu „precauție”. Termenul poate fi înțeles și folosit cu sensul de prudență, dar și teamă, o anumită rezervă, o doză de jenă, de rușine. Presupune, în același timp, și o anumită știință, pentru că orice precauție presupune existența unei capacități de a crea un scenariu și o regie într-un anumit decor în care se va desfășura acțiunea proiectată. Precauția înseamnă premeditare, nu înseamnă spontaneitate, chiar această premeditare determinând sentimentul de precauție. A premedita înseamnă a ști ce urmează să se întâmple, înseamnă anticiparea gestului, înseamnă crearea mentală a unor consecințe benefice sau rele pentru cel care se dă pe sine drept actor, drept făptuitor. Ceea ce este nedorit creează teama, ceea ce poate fi cunoscut și de alții, creează jena, rezerva, adică reținerea, rușinea pentru înfăptuirea unui lucru oprit, nu de lege, ci de legile morale, de obișnuințe, de tradiții și obiceiuri.

Purcederea la înfăptuire, punerea omului în faptă, a ceea ce a premeditat, nu se realizează cu hotărâre, cu fermitate, ci cu multe renunțări și reluări ale dorinței, ale proiectului. Dovada este ceea ce se găsește așezat înaintea „precauțiilor”, care sunt „nenumărate” și care aparțin, așa cum ne dovedește acel „cu”, actorului, celui ce dorește să-și ducă la îndeplinire dorința. „Cu nenumărate precauții” nu exprimă simplu doar pluralitatea acestor precauții, care de altfel sunt, așa cum am și remarcat, diferite, acoperind un câmp semantic divers, ci o pluralitate de trăiri și o pluralitate de intensități, de la cea mai neînsemnată, care poate fi ușor marginalizată, până la cea mai intensă, care creează fierbințeala trecerii la acțiune, punerea în fapt, cum am subliniat deja. Doar „cu nenumărate” precauții și poate după ce se atinge o anumită masă critică a acestora, calea de întoarcere se șterge la fel ca un drum trasat în deșert, iar acel cineva devine cu adevărat actor. Direcția este doar înainte, spre ceea ce trebuie făcut. Doar înfăptuirea redesenează posibilitatea scăpării, dar prețul este atingerea scopului.

Din aceeași categorie a „precauțiilor” face parte, dar de data aceasta la nivelul gestului, un prim pas spre

¹ Cioran, *Silogismele amărăciunii*, Humanitas, București, 1992.

înfăptuire, pe care omul îl exprimă sub forma: „dau târcoale”. A da târcoale înseamnă a se apropia de ceva, a se furișa spre ceva, de cineva. Presupune apropierea, dar și îndepărtarea dictată de aceeași precauție, sau de anumite forme ale precauției: frică de a nu fi surprins și a păși ceva de la acel ceva/ cineva din spațiul „târcoalelor”, jena de a nu fi catalogat înainte de vreme într-un anumit fel, fără a face ceva care să merite caracterizarea, rușinea care i-ar putea dovedi încălcarea normelor stabilite de ceva/ cineva, dar și pe acelea care alcătuiesc fundalul interior al actorului care îl susține în ceea ce face. Rușinea de a fi dovedit ca incapabil să facă ceea ce trebuie să facă, în fața conștiinței sale, în fața celorlalți. Perioada „târcoalelor” încă mai permite retragerea. Anumite „precauții” care țin de supraviețuire, fizică, psihică, socială, se pot dovedi mai puternice decât altele, trăgându-l din împrejurimile țintei. Spațiul „târcoalelor” este unul intermediar, nefiind periculos, dar nici lipsit de pericole, este unul de retragere, odată ce scopul a fost atins și este necesară îndepărtarea, dar și unul de pregătire a înaintării, dacă intensitatea dorinței devine atotcuprinzătoare. Iar ținta are și ea un spațiu în care există: „adâncul”. Așadar, „târcoalele” se dau în jurul „adâncului”. Imaginea fizică este aceea a unei gropi, al cărui fund să fie suficient de îndepărtat de suprafață pentru a fi numită „adânc”. „Adâncul” corespunde poate cu „abis”, iar această accepție ne este confirmată de folosirea pluralului, „adâncuri”. Târcoalele se dau nu în jurul unui adânc simplu, ci în jurul, în preajma adâncurilor, pe care le vedem reproduse la infinit, laturii lor fizice adăugându-se și alte „nenumărate” trimiteri de naturi diferite și diverse, inclusiv acelea care scot „adâncul” din sfera lumii palpabile, concrete, naturale și o duc în alte sfere de neatins, iluzorii, nenaturale (extra/ supra). Din acest moment se formează un prim licăr de înțelegere: scena pe care se poate înfăptui dorința poate fi și una de natură infernală, probabil nu divină, date fiind caracteristicile topologice ale spațiului, care plasează Infernul jos, iar Paradisul sus. În acest context se relevă o primă semnificație a celor analizate până aici: ființa care se apropie de o lume extramundă. Deocamdată nu știm care poate fi.

A doua premisă: „*le fur din beție și o iau la sănătoasa*” sau „*le fur din beție și fug*”.

A fura înseamnă a lua ceva de la cineva fără ca acela să știe și să fie de acord, așadar fără voia lui. Cel care fură este un hoț, iar actul său premeditat determină, anticipat, sentimentul de frică, deoarece se teme de consecințe și anume că va fi prins și pedepsit; la fel face să apară sentimentul de jenă, deoarece este conștient de faptul că face ceva ce este sub ochiul colectiv; de rușine că încalcă regulile morale tradiționale. Hoția este reprobabilă atunci când sunt furate lucruri, ființe concrete, sau idei ce se pot concretiza în lucruri și ființe. Dar nu pot fi furate sentimente, atitudini, comportamente, fantome, spirite, divinități, demoni,

stări. Beția este o stare de euforie provocată de alcooluri, de diferite alte substanțe înghițite, așadar materiale, dar poate fi provocată și de sentimente: bucuria puternică, furia exagerată. Să nu confundăm beția cu stările de confuzie mintală produse de boli, de oboseală excesivă, de tristețe mare. Beția are drept caracteristică veselie, bucuria artificială, indusă. „A fura din beție”! În ce situație beția ar putea căpăta consistență și s-ar putea fura din ea? Desigur nu într-o lume specific umană, supusă unor legi fizice specifice, ci într-o lume/ lumi care are/ au alte condiții de existență, adică extra/ supra-naturale, adică lumi extra/ supra-mundane, ca în cazul la care ne-am referit, Infernul și Paradisul. Care ar fi semnificația celei de-a doua părți a celei de-a doua premise: „*o iau la sănătoasa*”. „A o lua la sănătoasa” înseamnă a fugi dintr-un loc unde s-a petrecut ceva care poate crea consecințe rele pentru cineva, în cea mai mare grabă: „Fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă”, se afirmă, iar în cazul acesta corespondența dintre rușine și sănătate, puse pe seama fugii, este exemplară, se dă drept exemplu deoarece condițiile în care se desfășoară totul impune acest fapt. Aceasta înseamnă că *furtul de beție* presupune în mod inevitabil *fuga*, indiferent de rușinea aferentă. Furt fără fugă nu poate fi. Iar acum înțelegem exprimarea din cea dintâi premisă, unde precauțiile sunt necesare, deoarece se anticipa ceea ce avea să se întâmple, furtul de beție. Am spus anterior că beția sub formă consistentă ar putea exista într-un spațiu dominat de alte reguli, Infernul sau Paradisul. Am văzut, de asemenea, că adâncul înseamnă adâncurile, concrete sau transfigurate în opusul concreteții. Am spus că topologia, care impune direcția „jos”, ne duce cu gândul la Infern, dar există aici o condiție care neagă această direcție de interpretare: beția care este o stare de euforie, de bucurie, chiar artificială fiind ea produsă. Ori, poate exista această stare într-o lume infernală unde se presupune, după cuvintele Părinților Bisericii, că acolo sunt doar chin, caznă, lacrimi, durere, ispășire? Sau ea există în lumea opusă Infernului, Paradisul?! Și atunci, adâncurile nu sunt în jos, ci în sus, iar omul dă târcoale marginilor acesteia și fură din ceea ce coboară potrivit legii gravitației (sic!), fură din bucuria divină și pentru că știe că nu-i este lui dată, „o ia la sănătoasa”. Nimic nu ne spune că omul acesta coboară (în adâncurile Iadului) nici că ar urca în înaltul Cerurilor, ci doar că fură din beție și apoi fuge. El, ajuns acolo unde întâlnește lumii extramundane îl ferește de contactul cu răul (necăzând în groapa în jos) și îi aduce frânturi din bucuria divină (păstrându-se la gura gropii de sus). Fuga este sănătoasă, deoarece binele are obiceiul să se retragă spre izvoare, părăsindu-l pe omul neînvințat cu el, binele trebuie uneori reținut cu forța alături de sufletul omului pustiit, care nu știe cum să-l țină aproape, la fel cum un mânz nedomesticit fuge în pustie. Doar prin fugă, probabil și ea un fel de „târcoale” inverse, pentru că reîntâlnirea lumii nu este ușoară,

omul ține această „beție” a bucuriei, a iubirii, a binelui lângă el.

Iar concluzia vine de la sine: „*ca un pungaș al prăpastiei*” sau „sunt un pungaș al prăpastiei”.

Pungașul este hoțul, iar termenul de „pungaș” vine de la punga pe care hoții de altădată o cereau drumeților. „Punga” pe care Omul-”Hoț” o cere „Drumețului” care trece din când în când prin pădurea ființei lui, este bucuria pe care am putea-o împărtăși în jurul nostru, iubirea pe care am putea-o nutri, binele cu care am putea să ne împărtășim mai des. A fi „pungaș al prăpastiei” înseamnă a fi capabil să vezi și tristețea și bucuria, și răul și binele, și Infernul și Paradisul să le înțelegi pe cele dintâi și să furi din celelalte, tezaurizându-le împreună cu Tine în pământul clipei de pe urmă. Amărăciunea vine din conștientizarea faptului că sunt atât de puțini „pungași” în lumea aceasta!

Fapte culturale

Aforismul a pus Tecuciul pe harta lumii

NAJI NAAMAN în

TECUCI

GÂNDURI DESENATE

PENSÉES DESSINÉES

DRAWN THOUGHTS

PENSIERI DESIGNATI

ՊՍԿԵՐԱԶԱՐԴՈՒԹ ՔԱՂԱՓԱՐՆԵՐ

وريشة خاطرة

تَكْتَشُّ فِي نَعْمَانِ نَاجِي

FCG

După prima ediție a Festivalului Internațional al Aforismului, pentru românii de pretutindeni (5-7 oct. 2017), organizat cu sprijinul Fundației Pelin, s-au scris numeroase articole în presa culturală din țară, dar și din: Liban, Franța, Italia, SUA, Rep. Moldova etc.

Dar adevărata revelație au constituit-o elevii. La întâlnirile cu scriitorii și îndrumați de profesori, ei au selectat aforisme, le-au comentat și au făcut, după ele, inspirate desene. Impresionat de acest ultim aspect, acad. Naji Naaman, din Liban, președintele de onoare al manifestării, a promis că va tipări o carte, dacă se vor aduna suficiente creații de-ale elevilor. Coordonați de prof. V.Ghica, președintele festivalului, profesorii și elevii s-au apucat serios de treabă. După selecția de rigoare, a apărut, deocamdată în formă digitală, cărticica „Gânduri desenate.” Aforismele create de elevi sunt prezentate în șase limbi (română, italiană, franceză, engleză, arabă și armeană), iar desenele au îmbrăcat diverse culori.

Fericiții elevi și profesori sunt de la școlile: Elena Doamna, D.A. Sturdza, Iorgu Iordan, Șc.1 Umbrărești și Colegiile Naționale: Spiru Haret, C.Hogaș, C.N. de Agricultură și Economie. Alte câteva lucrări aparțin unor seniori.

Volumul a apărut pe suport de hârtie, la Beirut, în trei mii de exemplare și va fi difuzat în multe locuri ale planetei. Conținutul cărții este prezentat pe Facebook de Naji Naaman în șapte filmulețe.

Tase Dănăilă

„Memoria anilor nemuritori”

Joi, 12 iulie 2018, în sala de festivități a Primăriei Râmnicu Sărat, a avut loc lansarea cărții „Memoria anilor nemuritori”, de Traian Gh. Cristea. Poet, prozator, fost profesor de limba și literatura română, autorul adună în peste 500 de pagini (vol. I) evocări ale foștilor săi dascăli dispăruți, portrete lirice ale unor râmniceni pe care i-a cunoscut și care i-au marcat traseul existențial, plus figuri pitorești ale Râmnicului de acum și de altădată. O lectură interesantă, de pe urma căreia câștigul este mai mult de natură sentimentală, atâta vreme cât cartea pare o istorie subiectivă a unui colț de lume. Publicul prezent a apreciat cum se cuvine darul făcut urbei de unul dintre cetățenii săi de onoare, toate luările de cuvânt remarcându-se prin emoție și lirism.

Christian CRĂCIUN

ARHECHIPUL

Moto: *Căci am vrut să știu nu numai cine e El, ci să aflu, privindu-L, cine sunt eu.*

Sunt un admirator al eseisticii lui George Banu. Nu numai al operei remarcabile a teatrologului, ci al *scrisului* său ca atare. Fluent și elegant, încărcat de melancolie tot mai severe și penetrant. Surprinzător prin teme. Am scris despre câteva dintre cărțile sale apărute în ultimii ani. Acum ne propune o călătorie culturală și sufletească prin interiorul casei sale, și anume prin colecția sa de chipuri ale lui Iisus². Titlul poate părea puțin prezumțios, dar nu este deloc vorba de vreun sentiment al posesiei, al straniei fericiri de colecționar, dacă luăm seama la subtitlul care nu apare decât pe pagina de gardă: „sau coexistența cu arta sacră”. Întrebarea ridicată este dacă sacralitatea „obiectului” ține și de locul sacru în care el trebuie plasat. Demonstrația implicită este că nu. Vedem aici că miza eseului nu este doar o descriere, oricât de abilă, ci o punere în discuție a raportului dintre sacru și profan, dintre estetic și religios, dintre religie și credință. Ochiul autorului este prin excelență al unui *estet*. Și mai ales este *ochi*. Vreau să spun că George Banu ne învață – aici intervine experiența formidabilă a teatrologului, spectator al, probabil, mii de spectacole – *să privim*. Hermeneutica imaginilor este o încântare a spiritului. „Îmi e casa împetrită de Iisus. Unde mă întorc dau cu ochii de ei, agățați de pereți, nemișcați pe mobile dispartate, pictați pe pânze rănite de timpul scurs sau de o conservare defectuoasă. Coabitez cu Iisusii... îmi sunt parteneri tăcuți, dar și elocvenți. Oriunde și oricând, la țară sau la Paris, în Normandia sau în Corrèze – ne însoțim. Și ne regăsim, mai cu seamă în inima nopții sau la ora insomniilor cronice, când, prinși în cuiele

casei, ei îmi permit să-i privesc îndelung. Dar, la rândul lor, ei mă privesc de undeva, de altundeva, de aproape, de departe...” Așa începe cartea.

Aproape de fiecare dată, eseistul ne spune (și este foarte important, face parte din ființa artefactului) *povestea* achiziționării obiectului, de prin anticariate, magazine de antichități sau talciocuri pitorești din toată lumea, sau primirii lui în dar. În felul acesta, textul se încarcă cu viață, nu este hermeneutică goală (dar și obiectul estetic se personalizează). Imediat trebuie spus că avem de-a face cu o carte – album, excepționalele fotografii color ale Mihaelei Marin ne permit *să privim*, la rândul-ne, imaginile, într-un dialog fertil și originator al scripticului cu iconicul. Aș aminti aici că cele două (măcar!) calități necesare înțelegerii unei imagini: *arta de a privi* și *răbdarea* dispar accelerat din lumea noastră, castrată de *timpul contemplației*, asediată de imagini într-un ritm care-i interzice tocmai să perceapă *imaginea*. De aceea, calmul scrisului lui George Banu, precizia decupării obiectului estetic din contingent și desenării legăturilor sale cu mișcările sufletului privitorului, se constituie într-o adevărată lecție a privirii. Punctul de plecare a fost, sigur, tot pasiunea pentru teatru, mai precis pentru marionete, semne ale jocului în care suntem, fără să vrem, actori. De altfel, privirea omului de teatru privilegiază mereu *scena*, surprinde atitudinile personajelor, plasarea lor în spațiu, raporturile dintre ele, reflectă la semnificația gesturilor mute pe care le presupune reprezentarea plastică. Nu este vorba de interpretări încărcate teologic, nu este o devoțiune habotnică, felul în care sacralul se ipostaziază în estetic este fenomenul tainic interogată de autor. „Arta sacră e o asemenea artă de comunicare între extreme antinomice și Iisusii mei îi aparțin din plin: «arta ca vehicul». Artă ce refuză delectarea gratuită, ca și dezincarnarea mistică, artă care se împlinește grație asocierii lor, a frumuseții și a spiritului, artă a contrastelor reunite. Coexistența cu Iisus e un exercițiu spiritual și o sursă de satisfacție estetică. Ambele sunt indispensabile”. Cuvântul cheie este aici *exercițiu spiritual*. Asta ne propune eseistul prin acest eseu în jurul nevoii de a-și umple casa cu imagini ale Răstignitului.

Analitica imaginilor este detaliată pe ipostazele știute: crucificarea, coborârea de pe cruce, nativitatea, fecioara cu pruncul, Cina cea de taină etc. Prilej de a sublinia singurătatea Personajului, melancolia Lui, valoarea omului. George Banu este un umanist profund, îl interesează *omul* Iisus. Nu speculații găsim în paginile eseului, ci interogații asupra singurătății, suferinței, trădării, morții, frumuseții. Arta sacră are legile ei proprii, eseistul nu este deloc interesat de teorie, nici măcar iconodul, cu atât mai puțin nu este interesat de aspecte confesionale. Fabuloasa sa cultură și memorie (nu numai) vizuală *montează* obiectele achiziționate cine știe când și unde (rolul întâmplării) într-o *narațiune* coerentă prin care autorul se povestește pe sine, cu

² George Banu, *Iisusii mei*, ed. Nemira 2018, fotografii de Mihaela Marin;

angoasele, tristețile, singurătățile, insomniile, bucuriile, prietenii, izbânzile sale. Ne aflăm într-un „imperiu al semnificațiilor”, în care cutare reprezentare a Crucificatului, dar în care s-a pierdut Crucea sau tensiunea trupului sau felul în care sunt pironite picioarele pe sfântul Lemn sunt cu toatele provocări la meditație. Iată cum descrie o Nativitate: „O operă cu adevărat sacră activează prezența unei valori spirituale și stimulează amintirea unei situații existențiale. O familie mitică și o familie rustică, iată ce văd simultan. Din această uniune îi provine impactul pe care unii, ca mine, îl resimt. Nu sunt singurul”.

Încă o învățătură discret depozitată în așternutul cuvintelor este o anume înțelegere profund iubitoare a *obiectului*. Acum în contextul „operei de artă în epoca reproductibilității sale tehnice”, după vorba lui Walter Benjamin, *unicitatea* obiectului nu ne mai spune nimic (tocmai de aceea Nichita Stănescu sparge cubul). Am uitat nu numai să privim, ci și să vorbim cu obiectele în identitatea lor (am uitat că ele au o identitate, câtă vreme sunt manufacturate). Tocmai acest dialog cu Iisusii precari, despărțiți cine știe când de Cruce, cu vopselele șterse sau mâncați de carii, cu realizatori în veci anonimi, tocmai acest dialog creează tensiunea ideatică a eseului. Spun dialog, și nu monolog, pentru că evident Chipul (sau ArheChipul căci „după chipul și asemănarea” Sa am fost alcătuiți la începuturi) îi răspunde autorului. „Trăiesc cu ei, printre ei, mai cu seamă printre crucificați care nu-mi zâmbesc, nici nu mă privesc! M-am consultat pe mine însumi și, mult timp, n-am formulat nici un răspuns care, doar progresiv, lent, s-a schițat. Și, până la urmă, șoptit, mi l-am murmurat. Întrebarea «Cine e Iisus?» determină o alta, personală și radicală, «Cine sunt în fața Lui?». Cu ambele nu încetez să mă confrunt”. Ca o mandală, artefactele acestea creștine sunt căi de reculegere (cuvânt de absorbit cu întreaga sa încărcătură etimologică) spre sine însuși, căi de cunoaștere.

E aproape întristător să observ limba în care scrie George Banu, în care simplitatea, profunzimea, simțul nuanței infinitezimale, puritatea dau împreună forță ideii. De ce întristător?... pentru că sărăcia și împeștrirea limbii noastre curente (și mă refer aici la cea „culturală”) nu au în ele nimic estetic. A, uitasem, Frumosul este el însuși un concept incorect politic, la fel ca și Iisus. Adică două lucruri asupra cărora meditează eseistul privindu-și colecția de statuete și icoane. O lectură absolut fascinantă a unuia din puținii autori închinați sfintei Nuanțe pe care-i mai avem...

vegetal

te lupți să vezi ce e frumos în oameni
închizi ochii atunci când râd
îi deschizi la suferința lor
absorbi răul din ei
înlocuiești cu zâmbet, cu soare
cu păsări și cu zbor.
devii negru, una cu pământul
te descompui sub privirea lor nepăsătoare
îți ies din suflet rădăcini și tulpină și frunze
te înalți albastru spre uitare
redevii tu și o iei de la capăt
sisif al durerii încununat de îngeri.

răutate

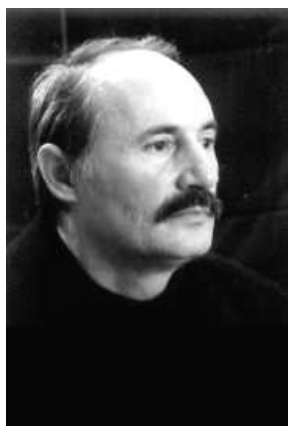
te ascunzi sub umbrela de stof
privești printre gene fără să pară că te uiți
uneori zâmbești, alteori simți cum te mușcă
ironia
sunt rău, îți spui în sinea ta
nu există perfecțiune, îți șoptește alt gând
tu nu ești perfect, atunci cum ai putea cere
altora
ceea ce nu-ți pot da
și de ce să-ți dea ție
cine ești tu pentru ei
ești doar un alt corp pe plajă
sub o umbrelă de stof
de sub care privești cu ochii închiși spre mare.
fă o poză, să-ți aduci aminte și altădată
de uitarea de sine de acum
închide ochii și lasă oamenii în pace
ascultă valurile, simte nisipul
și atât.

ivire

din podul palmei cresc ramuri
se împletesc în aer
nasc frunze și idei
ascultă glasul vântului
separă sunetele păsărilor
de gândurile oamenilor pe care le
combină cu nemărginirea
iscând poeme nu mai lungi
de o palmă

Silvia Ioana SOFINETI

Virgil DIACONU

POEZIA RELIGIOASĂ ROMÂNEASCĂ

Antologiile de poezie religioasă românească, dimpreună cu o seamă de articole și studii privind literatura veche, țin să ne convingă de faptul că poezia noastră de început este religioasă, mai precis creștină, și că această poezie reprezintă o constantă a poeziei românești, în general.

În condițiile în care primii știutori de carte au crescut în biserică sau în preajma ei, iar primele lăcașuri în care s-a învățat carte și au propagat cultura scrisă au fost bisericesti sau de factură bisericească, este firesc ca primele poezii *traduse, adaptate* sau *create* să fie de factură religioasă. În plus, cei care la începuturi au semnat texte bisericești de cult sau poezii religioase au fost mai cu seamă slujitorii, mai mari sau mai mici, ai bisericilor și mănăstirilor. „Să se rețină faptul că scriitorul român a fost (...) un produs cultural al Bisericii vii”, ne spune Petru Ursache în *Postfață la Duh și slovă. Antologie de poezie creștină* (Editura Junimea, 2002).

Poezia/ literatura religioasă de pe aceste meleaguri a ilustrat *creștinătatea* poporului nostru, însământată de Sfântul Apostol Andrei, care a sălășluit puțin după jumătatea secolului I pe meleagurile noastre și ne-a creștinat înainte ca Dacia să fie cucerită de romani, iar dacii să fie romanizați. Câțiva teologi de mai târziu, precum Ioan Cassian, Dionysius Exiguul, Leontius Byzantinus, Niceta de Remesiana (338 - 420), Martinus de Bracara (începutul secolului al VI-lea - 580), apoi cronicarii și oamenii de carte care le-au urmat, au ținut în viață creștinătatea și, totodată, au creat un mediu favorabil cărții, învățaturii și creației.

Dar când „începe” literatura/ poezia românească, despre care trebuie spus că a folosit, mai întâi, alte limbi? Nicolae Manolescu afirmă în *Istoria literaturii române pe înțelesul celor care citesc* (2014, p. 9) că „primele narațiuni din literatura noastră” scrise în românește sunt *Jitiile* sau *Viețile sfinților*, din secolul

al XVII-lea, semnate de Sf. Mitropolit **Varlaam** al Moldovei (1580-1657). Apoi, primii care „trebuie considerați scriitori, iar operele lor, literatură”, sunt cronicarii, spune criticul, legitimându-i astfel pe **Grigore Ureche** (1590-1647), **Miron Costin** (1633-1691) și **Ion Neculce** (1672?-1745).

Dar problema începuturilor noastre literare este, după cum se știe, controversată, pentru că „literatura română” nu înseamnă numai literatura scrisă în limba română, de vreme ce limbile oficiale, bisericești sau administrative, deci limbile folosite de către cei școliți, erau latina, slava veche, greaca sau polona. În aceste condiții, deși au scris în alte limbi decât româna, autorii în cauză „au gândit în limba și în spiritul limbii țării lor, au exprimat o mentalitate profund românească”, afirmă de pildă Mircea Croitoru în *Prefață la 1700 de ani de poezie religioasă* (Editura Ager, 2003). Petru și Magda Ursache, care alcătuiesc cuprinzătoarea antologie de poezie creștină *Duh și slovă*, pledează și ei pentru socotirea creațiilor literare religioase de început de pe aceste meleaguri, care sunt scrise în alte limbi, drept literatură română: „Dacă am antologat texte, la origine în latină, am făcut-o pentru că, în vreme, aceasta era limba de circulație în toată ecumenia, și, totodată, pentru că ele reprezintă experiențe autohtone” (*Notă asupra ediției*).

Așa se face că primul poet care figurează în antologia *Duh și slovă* este Sfântul **Niceta de Remesiana** (338 - 420), autor al celebrului imn *Te Deum*, scris în limba latină. (Dacă am gândi ca Manolescu, probabil că astăzi ne-am întreba dacă Emil Cioran, Eugen Ionescu sau Dumitru Țepeneag, care au scris și în franceză, mai pot fi considerați scriitori români...).

Așadar, putem admite că poezia religioasă românească a începuturilor a fost scrisă în alte limbi decât română, și anume în limbile greacă (bizantină), latină și slava veche, polonă, îndeosebi, și că limba străină nu i-a schimbat poeziei noastre apartenența culturală. Pe de altă parte, nu suntem nicidecum optimiști în ceea ce privește impactul poeziei religioase scrise la începuturi, de vreme ce chiar și în anul 1818, spre pildă, peste 95 la sută din populația României era analfabetă.

Câteva trăsături ale poeziei religioase

În ciuda vechimii și a impactului ei redus, cu totul limitat, constat că poezia religioasă a începuturilor prezintă totuși destule reușite poetice. În cele de mai jos voi încerca să prezint conceptul de poezie religioasă, configurat de câteva *caracteristici* sau *trăsături poetice fundamentale*.

(1). Forma de vers a poeziei religioase

Să ne oprim, mai întâi, asupra *forme de vers* și

să citim unul dintre primele poeme, *Te Deum*, renumitul imn în 29 de versuri, semnat de Sfântul **Niceta de Remesiana**. Iată-l, în traducerea din latină a lui N. Georgescu:

Ție, Doamne

Ție, Doamne, laudă Ți-aducem și pe Tine
Te mărturisim,
Tată fără de moarte, proslăvit ești pe pământu-ntreg,
Îngerii cu toții, cerurilor Ție și puterile din univers
Ție Heruvimii, Serafimii Ție-Ți strigă ne-ncetat:
Sfinte, Sfinte, Sfinte, Domnul Dumnezeu Sabaoth,
Cerurile-s pline și pământul de mărirea slavei Tale.
Ceata de Apostoli preaslăvită, Ție, laudă-Ți aduce,
Ție lăudata ceată de prooroci,
Mucenicii-n oastea cea-mbrăcată-n alb.
Te mărturisește biserica sfântă pe întreg pământul,
Tată al mării fără de sfârșit.
Preaslăvit e Fiul tău adevărat și Unul-Născutul,
Sfântul Duh asemeni cel Mângâietor.
Tu, Hristoase, împărat al slavei,
Tatălui ești fiul tu în vecinicie
Întrupat în om spre a-l mântui,
pântecul Fecioarei nu Te-a-nfricoșat.
Tu învins-ai vârful morții și-ai deschis
în cer împărăție pentru credincioși.
Stai la dreapta Domnului, în slava Părintelui
Vei veni cu crezământ Judecător.
Te rugăm ajută-ți robii Tăi pe care
cu scumpul Tău sânge i-ai răscumpărat
Și cu slava sfinților Tăi răsplătește-i.
Mântuiește, Doamne, poporul Tău
și binecuvântează moștenirea Ta
Și-i condu pe ei și-i înalță până în veac.
Zi de zi și noi Te binecuvântăm
Și laudăm numele Tău în veac și în veacul veacului.
Ajută-ne, Doamne, astăzi, fără păcat să ne purtăm.
Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne pe noi,
Mila Ta fie peste noi precum am nădăjduit-o de la Tine,
Căci în tine, Doamne, am nădăjduit
să nu mă rușinez în veac.

Mircea Scarlat (*Istoria poeziei românești*, Editura Minerva, 1982) și M. Croitoru, în antologia sa, susțin că acest tip de vers este, de fapt, o „proză ritmată”, care s-a abătut de la metrica poeziei latine. Dar din abaterea de la metrica latină a rezultat, mai degrabă, un imn scris în *vers liber*. Prima poezie creștină pe care Petru Ursache o plasează la începutul antologiei sale, *Duh și slovă*, este tocmai acest *Te Deum*, care este o poezie, un imn în vers liber.

Tot în *vers liber* sunt scrise imnurile religioase semnate de **Filotei Monahul** (a doua jumătate a secolului al XIV-lea - începutul secolului al XV-lea), dar și psalmii lui David, traduși în *Psaltirea slavo-română* (1577) de către diaconul **Coresi** (? - 1583).

Ofer mai jos primele șase versuri, din cele 55 ale poeziei numite *Rugăciunea measerului când oțărăște-se și între Domnul varsă rugăciunea sa*, 101, a lui Coresi, poezie extrasă din *Psaltirea slavo-română*:

Doamne, auzi rugăciunea mea și strigarea mea către tine să viie.

Nu întoarce fața ta de mine;

În ce zi tînjesc, pleacă către mine urechea ta.

În ce zi chemu-te, curând auzi-mă.

Că periră ca fumul zilele mele
și oasele mele ca uscarea uscară-se.

Texte literare admirabile scrie și **Neagoe Basarab** (cca. 1459 - 1521), domn al Țării Românești (1512 - 1521). În lucrarea *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, scrisă inițial în slavonă și tradusă în românește de către Udriște Năsturel în secolul al XVII-lea, găsim și textul, neașteptat de frumos, pe care cercetătorii moderni ai literaturii vechi l-au numit *Rugăciune la ieșirea sufletului*. Acest text, care reprezintă capitolul XIII al cărții lui Neagoe Basarab, este scris în *proză*, de fapt în *proză ritmică*, dar pentru că structura lui ritmică este atât de puternică, iar conținutul este acela al unui poem, voi pune în evidență poemul și structura lui ritmică muzicală prin „ruperea” prozei ritmice în *vers liber*. Iată, în acest sens, primele versuri ale rugăciunii scrise de Neagoe Basarab pentru „Dumnezeul cel nescris, cel fără de început și negrăit”:

Miluiaște-mă, Iisusul meu cel dulce și Dumnezeul meu,

miluiaște-mă! Că tu ești învierea și viața mea!

Că acum eu întraiu în pomenirea morții,

că cu totul mă îmbrăcai în grijă, în tristăciuni și în frică,
cugetând cum voi să mă întâmpin cu judecata ta

cea înfricoșată și sufletul meu cel ticălos

cum va trece prin vămile cele nefățarnice. Și văzui,

Dumnezeul meu, ceasul morții mele apropiindu-se

și fuiu părăsit de toți câți fuseră ai miei,

și-mi fu a călători pre calea cea de întristăciune

și să intru prin ușile strimțării. (...).

Ci însă, Doamne, eu sunt zidirea ta și casa ta,

pentr-acéia nu mă lăsa în mâinile satanii,

nici să fiu încuiat în pușcăriile iadului,

să nu să bucure satana de mine,

zidirea ta și robul tău NEAGOE. Auzi, Doamne,

într-acesta ceas și pre mine, pre Neagoe,

robul tău cel păcătos și ticălos, nebăgătoriul de seamă

și neînțeleptul, cum ai auzit și pre Iezechia în ceasul morții!

Petru Cercel (cca. 1545 - 1590), domnitor al Țării Românești (1583-1585), cărturar și poet, scrie, între altele, în limba italiană, un imn către divinitate, în *terține*. Ca și poemul însuși, traducerea lui Al. Ciorănescu din *Revista Fundațiilor Regale* (nr. 9, 1935) este excelentă. Iată, spre pildă, primele 5 strofe, din cele

27:

Aducându-ne aminte,
Plângeam cu lacrimi herbințe.

[Rugăciune]

Stăpâne Domn pe-adânc și pe văzduhuri,
Tu, ce-ai făcut pământ și cer și mare,
Pe om din lut și nevăzute duhuri;

Tu, care din fecioară întrupare
Ai vrut să iei, Părinte preaputernic,
Ca să-nviezi și să ne dai iertare;

Tu, ce vărsându-ți sângele cucernic
Ai sfârâmat a iadului tărie
Și l-ai legat pe diavolul nemernic;

Tu, ce-ai deschis a ta împărăție
Și blând te-arăți și milostiv cu mine,
Spre-a-mi face raiul veșnică moșie;

Ascultă, Tată, ruga mea ce vine
La tine arzătoare și plecată,
Tu, ce-ai fost om ca să mă-nalți la tine.

Nicolaus Olahus (1493-1568) scrie în latină volumul *Carmina*, în care aflăm o *Rugăciune* scrisă în *vers clasic muzical fără rimă*, din care voi cita, în traducerea lui Șt. Bezdechi, doar prima strofă:

Sfânt Dumnezeu, ce-ai zidit pământul, și marea, și cerul,

Tu, ce c-un semn pironesti aștrii de foc în țării;

Tu, dup-al căruia plac se-nvârte-n orbita-i lucioasă

Luna și soarele aprins tras de fugarii cei iuți;

Aceiași *vers clasic muzical fără rimă* este folosit și de Ion Heliade Rădulescu în poezia *Cântarea dimineții* (1836, 10 strofe), din care voi reda cea de a doua strofă:

Tu ești stăpân a toate,

Tu ești preabunul Tată:

A ta putere sântă

Făptura ține-ntreagă,

Ne ține și pe noi.

Poetul, cărturarul, traducătorul și tipograful **Dosoftei** (1624-1693), Mitropolit al Moldovei, considerat „*cel dintâi poet al nostru*”, tipărește în românește *Psaltirea în versuri* (1681), care traduce, în *vers clasic (ritm și rimă)*, psalmii lui David. Iată spre pildă începutul *Psalmului 136*:

La apa Vavilonului,

Jelind de țara Domnului,

Acolo șezum și plânsăm

La voroavă ce ne strânsăm,

Și cu inemă amară,

Prin Sion și pentru țară,

Remarcăm, așadar, că Dosoftei transformă în *vers de factură clasică* (*vers muzical cu rimă*) psalmul biblic care, în original, este scris în *proză ritmică*.

Să încheiem, în fine, cu un fragment din amplul poem de nuanță filosofică *Viața lumii* (cca. 1673), în 130 de versuri, scris de către cronicarul și poetul **Miron Costin** (1633-1691), autorul *Letopiseșului Țării Moldovei de la Aron-Vodă încoace*. Iată, așadar, *versul în formă clasică* folosit de el:

Viața lumii

Trec zilele ca umbra, ca umbra de vară,
Cele ce trec nu mai vin, nici să-ntorcu iară.
Trece veacul desfrânatu, trec ani cu roată.
Fug vremile ca umbra și nici o poartă
A le opri nu poate. Trec toate prăvălite
Lucrurile lumii, și mai mult cumplite.
Și ca apa în cursul său cum nu să oprește,
Așa cursul al lumii nu să contenește.
Fum și umbră sântu toate, visuri și părere.
Ce nu petrece lumea și în ce nu-i cădere?

Ca o concluzie la *forma de vers*, pot spune că poezia religioasă (creștină) românească a începuturilor a folosit, deopotrivă, *versul clasic cu ritm și rimă perfectă*, *versul clasic cu ritm și fără rimă*, *versul liber* (care se trage din psalmii biblici, pentru că structura muzicală a psalmilor, care inițial sunt scriși sub forma versetului în proză ritmică, este aceea a *versului liber*), și *proza ritmică*, ce în unele cazuri poate fi socotită *vers liber*, deci un vers fluid din punct de vedere sonor, după cum am și exemplificat cu *Rugăciune la ieșirea sufletului*, de Neagoe Basarab. Important de reținut este faptul că poezia noastră religioasă de început a folosit toate formele de vers practicate în general de poezie și că versul liber și cel în proză ritmică, esențial moderne, se regăsesc în poezia noastră încă de la începuturile ei, încă din clasicitatea ei.

Tot în domeniul *forme* sub care se prezintă poezia religioasă, se poate discuta și despre *rugăciune*, despre *imnul de laudă*, *psalmi* și *lamentație*, care nu sunt doar forme-specii tipice de poezie religioasă, ci și *forme de expresie* proprii acestei poezii.

(2). Coerența poeziei religioase

O altă caracteristică importantă a liricii religioase, de la începuturi sau chiar moderne, este *coerența* sau *inteligibilitatea*. Ilustrări ale coerenței poeziei religioase vom găsi în toate exemplele pe care le-am oferit până acum, dar și în toată poezia religioasă de început și modernă.

Coerența este, fără îndoială, una dintre normele de căpetenie ale poeziei, iar ea se manifestă atâta vreme

cât poetul mai consideră că poezia sa trebuie să aibă un mesaj și că acel mesaj trebuie să fie înțeles, deci să fie inteligibil, atâta vreme cât poetul mai consideră că poezia este *comunicare-cuminecare*. Când obsesia noului și a originalității cu orice preț a pus stăpânire pe spiritul poetului, el a creat poezia pe care o cunoaștem sub numele de *poezie obscură*, în care intră *poezia dada*, *poezia futuristă*, *poezia suprarealistă*, *poezia absurdului*, *poezia pură* tip Mallarmé sau Ion Barbu; o poezie care, prin incoerența ei mai mică sau mai mare, prin lipsa ei de înțeles, își ignoră potențialii cititori și rămâne să funcționeze „în sine”, deci mai mult pentru cei care o creează; sau pentru acei critici care vor să se remarce neapărat...

Poezia *obscură* sau *dificilă*, care este o altă poezie decât cea religioasă, este îndeosebi creația modernității, mai precis a modernității constituite de curentele poetice avangardiste, în mare vogă la începutul secolului XX. Cele mai bune exemple ale *incoerenței*, *obscurității*, *hazardului* și ale *criteriilor metaestetice* le găsim în textele „poetice” și teoretice ale avangardei. În *Manifest Dada 1918*, Tristan Tzara (Samuel Rosenstock) afirmă, de exemplu, că „O operă care poate fi înțeleasă e un produs de ziarist” și că

„Ne trebuie opere puternice, drepte, precise și pentru totdeauna *neînțelese* (s.n).”

Tzara îi cere, așadar, operei poetice, să fie pur și simplu *de neînțeles*, deci să fie un discurs amputat logic, incoerent, absurd, obscur. „Absurdul nu mă sperie”, spune el în *Conferință despre Dada*, iar în *Notă despre poezie* afirmă că „Logica nu ne mai călăuzește (...). Alte forțe productive își strigă libertatea”.

Aceste norme preferate de Tzara au condus, firește, în afara poeziei, ele producând texte antipoetice, mai precis *antipoezii*. Iată, spre pildă, un fragment dintr-un poem dramatic *dada* semnat de Tristan Tzara – *Prima aventură celestă a domnului Antipyrine*:

Ușă zăvorâtă fără înfrățire suntem amare fel
freamătă a da înapoi scolopendru din turnul Eiffel
stomac imens cugetă și gândește chibzuieste
mecanism fără durere 178958555 ieho fibi aha
Doamne Doamne de-a lungul canalului
Febra puerperală dantele și SO2H4 (...)
Soca Bgad' Affahou

Versuri de acest tip contrazic, neagă aproape tot ceea ce știam despre *poezie* până la momentul *dada*. Colajul lingvistic sau amalgamarea lingvistică folosită aici de Tzara produce un text, o „poezie” *ruptă semantic*, *incoerentă*, *neinteligibilă* și *haotică referențial*, un *ghiveci lingvistic*.

Incoerența pare să fie întâlnită însă și în *poezia postmodernă contemporană*, dacă îi dăm crezare lui Mircea Cărtărescu, care, în volumul *Postmodernismul românesc* (1989), consideră că poeții postmoderni au contribuit la „revenirea [în poezie a] narativității, a impurității, a hazardului, a criteriilor metaestetice”. Firește, în „hazard” și în „criteriile metaestetice”

coerența textului poetic nu mai are loc.

Pe de altă parte, dacă vom afirma că este cât se poate de legitim să susținem coerența sau inteligibilitatea ca normă a poeziei, va trebui să înțelegem totuși că inteligibilitatea discursului este o condiție necesară, însă nu și suficientă a poeziei, de vreme ce există atâtea poezii coerente, dar fără forță poetică. Inteligibilitatea este totuși cerută de discursul poetic pentru că ea are capacitatea de a favoriza, de a înlesni manifestarea viziunii poetice tensionate existențial, afectiv și poetic.

Dintr-un anumit punct de vedere, diaconul Coresi, cel „care a pus întâia dată texte românești în forme de zaț tipografic” (Hașdeu), știa despre poezie mai multe decât răsfățatul și veșnic revoltatul Tzara, pentru că el era convins că „cine citește (trebuie) să înțeleagă” (cf. Matei 10, 9), și că e preferabil „*Ca întru biserică mai vârtos cinci cuvinte cu înțelesul mieu să grăesc (...), decât întunec de cuvinte ne înțelese întru alte limbi.*” Tocmai de aceea „frații mei, preoților (...), am scos *Psaltirea sârbească pe limba românească*”.

(3). Dimensiunea existențială a poeziei religioase

În fine, a treia mare caracteristică a poeziei/ liricii religioase autentice este legată de tema sau de temele ei. De fapt, tema centrală a acestei poezii este aceea a *raportului dintre om și divinitate*. Din această temă substanțială, poezia religioasă a dezvoltat două mari direcții tematice: prima este aceea a *laudei* sau a *slăvirii* Dumnezeuului Tată și a creației sale, a Maicii Domnului și a lui Iisus, mântuitorul lumii (care își subordonează temele Nașterea lui Iisus, Patimile și Învierea), iar cea de a doua direcție tematică este aceea a *problematizării condiției umane a credinciosului*, a *poetului-personaj al poemului*, care este prins între ordinea sacră și cea profană a lumii. Poezia laudei sau a slăvirii celor divine, a ordinii divine, a sacralului, se exprimă prin *imnuri*, *rugăciuni* și *psalmi de laudă*, iar poezia problematizării condiției umane în raportul ei cu cele sacre folosește ca modalități de expresie *rugăciunea*, *lamentația* și *psalmul*.

Cea de a treia caracteristică sau trăsătură a poeziei/ liricii religioase autentice constă în faptul că tema dominantă a acestei poezii, deci raportul om-divinitate, se dezvoltă în textul poetic religios *împreună cu temele existențiale ale umanului*. Dintre aceste teme, care ne revelează dimensiunile existențiale umane, amintim *dragostea și teama de moarte*, *tragicul și eroicul*, *comuniunea cu lumea* (ființele ei) și *înstrăinarea de lume*, *singurătatea*, *libertatea* și *lipsa de libertate*, *dimensiunea religioasă* și *dimensiunea profană*.

Dacă în planul mare al vieții, putem afirma că *sacralul și credința în divinitate nu epuizează umanul, umanitatea*, și că viața, existența umană înseamnă desfășurarea tuturor dimensiunilor umane existențiale,

atunci putem spune că nici artele cuvântului, între care și poezia, nu pot ignora existența, deci existența în totalitatea dimensiunilor ei. În fond, viziunea poetică are ca obiect principal existența umană, ea revelând toate dimensiunile existențiale umane, prin punerea personajului uman în situații destinale diverse.

(4). Tensionarea existențială, afectivă și poetică

Despre substanța poeziei religioase făcută de marele ei teme – lauda celor divine și problematizarea condiției (existenței) umane – ar fi de precizat că acestea nu sunt prin ele însele poetice, deci că simpla lor prezență în discursul lingvistic nu asigură de la sine acestui discurs statutul de poezie.

Nicio temă, deci nici temele poeziei religioase, nu salvează prin ele însele poezia. O poezie nu devine mai bună pentru că este religioasă, morală, de atitudine socială, de dragoste etc., pentru că este scrisă în vers clasic sau în vers liber, pentru că aparține unei generații poetice sau alteia, ci pentru că ea reușește să *trateze poetic* (dacă reușește!) una sau alta dintre temele pe care le exprimă. De aceea, orice temă care urmărește să devină poezie trebuie să se subordoneze normelor estetice ale poeziei, trăsăturilor ei fundamentale, de gen poetic modern.

Norma (trăsătura) principală căreia trebuie să i se supună orice temă este aceea a *tensiunii existențiale, afective și poetice*. Creez poezie, religioasă sau nereligioasă, în măsura în care viziunea mea reușește să tensioneze existențial, afectiv și poetic discursul tematic. În acest fel, produc un discurs sensibil, emoționant, vibrant, seducător. În afara acestei viziuni tensionate în cele trei planuri, discursul meu rămâne doar unul lingvistic, deci un discurs gol din punct de vedere existențial, afectiv și poetic.

Tensionarea existențială, afectivă și poetică este norma oricărei poezii, fie aceasta religioasă sau nereligioasă. O parte din poezia lui Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga, Radu Gyr, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Trakl, Baudelaire, Rimbaud, cel puțin, este tocmai o astfel de poezie tensionată, sensibilă, seducătoare. Dar și opere poetice din epoci culturale mai vechi, precum *Epopoea lui Ghilgameș*, magistralul poem sumerian, și poezia Bibliei – o parte din psalmi, *Cântarea Cântărilor*, lamentațiile lui Iov și, îndeosebi, *Ecclesiastul*, un monument al poeziei clasice, se înscriu în acest orizont al poeziei sensibile, fremătătoare, seducătoare. Revenind la poezia religioasă autentică, voi ilustra postura existențială și totodată tensionată existențial, afectiv și poetic a acesteia cu un fragment dintr-un poem cu totul remarcabil, *Viața lumii*, al lui **Miron Costin**:

Trec zilele ca umbra, ca umbra de vară,
Cele ce trec nu mai vin, nici să-ntorcu iară.
Trece veacul desfrânatu, trec ani cu roată.
Fug vremile ca umbra și nici o poartă

A le opri nu poate. Trec toate prăvălite
Lucrurile lumii, și mai mult cumplite.
Și ca apa în cursul său cum nu să oprește.
Așa cursul al lumii nu să contenește.
Fum și umbră sântu toate, visuri și părere.
Ce nu petrece lumea și în ce nu-i cădere?
Spuma mării și nor suptu cer trecătoriu,
Ce e în lume să nu aibă nume muritoriu?
Zice David prorocul: "Viața iaste floara,
Nu trăiaște, ce îndată iaste trecătoarea".
"Viarme sântu eu și nu om", tot acela strigă
O, hicleană, în toate vremi cum să nu să plângă
Toate câte-s, pre tine? Ce hălăduiaște
Neprăvălit, nestrămutat? Ce nu stăruiăște
Spre cădere de tine? Tu cu vreme toate
Primenești și nimica să stea în veci nu poate,
Ceriul faptu de Dumnezeu cu putere mare
Minunată zidire, și el fârșit are.
Și voi, lumini de aur, soarilă și luna,
Întuneca-veți lumini, veți da gios cununa.
Voi stele iscusite, ceriului podoba.
Vă așteaptă groaznică trâmbiță și doba.

Așadar, lirica religioasă, ca și poezia în general, reușește să fie autentică și să dobândească valoare și în măsura în care ea este cosmicizată și tensionată existențial, afectiv și poetic. Altfel, mi-e teamă că, în cazul poeziei religioase, de exemplu, caracterul religios însuși se poate dilua și reduce la dogmă.

Pe de altă parte, trebuie observat că poezia religioasă a începuturilor a transmis poeziei laice care i-a urmat textura sa existențială, configurată, în general, de dimensiunile sau posturile existențiale numite mai sus, contribuind astfel la dezvoltarea și consolidarea unei ramuri poetice viabile, performante estetic, în timp ce atât poezia modernistă a curentelor și generațiilor literare, cât și poezia postmodernistă au generat și consolidat o direcție poetică în care domină mai mult aspectele existențiale minore, facile, atomist-biografice, ludicul, ironia, derizoriul și nimicul; – un volum de poezie al lui Mircea Cărtărescu, scris în perioada 1988-1992 și publicat în 2010 la Humanitas, poartă, de exemplu, numele conținutului său, adică „nimic” (cu *n* mic).

Poezia religioasă în contextul poeziei postmoderniste contemporane

Privită de la începuturi și până astăzi, poezia religioasă are o prezență sau distribuție inegală în timp. Pregnantă la începuturile poeziei noastre, ea își diminuează în timp prezența, fie prin firea lucrurilor, fie pentru că cenzura comunistă o interzice vreme de 45 de ani. Așa încât în modernitate poezia religioasă a devenit doar o secțiune, oarecum firavă cantitativ, a poeziei. Cel puțin în prezent, spațiul poetic este ocupat în cea mai mare parte de textele pe care poezii generației '80 le

numesc *poezie postmodernistă*.

Poezia care domină scena poetică românească în acești ani, mai precis din 1986 încoace, este, așadar, poezia postmodernistă, despre care poetul optzecist-postmodernist Mircea Cărtărescu ne spune în volumul *Postmodernismul românesc* că s-a născut prin imitarea de către poeții optzeciști a poeziei postmoderniste nord-americane.

Dar cum este poezia postmodernistă americană, care substanțializează conceptual poezia postmodernă românească? Mircea Cărtărescu îi apreciază pe poeții postmoderni americani/occidentali pentru faptul că aceștia au reușit „Eliberarea poeziei de metafizică, de transcendent, coborârea ei «în stradă», în realitatea cotidiană, haotică și fluidă”, pentru că ei au contribuit la „revenirea [în poezie a] narativității, a impurității, a hazardului, a criteriilor metaestetice”, pentru că au determinat „renunțarea la metaforă și la imaginea elaborată în favoarea inflexiunilor lingvistice ale vorbirii cotidiene [...]” (*Postmodernismul românesc*, 1989).

După cum se vede, aproape toate caracteristicile sau trăsăturile enumerate aici de către M.C. și anume „eliberarea poeziei de metafizică, de transcendent, coborârea ei «în stradă», în realitatea cotidiană, haotică și fluidă”, narativitatea, impuritatea, hazardul, criteriile metaestetice, „renunțarea la metaforă și la imaginea elaborată în favoarea inflexiunilor lingvistice ale vorbirii cotidiene [...]”, sunt trăsături *precare estetic*, așa încât nici poezia postmodernistă care le exprimă nu poate să aibă altă calitate...

Dar postmodernismul literar nord-american, care influențează poezia noastră optzecist-postmodernă, este totodată, spune M. Cărtărescu, „eclectic, versatil, difuz, «androgin»”, și tocmai de aceea el „tinde să părăsească locurile înalte ale culturii, să se asocieze cu cultura de masă, cu kitsch-ul, paraliteratura”. Postmodernismul care prezintă aceste trăsături, care sunt în mod evident pseudoestetice, este un postmodernism *amputat valoric, neperformant*, iar dacă el este astfel, înseamnă că și poezia optzecist-postmodernă românească, ce își face *model* din poezia postmodernistă nord-americană, trebuie să semene cu acest postmodernism, deci să aibă aceleași trăsături precare estetic, aceeași calitate literară precară ca și el... De fapt, Mircea Cărtărescu ne asigură că „postmoderniștii caută tăcerea în hazard, indeterminare, aleatoriu și haos.” (ib., p. 88).

Cam în acest fel este definită poezia postmodernistă care ocupă cea mai mare parte a scenei poetice românești și care se constituie totodată ca un mediu, ca un context în care ființează atât poezia religioasă contemporană, cât și poezia de valoare, în general, care nu este și nu urmărește să fie religioasă. Oricum, poezia religioasă răzbate cu greu printre reclamele luminoase și penele de curent atât de dese ale poeziei generaționiste postmoderniste, sincronizate,

vai!, cu poezia postmodernistă americană, printre poeziile eclectic, versatile, care tind „să părăsească locurile înalte ale culturii, să se asocieze cu cultura de masă, cu kitsch-ul, paraliteratura”.

În ceea ce mă privește, constat că poezia noastră postmodernistă este fie *atomizat-biografică, jurnalieră* sau de *tip reportaj*, dedicată aspectelor minore ale existenței, facilului, derizoriului sau nimicului, fie *retro-ironică*, deci concepută *din alte poezii*, prin *pastișă, prelucrare, rescriere, imitare, influențe poetice*. Cel puțin acest ultim aspect îl fascinează pe Mircea Cărtărescu, care își concepe volumul *Levantul* din poeziile altor autori, prin *pastișă, rescriere și prelucrare*. Iată ce declară el în acest sens în *Zen*, jurnal 2004-2010 (Humanitas, 2011):

„E oribil să scrii dacă nu vezi deja literele pe pagină, prin hârtia de calc, căci marii scriitori sunt copii și caligrafi, iar cei proști sunt originali.”

Sub hârtia de calc a versurilor pe care Mircea Cărtărescu le scrie se văd versurile *altor poeți*, „căci marii scriitori sunt copii și caligrafi, iar cei proști sunt originali”. Pentru Mircea Cărtărescu, poezia poetului postmodernist se constituie prin *imitarea* unor modele poetice predecesoare sau contemporane. Și vom înțelege că poetul care imită modele poetice de acest fel este un mare scriitor...

Firește, poetul postmodernist care apelează la poezia altor poeți este un poet lipsit de inspirație, de viziune poetică personală. Acest poet nu scrie în urma unor bucurii, tristeți sau revolte personale, ci urmărește să le împrumute pe acestea din portofoliul poetic al altor poeți. Atâta doar că bucuriile, tristețile, revoltele, emoțiile, vibrația nu se pot totuși împrumuta, și de aceea poezia postmodernistă îți lasă impresia unei poezii devitalizate, epuizate, lipsite de tensiune existențială, afectivă și poetică. Cu toate acestea, poezia postmodernă este considerată de o destul de mare parte a criticii literare, desigur că postmoderne, ca fiind poezia de top a veacului... O poezie de acest tip pune în fruntea ei poeți ne semnificativi, precum Mircea Cărtărescu, Ion Mureșan sau L.I. Stoiciu. În această dominantă a poeziei postmoderniste, atât poezia religioasă autentică, cât și poezia de valoare, în general, pot deveni insulare și aproape nebăgate în seamă.

„Statism” și „evoluție” în poezia religioasă

S-a spus că poezia religioasă probează un fel de statism, că ea nu se înnoiește, deci că nu este „la înălțimea formulelor poetice ale momentului”. Dar despre ce formule înalt poetice este vorba? Dacă formula poetică a momentului este poezia postmodernistă sau o poezie de aceeași valoare cu ea, atunci nu este nicio pagubă că poezia religioasă sau altă poezie nu este „la înălțimea” formulei poetice a momentului, deci a poeziei aflate în vogă. De fapt, formula poetică „a momentului” este mereu

schimbătoare, presiunea poetică generaționistă schimbând canonul poetic generaționist din aproximativ zece în zece ani.

Vă puteți imagina o poezie religioasă care să se înnoiască generaționist, deci care să își schimbe formula poetică dimpreună cu fiecare generație poetică modernistă sau cu fiecare nou curent poetic, doar pentru a fi în pas cu moda poetică? O modă care, de cele mai multe ori, valsează în afara poeziei.

Poezia religioasă, ca și oricare altă poezie autentică, a privit întotdeauna cu suspiciune înnoirile generaționiste obsesive, programate, înnoirile și originalizarea care n-au avut nimic poetic în ele. Toate trăsăturile poeziei postmoderniste pe care Mircea Cărtărescu le-a înșirat mai sus sunt *noi* și *originale*, însă ele *nu sunt și poetice*: cu ele nu se poate construi, de fapt, poezie.

Elementele de „noutate” și „originalitate” pe care le-a adus poezia noastră avangardistă și postmodernistă, în general, ne cam fac de râs, pentru că ele sunt în afara poeticului, a esteticului. Dacă, asemenea lui M. Cărtărescu, vom aprecia poezia postmodernistă pentru faptul că poezii ei au eliberat poezia „de metafizică, de transcendent”, pentru că ei au contribuit la „revenirea [în poezie a] narativității, a impurității, a hazardului, a criteriilor metaestetice”, pentru că au determinat „renunțarea la metaforă și la imaginea elaborată în favoarea inflexiunilor lingvistice ale vorbirii cotidiene [...]”, atunci ceea ce apreciem noi nu este, de fapt, poezie, așadar poezie performantă, de valoare sau estetică, ci doar o seamă de texte ratate poetic.

Citesc azi, cu o plăcere bună, poezie veche – *Ecclesiastul*, *Cântarea Cântărilor*, o parte din psalmii biblici și din epigramele mortuare grecești, lamentațiile lui Iov, *Epopaea lui Ghilgameș*, imnul *Te Deum* (Sf. Niceta de Remesiana), *Rugăciunea measerului...*, a diaconului Coresi, *Rugăciune la ieșirea sufletului*, de Neagoe Basarab, *Rugăciunea în terține a lui Petru Cercel*, poemul *Viața lumii*, al lui Miron Costin, cel puțin – și mă minunez de forța poetică a acestor poeme, în comparație cu poezia postmodernistă sau expresionistă, care face astăzi topurile literare. Și toate aceste poezii vechi nu prezintă, desigur, zgomotoasele înnoiri ale poeziei de grup avangardiste sau postmoderniste. Și, la fel lor, poeziile religioase semnate de Arghezi, Eminescu, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Blaga, Rilke, Trakl și câți alții...

Poezia autentică, deci poezia de valoare, nu se schimbă de azi pe mâine, atunci când zece poeți ai unui cenaclu sau altuia se hotărăsc „să schimbe” poezia, adică să se sincronizeze cu o poezie în vogă sau alta; poezia autentică exploatează și perpetuează un concept poetic estetic oarecum stabil, relativ stabil. *Ecclesiastul*, *Cântarea Cântărilor*, o parte din psalmi, *Epopaea lui Ghilgameș*, toate poeziile religioase citate mai sus nu se înnoiesc, generaționist, la zece ani. Aceste poeme sunt

de valoare deși ele nu exprimă arta poetică generaționistă sau a faimoaselor curente literare, sau a poeziei postmoderne, ci pentru că au capacitatea de a fi general umane, de a trezi sentimente, emoții general umane, de a fi universale! Tocmai de aceea *Ecclesiastul*, care a impresionat prin valoarea lui poetică acum 3500 de ani, continuă să ne impresioneze poetic și astăzi.

Se va înțelege totuși că eu nu pledez aici pentru împietrirea poeziei. Nici nu s-ar putea, pentru că fiecare poet *autentic* toarnă altfel, procesează stilistic altfel, unul și același concept estetic de poezie. Asta și face ca poeziile marilor poeți să semene și să nu semene între ele: să semene în elementele și trăsăturile lor poetice estetice fundamentale (statism estetic), și să difere prin modul concret al aplicării lor stilistice în poezia pe care poezii în cauză o creează (evoluție stilistică). Poezia autentică, religioasă sau nereligioasă, este astfel statică și în mișcare în același timp; ea este o poezie universală care se înnoiește prin stilul fiecărui poet, deci se originalizează, se personalizează de către fiecare poet semnificativ. Tocmai de aceea, psalmii lui Arghezi, de exemplu, prezintă elemente stilistice și tematice noi față de originalele biblice sau de poezia noastră religioasă de început. Să citim, în acest sens al schimbărilor poetice, un poem religios modern, *Unde sînt cei care nu mai sînt?*, compus de Nichifor Crainic:

Întrebat-am vîntul, zburătorul
Bidiviu pe care-aleargă norul
Către-albastre margini de pămînt:
Unde sînt cei care nu mai sînt?
Unde sînt cei care nu mai sînt?

Zis-a vîntul: Aripile lor
Mă doboară nevăzute-n zbor.

Întrebat-am luminata ciocîrlie,
Candela ce legăna-n tărie
Untdelemnul cîntecului sfînt:
Unde sînt cei care nu mai sînt?
Unde sînt cei care nu mai sînt?

Zis-a ciocîrlia: S-au ascuns
În lumina celui nepătruns.

Întrebat-am bufnița cu ochiul sferic,
Oarba care vede-n întuneric
Tainele neprinse de cuvînt:
Unde sînt cei care nu mai sînt?
Unde sînt cei care nu mai sînt?

Zis-a bufnița: Cînd va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea.

Dintre poezii români care au scris poezie religioasă în vers de factură clasică îi putem aminti aici pe Mihai Eminescu, George Coșbuc, Nichifor Crainic,

Tudor Arghezi, Radu Gyr, Octavian Goga, Panait Cerna, Vasile Militaru, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Adrian Maniu, Aron Cotruș, Ștefan Nenișescu, B. Fundoianu, Zaharia Stancu, Ioan Ciorănescu, Radu Gyr, Șt. Aug. Doinaș, Ioan Alexandru, Geo Călugăru, Monica Pillat, Grigore Vieru, Magda Isanos, Andrei Ciurunga. Lucian Blaga a folosit versul de factură clasică și versul liber, iar Daniel Turcea, de pildă, a scris în vers liber.

Poezie cu tematică religioasă, în vers clasic și vers liber, scriu și poeții contemporani. Dintre aceștia, îi putem aminti pe Miron Kiropol, Adrian Popescu, Virgil Diaconu (*Diminețile Domnului și Mahalaua îngerilor*), Paul Aretzu (triada de poezie creștină *Cartea Psalmilor, Cartea cu anluminura și Muntele Viu*), Valeria Manta Tăicuțu (*Laudate Dominum, Rugăciuni din orașul cel orb*), Aura Christi, Ion Horea, Victoria Milescu, Adrian Munteanu, Ioan Pinte (preot), Nicolae Silade, Valeriu Giorgioni (*Ferestre în cer*), Ștefan Hrehor (preot), Nicolae Ionel, Ioan Petraș (preot), Bartolomeu Anania (preot, decedat), Theodor Damian (preot, SUA), Dumitru Ichim (preot, Canada), Nicolae Jinga (preot), Horia Bădescu, Octavian Doclin, Sever Negrescu (preot), Dorin Ploscaru (preot), Ana Blandiana, Mihalache Tudorică (preot) etc.

Prezint mai jos un poem religios în vers liber, pe care îl semnez.

Vizita

Seară de seară pașii mei se întorc de pe toate cărările,
inima – din toate iubirile. Seară de seară mă întorc în mine.

Mă întorc în mine, fac ordine prin celule.

Și îmi scutur capul de gânduri.

Să fie liniște! – îmi spun – în speranța că cineva
îmi va bate la ușă... În speranța că cineva îmi va bate la ușă

și va mătura întunericul din casa mea

și va tăia capetele balaurului cu șapte capete –
singurătatea.

În fiecare seară îmi scutur capul de vrăbii.

Să fie liniște! – îmi spun – va veni duhul!

Și pereții casei se vor deschide și el îmi va sta dinainte!

Și eu în fața lui voi rămâne ca în fața unui drum pe
mări;

ca dinaintea nesfârșitei păduri.

Eu, care nu am decât valul! Eu, care nu am decât
frunza!

Seară de seară îmi scutur capul de trandafirul cel negru,
petală cu petală. De balaurul cu șapte capete;
de cuvintele cu șapte capete.

Să fie liniște! – îmi spun – va veni duhul.

Deși, cum eu am fost dintotdeauna o scriere cu celule și
nervi,

un manuscris în întunericul lumii, e semn negreșit că
cineva

pe aici încă de mult a trecut, și fără să bată la ușă...

Despre poezia religioasă ar fi să amintim că ea a suferit prigoana comunistă, simpla apariție într-o carte sau revistă a unor cuvinte precum *cruce, credință, Dumnezeu, biserică, rugăciune, Iisus, Maica Domnului, sfânt, arhanghel, înger, heruvim, Paște, Crăciun, Biblie, creștin, creștinătate* etc., fiind imediat amendată, cenzurată. Tocmai de aceea, sub dictatura comunistă producția de poezie religioasă tipărită a fost minimă, iar antologiile pe această temă, interzise.

Din punct de vedere calitativ, poezia religioasă este, asemenea oricărei alte poezii, inegală, deci ea nu atinge întotdeauna performanța. Dintre așa-ziii „poeți religioși de astăzi”, care firește că este un termen cât se poate de larg, foarte puțini scriu totuși poezie de valoare.

Dacă vom privi însă numai poezia religioasă împlinită artistic, vom constata că de la începuturile ei (sfârșitul secolului al III-lea și începutul secolului al IV-lea) și până astăzi, deci de-a lungul a 1700 de ani, ea a evoluat stilistic în ciuda statismului ei relativ furnizat de trăsăturile poetice estetice. Și este de observat că semnele acestei înnoiri stilistice nu sunt de factură exhibiționistă, absurdă, suprarealistă, destructurantă. Aproape nimic provocator, șocant, carnavalesc sau antipoetic nu vom găsi în poezia religioasă autentică.

Pe de altă parte, evoluția poeziei religioase nu este nici una generală, nici una de grup poetic, ci aparține în mod strict *unui* poet sau *altuia*; nicidecum tuturor. Poezia autentică, religioasă sau nereligioasă, este întotdeauna o izbândă individuală, iar nu una colectiv-generaționistă. Poezia de valoare depinde de harul special al celui care o scrie, de calitatea individuală a poetului, iar nu de mediul poetic la modă, de regulă fals poetic, în care ea, poezia de valoare, ființează. Oricum, un mediu poetic precar estetic, cum este spre pildă poezia postmodernistă, nu poate diminua valoarea poeziei autentice, deși el îi poate împiedica sau relativiza promovarea.

Ion ROȘIORU

Mă-ntorc pe propriile-mi urme

Fântâna nesăpată-și iscă destinu-n trișca de alun:
Cu flerul lupului totemic ți-adulmec pașii și te-adun!

În jilțul scos la poartă doarme un paralytic resemnat:
Îți cer iertare pentru timpul în care nu te-am căutat!

Un pictor suflă-n pumn și scrie pe cruce cifre dintr-un
an:
Mă las străfulgerat de gândul că orice dragoste-i în van!

Din moara fabricii de pâine doar ziduri negre-au mai
rămas:
Mă-ntorc pe propriile-mi urme să stau cu moartea la
taifas!

Aștept mesaje de la tine

Prin cartiere mărginașe ard frunze moarte prin grădini:
Iubirea mea, de-acum încolo suntem c-o toamnă mai
puțini!

Nicicând n-au fost mai galbeni duzii în fostul șantier
naval:
În crinolină de mătase tu n-o să mai apari la bal!

Din lipsă de clienți, în urbe s-a spânzurat un avocat:
Cu el sau fără el alături voi fi pledat: nevinovat!

Duminica spre seară cade ținutu-n ne-ntâmplarea lui:
Aștept mesaje de la tine, însă nimic pe *mail* nu-i!

Când o să uit de dor să plâng

Lăstate îndelung sub ploaie mușcatele se vestejesc:
O să te pierd exact în clipa când o să-ți spun că te
iubesc!

Stropite cu prea multă apă mușcatele-n fereastră mor:

O să te pierd exact în clipa când o să-ți spun că te ador!

Udate abundent și zilnic la geam mușcatele se sting:
O să te pierd exact în clipa când o să ies la dans pe ring!

Dintr-un exces de îngrijire-n ghiveci mușcatele se frâng:
O să te pierd exact în clipa când o să uit de dor să plâng!

Linele lumini din noi

Un vârtej de frunze joacă sarabanda în scuar:
Îmi închipui că te afli printre ele și tresar!

Dinspre sud se-nalță norii grei cu irizări de jad:
Îmi închipui că se iscă ploaia și că-n brațe-ți cad!

Nu se mai zărește drumul și așa destul de prost:
Îmi închipui că-n troiță zăbovim la adăpost!

Bezna-i tot mai nepătrunsă și puhoaietele-s în toi:
Îmi închipui că aprindem linele lumini din noi!

Mă-ndrept cu tine-n gând

Măturătorii toamna o spulberă-ndrăcit:
Nu știu dacă spre vară sau iarnă o trimit!

Măturătorii frunza de tei în târne-o strâng:
Gândindu-mă la vara cu tine-ncep să plâng!

Măturătorii, sadici, duc strada la gunoi:
Se sting de-a pururi pașii făcuți pe ea de noi!

Măturătorii toamnei apun și ei pe rând:
Spre iarna care vine mă-ndrept cu tine-n gând!

Frumoase reverii albastre

Pe marginea de nord a străzii parazăpezile sporesc:
De toate viscolele lumii în soarta mea te ocrotesc!

Șoseaua taie-n două stepa printre gorgane cu scaieți:
Mă amăgesc că ești alături și cântece rusești mă-nveți!

Ca într-un vis se frânge calea și caii se opresc la ghiol:
Descălecăm, aprindem focul și pescuim la prostovol!

În textul lumii evadează de-a pururi Paul et Virginie:
Îmi pierd iluzia albastră că într-o zi vei reveni!

Să-i plâng pe umeri uneori

Aceleași ciori deasupra străzii dau drumul nucilor din
cioc:
Las printre degete să-mi scape mereu fărâma de noroc!

De-i spartă sau de nu-i o nucă vin ciorile s-o-nșface iar:

Dorința de-a-mi afla norocul e una veșnic în zadar!

Nimic nu piere de istov

Flămânde de croncănitoare fac pentru pradă tărași:
Regret că n-am știut să ținem norocul teafăr înde noi!

Gorganul tracic stepei oarbe îi e de secole simbol:
Ne amăgim că-n urma noastră trecutul nu rămâne gol!

Rămân pe strada neumblată doar coji de nuci și fulgi de
ciori.
Norocului ce-ai fost îmi vine să-i plâng pe umăr uneori!

Gorganul tracic stepei oarbe îi e de secole reper:
Ne amăgim că-n urma noastră va dăinui un ochi de cer!

Beau țuică fiartă cu Mefisto

În fostul cimitir mai sapă un biet arheolog nebun:
Tentat mă simt ca din țărâna jilavă orții să-i adun!

Gorganul tracic stepei oarbe îi e de secole altar:
Ne amăgim că-n urma noastră va persista un strop de
har!

Nimicnicia și-o conține în el oricare început:
Nu e exclus ca însăși hârca lui Yorick s-o ridic din lut!

Gorganul tracic stepei oarbe îi e de secole hrisov:
Ne amăgim că-n urma noastră nimic nu piere de istov!

Vor apărea-n curând noi case pe locul scociorât acum:
De voi intra cumva-n vreuna de pace nu voi da nicicum!

S-ajungă-n perimetrul morții ies viitorii morți din rând:
Beau țuică fiartă cu Mefisto când vine umbra să i-o
vând!

Cel de pe urmă avatar

Se cerne frunza-ngălbenită din parcul tot mai solitar:
Ne vom fi presărat pe tâmpale cenușa verii de Brumar!

Pierind în apele oglinzii roata de foc se naște iar:
Ne vom fi reîntors în karma blestemului oracular!

De briză dusă umbra sveltă ignoră Marele Hotar:
În urma cailor albaștri vom fi uitat să stingem var!

Vestalei i se stinge-n palmă nedescântatul bob de jar:
Voi fi parcurs cu tine-alături cel de pe urmă avatar!

Iubirea noastră netrăită

Atât de înnegrită-i casa că doliul e de prisos:
Prin fața ei odinioară m-am preumblat în sus și-n jos!

Prin ochiul spart pătrunde-n casă un pui de ger
împelițat:
Cândva la geamul cu pricina am ezitat sfios să bat!

În grădinița-nmiresmată cândva scaieții-n vânt se frâng:
Nu pricepeam de ce destinul îmi tot făcea cu ochiul
stâng!

Pe-acoperiș cocoșul șleampăt de tablă cântă-a nenoroc:
Iubirea noastră netrăită nicicând se stinge sub obroc!

Povara luminii

In memoriam Doina Cornea

Avea un suflet ciudat, un suflet
de catedrală, cu turlele în cer,
un suflet purtând povara luminii...

A ieșit în vânzoleala prefăcută
a ambiguității și mâna ei tragică
a desenat pe nisip cercuri interzise

Mulți și-au pierdut atunci
mușenia, dar și mai mulți
au îmbătrânit în fața oglinzii
prefăcându-se în maimuțe,
în iepuri sau în șopârle.

Și au uitat-o pe rând, și cu sfială:
„Libertate te iubim, ori învingem
ori murim!...”

O mână firavă, o adiere de vânt
ne mângâie frunțile, granițele
alunecă de la un țarm la altul,
spațiul pentru uitare devine continental,
anesteziind mormintele de sub talpă.

Dar Doina Cornea e mult mai mult
decât pot uita oamenii:
Amintirea ei e o țară albastră
pe hărțile secrete ale lui Dumnezeu.

Lucian Mănăilescu

Camelia Iuliana RADU

legal

numele tău este mort

cine și-a imaginat că o cușcă poate fi de fum
și că vom accepta să o locuim
cu ușa deschisă?

cine și-a imaginat că dreptul de a respira va depinde
de toanele unui patron și de numere
într-un calcul fără legătură cu tine?

cine și-a imaginat pe cer norii zăbrele
oamenii turme fără pășune
funcționarii plăcuțe de înmatriculare
a otrăvirii lente
copiii născuți direct în moarte
primarii măturători pe străzi private
femeile nepăsătoare?

cine și-a imaginat că experimentul s-a mutat
de la Stockholm la Ploiești
cine și-a imaginat că va veni o zi în care
vom cere voie să fim vii?

nopti la Ploiești

în albastrul violaceu diagonala
fumului negru noaptea
mai ales noaptea eliberează noxe
în aer
noaptea mai ales noaptea
garda de mediu nu face măsurători

oricum ei nu fac măsurători
sau
dacă le fac
măsluiesc rezultatele

dar legea? legea e noaptea
mai ales noaptea ca hoții noxele intră
pe fereastră și în plămâni

ca toate legile românești care
noaptea
intră în monitorul oficial
până îl vor intoxica
de moarte

gri petrol

dacă treci pe la galeriile de artă și privești
din vitrine rânjesc întunecările toate
culorile agonizează
perspectiva este îndepărtată

un cărăbuș mutant cu pleoape de țigăi
te va privi cu indiferența unui director de rafinărie
acum are gaze la stomac
crăcănat pe simeze își rafinează nuanțele viitorului
de sub preș

o notă gri petrol domină vitrina murdară
cu imaginea în oglindă a primăriei
artiștii sunt primii
ei aud orașul cum își înghite țipătul
percep schimbarea și au
privirea ațintită
asupra unei lucrări geniale cu titlul
oameni în rezervația de benzen I
oameni în rezervația de benzen II

dacă treci pe la galeriile de artă
îți dai seama
pictorii nu sunt sponsorizați

ah kultura
ah kulturnaia vesel colorată
în galben de sulf

delirul din cartierul Mihai Bravu

mihai bravu doar a trecut pe aici
pe locul acesta a fost tabăra lui de vară
apoi a plecat la luptă
dar și-a pierdut capul și nu s-a mai întors

și eu mi-am pierdut capul ca și mihai
trădată de fanarul modern
crăcit de la est la vest peste amărâta mea țară

obscure mâini par a vocifera
depărtării îi strigă să vină mai aproape
noi suntem miezul
deși ei stau cu nasurile pe sus
ne amețesc cu reclame
și ne strâng în brațe ca o contaminare
intrată perfid prin gaura cheii

printre zăbrele
prin locurile slabe
astupate cu burți de politicieni care îți pot număra
orele petrecute în bibliotecă pe degetele de la o mână

am coborât
stația de autobuz mă privește buimacă
încerc să îmi dau seama cum am ajuns aici
de ce brusc
parcă împinsă parcă strivită
sunt jos

**hai Sovrom Sovrom
să ne-aduci noroc în somn**

deschid fereastra și ficatul meu zbiară
galben de furie

am aprins o țigară
așa
la mișto

între două am fost între două am rămas
imperiile ne strâng cu ușa

doctore
las-o așa cum a picat de mai multe generații
suntem negri din tată în fiu
orbecăim pe dinăuntru
ce contează o țigară în plus?
las-o încolo de viața moartă din naștere

de câte ori îmi dau lacrimile

am rămas acasă ghemuită în fotoliu
nu am ieșit la paradă nu am vorbit la telefon
într-un târziu am deschis televizorul
fără sonor
pe ecran defilează armata română
și mi se pune un nod în gât
se intonează imnul național și nu mă mai gândesc
să mă deștept
copiii se bucură și mișcă stegulețe tricolore
și iar lăcrimez

cu gândul la toate simbolurile
gesturile și iertările stupide
se mai activează undeva în memorie
o alertă la roșu
la testosteronul mașinilor blindate

tata îmi face semn cu mitraliera
lăcrimez și nu îmi pare rău
sunt ok
adică mai simțim și noi ceva

să deschid sau să nu deschid ochii

să privesc sau să nu privesc
să deschid sau să nu deschid fereastra?

de acolo va veni privirea cenușie a cerului mort
tocmai azi
de sărbătoarea națională
va veni realitatea
înscrișă pe ziduri înmănușate în poluanți
sentimentul straniu că trăiesc în două lumi paralele
în același timp trăiesc în amândouă

una se duce în sus și le cântă îngerilor
trezește-te trezește-te trezește-te

alta se duce în jos și huruie cu gura plină de pământ
cântecul plămânilor și al sângelui otrăvit

dacă spun **La mulți ani România**
cui îi spun?
eternei și abstractei idei de România?
realității în haine de doliu industrial?

nu știu

sub pleoapele căzute lacrima se strecoară
și încălzește obrazul
mă simt moartea căprioarei de câte ori mă gândesc
la România
plâng
eu ucigașul de căprioare
eu ochii ei căprui înserați

ultimul ceas

ridică-te gheorghe ridică-te ioane
din somnul tău de moarte
azi
acum

ridică-te și mergi

plâng sfinții în icoana norilor întunecați
sulfuroși
obrajii lor săpați de negreala contemporană
sunt de două ori morți

nu îi auzi nu le simți suflarea
nu mai ai vise și nici veghe în privire
ai doar muștenia oarbă a gropii
în care zaci abandonat
ca un deșeu

ridică-te vlade ridică-te mihai
din somnul tău de moarte
azi
acum
ridică-te și mergi

Povești de călătorie

Doina CERNICA

Leul din pustie

Vin de la Marea Moartă, de la îndelungul abandon în cheagul ei transparent, cu indefinibila senzație stârnită de gândul curgerii Iordanului în afundurile sale. Vin purtând nu o platoșă, ci o blană ca de vulpe argintie, cu firele din cristale de sare sunând ușor metalic, apariție stranie prin Pustiul Iudeii, vin ca dintr-un basm, fiindcă întotdeauna basmul m-a ajutat să fac saltul supraviețuitor peste genunea emoțiilor prea puternice, ca să intru neașteptat în oaza, în splendoarea raiului Mănăstirii Sfântul Gherasim – Deir Hajla. Nu înainte însă ca să văd, nevenindu-mi a crede că am văzut cu adevărat, la margine de deșert, între nisipuri și pietriș, cu schele pe soclul imens, un monument al lui Alexandru Macedon.

Un finicet, cum i se spunea în vechime pădurii de finic, sau de curmal, sau de palmier curmalier, cum îmi explică Octavia Pînzar, profesoară de biologie îndrăgostită la fel de tare de copacii Bucovinei și ai Țării Sfinte, ne întâmpină cu o umbră blândă, mărginită

de ochii florilor de toate culorile ale leandrilor, buganviliilor, ale arborelui-flacără, arborele de foc, și ale rugilor de trandafiri. Și la fel de blând, o blândețe care nu îi știrbește măreția, aerul regal, este leul de la intrarea în mănăstire, alcătuire din piatră, bronz sau sticlă de Murano, dar mai ales din materia imaterială a poveștii vie de când și cât amintirea Sfântului Gherasim. Scăpat de suferința pe care i-o provoca un spin intrat adânc în labă și lecuit de rană de către monahul Gherasim, regele sălbăticiunilor din pustie a răspuns dincolo de orice închipuire nobleții călugărului, însoțindu-l și ascultându-l în toate ca un adevărat ucenic, hrănit tot ca un ucenic cu puțină linte și pâine uscată. Dar cum într-o zi catârul care căra apă pentru lavra în care se nevoia Gherasim a dispărut, bănuiala a căzut asupra leului, ca și pedeapsa de a-l înlocui. Până la urmă, adevărul a ieșit la iveală, catârul fusese furat de conducătorii unei caravane de cămile, care, revenind o dată în aceleași locuri, au fost atât de speriați de răgetele și mânia fiarei, încât au fugit care încotro, lăsând în seama leului și catârul, și cămilele purtătoare de saci cu mâncare. Poate că aducând apă de departe, trudnic, leul plătitese pentru cruzimea fiarelor din neamul său care îi sfârtecaseră în circuri pe creștinii mărturisitori în perioada persecutării de către împărații romani, poate că pusese dintru început iubirea mai presus de nedreptate, oricum, devotamentul leului a rămas neschimbat și după moartea lui Gherasim și-a găsit sfârșitul în durere neostoită lângă mormântul lui. De altminteri, hrănindu-l cu puțină pâine și cu linte, monahul împărțise de fapt cu fiara propria mâncare, la care se adăugau și două trei curmale, îmi spun, savurând ospitalitatea călugărilor, care ne întâmpinaseră cu o lumânare și cu o iconiță a Sfântului Gherasim. Foarte hrănitor, fructul finicului – din ale cărui ramuri erau buchetele din mâinile mulțimii care îl întâmpinase pe Mântuitor la intrarea triumfală în Ierusalim -, cred că este comparabil în Țara Sfântă, cu cel al măslinului dăruit de zeița Atena grecilor ei.

La fel ca împrejurimea mănăstirii, curtea sa este plină de flori. Nu mă mai satur să le privesc oriunde ajung, crescând înalte, însetate de lumina cerului, cu osebire buganvilia, am încercat la Suceava să o cultiv în grădina de pe balcon, nu am reușit, spre deosebire, îmi povestește Angela Floarea Tofan, magistrat o viață, de izbânda lor, a soțului în primul rând, precizează, adăugând că este agronom, și fiul de asemenea, cu mare dragoste și respect activ, fără odihnă, pentru pământ și pentru darurile acestuia. Buganvilia lor adusă de la Balcic, poate singura care trăiește în Cetatea de Scaun, este ținută la soare, însă numai în casă. Mă opresc aici, nu mai spun un cuvânt despre florile Țării Sfinte, a făcut-o cu mult mai bine monahia Elena Simionovici de la Mănăstirea Voroneț într-una din cărțile sale, observându-le splendoarea în primul rând în contrast cu pământul arid, cu arșița permanentă de aici. Le admir în tăcere, bijuterii de culori intense în arbori și arbuști, și pe scara lor privirea urcă mai departe până la uriașa

icoană a lui Iisus Hristos care ocrotește mănăstirea, slujitorii și pelerinii ei.

Înălțată la poalele munților din Pustia Iudeii, ea cinstește lucrarea Sfântului Gherasim, cuvios care, cu gândul la pustnicii din zonă, a întemeiat în secolul cinci prima lavră din Valea Iordanului, leagăn al monahismului creștin, îmbinând aici viața de obște cu viața de sine. Și a rămas în istorie și pentru conceperea unui mănunchi de reguli pentru călugării ei. De altminteri de această mănăstire este legată nu numai viața lui Gherasim, ci și a altor sfinți, Maria Egipteanca, Zosima, precum și a românilor Ioan Iacob Hozevitul de la Neamț și Iosif de la Bisericanii. Singura între Iordan și Ierihon deschisă astăzi și pelerinilor, și turiștilor, are o apariție de cetate puternică, deasupra căreia plutește scânteind argintiu de departe cupola semisferică, o cetate cu un aer de sărbătoare, la fel de neașteptat ca și prezența grădinii din deșert în care locașul înflorește de peste o mie de ani. El vine de la cântecul clopotelor și de la bătăile de toacă, de la darurile cu care ești primit, de la stegulețele triunghiulare - ce bucurie să descoperi între acestea Tricolorul nostru! - ce flutură pe sârmele nevăzute, care îi leagă zidurile peste spațiul curții, și poate de la simțământul unei insule fericite ieșite din timp, în ciuda numeroaselor ceasornice de pe arcadele de piatră și a somptuoșilor cocoși, înșiși stăpânii zorilor în pustie, care se plimbă grav lângă noi.

Închinată de Gherasim Maicii Domnului, pe care tradiția locului o păstrează într-un scurt popas aici în fuga cât mai departe de nebunia ucigașă a lui Irod, mănăstirii greco-ortodoxe de acum, ultima dată reconstruită în secolul XIX, i se mai spune și Mănăstirea Maicii Domnului - Kalamon, după denumirea locului la vremea veche a celui dintâi locaș. Dar la fel de îndreptățită ar fi și la un alt nume, care are răsunetul adânc al recunoștinței și al nădejzii în sufletul tinerilor cupluri de pelerini care și-au dorit, care își doresc copii, de mănăstire a Maicii Domnului Galaktotrofusa, deoarece în paraclisul de la demisol o icoană rară în spațiul nostru, în ce mă privește este prima pe care o văd, îl reprezintă pe Prunc hrănindu-se la sânul Maicii Sale. Aștept cu răbdare ca, începând cu soții Georgeta-Dana și Viorel Hojbotă și continuând cu

octogenarul Vasile Croitoru, pelerinii din Mănăstirea Humorului, ei înșiși venind de la o mănăstire celebră, mari prețuitori ai unui astfel de așezământ, să ajungă în lumina ei, mai puternică decât a candelii din față și decât a florilor soarelui din glastra de alături. Răbdarea mea nu este răsplătită de o clipă în care să fiu singură dinaintea minunatei icoane, rândul închinătorilor în acest ceas al serii nu este alcătuit numai din Seniorii Bucovineni și prietenii lor, ci și din mulți greci, sârbi și ruși, venind adică din țări cu mare evlavie pentru Maica Domnului Galaktotrofusa, însă dintr-o biserică în care te rogi cu inimă curată nu pleci niciodată nedăruit. Darul meu este iconița pe care am primit-o de la profesoara Viorica Scăunașu, Icoana Maicii Domnului cu Pruncul de mână de la Mănăstirea Sihăstria Voronei – Botoșani, unică în România prin originalitate. Ea o înfățișează pe Preacurata mergând cu Pruncul de mână, la câțiva anișori, patru-cinci, ca și cum i-ar îndruma pașii, și a

fost pictată acum aproape două sute de ani de un monah în vârstă de peste o sută de ani, Vladimir Machedon, în urma unei viziuni. De mari dimensiuni, păstrată ca o comoară ce se află, nu este ușor să ajungi la Biserica ei, Biserica Bunei Vestiri și a Sfântului Cuvios Onufrie, pe un drum forestier prin sălbăcia pădurii, dar după ce i-ai ținut reproducerea în palme, nu-ți dorești altceva!

Numele monahului pictor răsunând cu ecou în memorie, îl cheamă pe acela al lui Alexandru Macedon. De aceea, după ce urc în biserica centrală, pentru răstimpul convenit la icoana Sfântului Gherasim cu leul, și blânda fiară aducându-mi aminte de povestea aruncării între lei a tânărului cuceritor de lumi de către părintele său, Filip al II-lea, adept al unei educații deosebit de aspre, ies prima din mulțime și grăbesc pașii dincolo de marginea oazei, acolo unde am zărit la venire monumentul lui Alexandru Macedon, cel stins din viață la același număr de ani, 33, ca și Mântuitorul la Înălțarea Sa la Domnul. Pe urmele mele pășește ușor, arcuindu-se în imaginație, un alt leu, cel găsit în posibilul mormânt al lui Alexandru cel Mare, o descoperire care a făcut senzație și despre care nu mai știu nimic. În schimb, aveam să aflui întoarsă acasă, cu ajutorul artistei plastice Luciana Constantinescu, povestea monumentului din pustie. Puternic legat de

Patria Mamă și de istoria fără asemănare a celui mai faimos dintre greci, eroul de-a pururi tânăr, cuceritorul celui mai mare imperiu, ajuns până și în Pustiul Iudeii nu numai cu oștile sale, ci și cu apa vie a culturii elene, starețul Mănăstirii Sf. Gherasim, Elder Hristotom, îl visa de mulți ani. Visul său s-a întâlnit cu cel al unui sculptor grec de recunoscută valoare, Ioanis Bardis. I-am admirat într-o fotografie surprinsă în atelier pe călugărul smerit, în rasa sa modestă, cu un modest comanac pe cap, și pe sculptor în veșmintele modeste ale trudei sale, cu o coamă leonină albită de vreme – despre Alexandru Macedon se spune că ar fi albit complet la 33 de ani și că în soarele Iudeii, pletele sale

ar fi căpătat nuanța nisipie a coamei de leu. Cu viața închinată slujirii lui Dumnezeu și Greciei,

mărturisește starețul și nu altceva spune și tăcerea artistului, stau amândoi cu demnitatea și bucuria misiunii ajunse spre capătul ei în fața statuii ecvestre, calul alb, marmoreean,

Alexandru ca o văpaie, de culoarea cuprului, a soarelui privit cu ochii întredeschiși, ca să nu ți-i ardă, o statuie uriașă, de patru pe opt metri. Amândoi însă pe crenelurile soclului gigantic din vecinătatea Mănăstirii Sf. Gherasim de culoarea plumbului cu care poate a fost scrisă „Alixandria”, o carte de neuitat ca tot ce ține de copilărie, dar și fiindcă pentru mine a ajuns mai târziu subiectul examenului de literatură română veche dat cu admirabilul profesor care a fost Alexandru Piru. Însă și soclul spune o poveste, omagiind, tot după ideea starețului cărturar, întâlnirea culturii elenistice cu aceea orientală, deoarece reproduce vestita hartă în mozaic a Ierusalimului și a Pământului Făgăduinței de la Madaba, Iordania, descoperită într-o biserică bizantină din secolul șase și aflată astăzi în Biserica greco-ortodoxă închinată Sf. Gheorghe, înălțată pe același loc la sfârșitul secolului XIX.

Ceasul bate spre apus, cu cerul deschis pe neașteptate deasupra Iordanului. Timpul mănăstirii, al oazei și al monumentului din Pustiului Iudeii continuă, dar fără mine, eu plec mai departe, însoțită o vreme de un pâlc de lei. Au pasul tânăr, au pasul bătrân, însă coamele le sunt la fel, uriașe și purtătoare de apă, prinsă de fire ca niște cristale de sare. Când se vor întoarce, așteptați deopotrivă de monahul fără vârstă și de tânărul de pe crenelurile orizontului, și le vor scutura ritmic, aducând ploaie și viață grădinii din deșert și poveștii lor.

Tăcerea

Tăcerea este o artă, spun unii înțelepți. În fiecare zi încerc să o desăvârșesc rup părți din mine și ele se rostogolesc – firimituri de pâine pentru cerul de păsări nevăzut neștiut nebănuț. În sufletul lor stau îngenuncheate iubirile proscrise un simplu falfăit ar sparge luna de piatră gleznelor ei s-ar urni din fântâna unde șoaptele seucid în liniște.

Se-nserează. Secundele se năpustesc. Se răzvrătesc – vipere cu corn auriu. Mușcă. Tac. Mut bolta răsturnată. Și boabele de nisip din clepsidră le mut într-o altă viață.

Îmi dă întotdeauna un plus pe care abia îl pot duce. Îngeri somnoroși se agață de încheietura mâinii. Știu și ei taina și tac. Noaptea leagănă păcate. Dimineața sunt un păianjen prins în propria lui plasă. În bătaia inimii – toți munții doborâți în somn și tu...

Moartea în trup se așează tandră

Se-nserează în tâmpla toamnei mele cai hrăniți cu vise pasc la porți închise gânduri rebele se izbesc de un ciot de lună galbenă și tristă ca inima prăbușită-n tinda nopții grea de tine și de rodul dragostei ascunse.

Un roi de fluturi trece clătinându-mi umbra un car cu stele îmi poartă vina de a fi iubit până cerul a rămas neîncăpător – o gutuie pe masa lui Dumnezeu ce-și rostogolește parfumul prin odaia cu duminicile închise într-o colivie.

Se-nserează în flacăra din lumânarea mea prin ea cresc munți cărunți rănindu-mă. Mâinile mele în mâinile tale nu mai au loc frunzele nu mai pot ocoli pământul nici lacrimile să înghită Prutul.

Se-nserează...Se-nserează... moartea în trup se așează tandră.

Mihaela Aionesei

Maria PAL

Nici acum

numai tu știi
cum se crește-o șopârlă de aur în grădina din nori
cum se ghidează un șir nesfârșit de copaci înfloriți
către-un cer invadat de gheață și nea

numai tu poți descoperi
pietrele depuse de mulțimi prin milioane de bănci
ce le cresc bogăția fără teama de a da nicicând faliment

numai tu poți găzdui furtuni și oceane în camera ta
aduna un buchet de comete cu lujere lungi
și destin imprevizibil de stea

dar ce romane scriu melcii cu hieroglife-argintii
de jur împrejur
pe iarbă pe flori pe tulpini ridate de pomi
tu să le citești
nici acum încă nu știi

Cu-același refren

ce înger rămâne fără mâini
se-ntreabă cu tristețe-ntunericul ce umblă hai-hui
printre decoloratele oase

el se străduia să inventeze o moară
care să macine umezeala și frigul

să se sprijine când va sări peste marginea eului
sufletul rămas fără graniță
pentru frumusețea de pulbere coborâtă-n fântâni

acest înger a rămas fără casă
murmura cu tristețe-ntunericul ce umbla hai-hui
printre albele oase

Cu brațele arborilor

după ce au țesut aerul cu triluri
stolurile de mierle și se odihnesc sub pleoape
să șteargă mălul tăcerii

încearcă
să deschizi tâmpilele aventurii cu brațele arborilor
și corbii te vor îngădui între ei ca pe un nou poem
pe care îl vor citi pioși seară de seară
la întoarcerea spre cuiburi

Devii un arc

un înger ară lumina din pomii bătrâni
și-i înflorește cu privighetori
ce-și găsesc în tine noi cuiburi

atingerile deschid nenumărate biblii
în carnea ta
freamătul trestiiilor își schimbă unduirea
să-ți pună stele în palme

și devii un arc încordat
sub povara luminii

Când eliberezi

nu poți să nu mai înflorești
din degete îți cresc frunze
fiecare unghie înmugurește gata de explozie
când eliberezi pe pagina goală gânduri
ca niște iezi zburdalnici
ce aleargă inconștienți pe margini primejdioase

Îți va incita speranța

lasă-te în voia vieții
îți șoptește un demon insistent

intervenția ta n-are rost
așa cum nici un vânt
nu va locui în somptuosul palat
construit în India pentru el

și nici un dragon nu se va reîntoarce
să renască din sângele arborelui
ce-i poartă numele în deșert

durerea îți va incita speranța
și numai bucuria va așterneblânda uitare

Pe fața mării

valurile aruncă pe mal corăbii
marinari cu șoapte în brațe
copiii visați

victimele se răsucesc sub flori
depuse de bestii
ramifică trăirile ca pe-un filon de aur
nedescoperit

pe fața mării
testamente răsfirate așteaptă și-acum
semnături

Se trezește-nchis în oglinzi

ești plin de cuvinte ca un vas
ce dă pe dinafară în cavernele timpului
lasă amprente pe cărți pline de păclă
și cufundă-n criptă diminețile fără ales

nici o cratimă între acestea și tine

rănille prind să aibă un foșnet neverosimil
ca al ghearelor ce se-ascut de lumini

timpul își trosnește oasele-agale
când se trezește-nchis în oglinzi

Privirea încărunește

de-atâta nemișcare
flacăra unui chibrit poate încinge aerul

goluri se deschid în flori
șoapte-ngrozite numără pereții din trunchiuri

palid ca o haină spălată prea des
nu știi care e corpul aerul apa
sub acoperișul nopții ce se rotește ușor

cerneala s-a terminat pentru tine
privirea încărunește pe margini

oare cineva-ți face semne
ca o falsă zi de primăvară ce trezește pomii
pentru a-i ucide cu primul îngheț

Poți să taci

din colțul tău neștiut de nimeni
privești bezna cum alăptează florile cu nuanțe
și-ți devastează grădinile suspendate
ce le-ai îngrijit cu pasiune
le-ai ascuns de ispite la tine-ntre coaste

acum poți să taci despre altceva

cum ar fi
despre mușgaiul ce se-ntinde cu repeziciune
inspectând cuiede care atâră felinarele oarbe

cum ar fi
despre găzele cu aripi de ploaie
ce vor cădea grele peste rugăciunea ta
ciuruind-oca niște gloanțe-n rafale

acum poți să taci despre altceva
despre viața secretă-a pietrelor
trăită cu nonșalanță sub ochii tuturor
nedescoperită de nimeni

(Am libertatea de-a face orice)

Am libertatea de-a face orice
în ghinda elipsă ce cade de sus:
să sparg asteriscuri cu față bonomă,
piedici să pun întrebării apus,
să mă-ntreb, oare ce
face singura mea axiomă
a căderii în sine din înaltul condei?

E un drum ce se vrea mult mai mare,
e un pas cu mâini depărtate
între mine și ei,
între bulgări de seu și carate,
așa vrea râul să devină iar mare.

Sunt încă la mijlocul căderii alese,
la jumătatea căii urcate
și toate mișcările, toate,
au întrebarea, spre care azur să suspine,
dac-or vrea să le pese,
de-or vedea cum busola reține
doar un sens minutar cu direcții mioape...

Călător nemișcat peste ape,
doar aștept să mai treacă un val,
un bing-bang prea molatic să mă-nvăluie-n șal
și să cânte prohodul începutului stea.

Stejarul și ghinda, de mirare-or să stea...

Petrache PLOPEANU

Haihui prin Europa

Stan BREBENEL

CIPRU

sau scurta poveste a unui univers fabulos

(I)

Orice vacanță este așteptată cu multă nerăbdare. Și cu multe emoții dacă pleci într-o destinație exotică. Vacanța pe care am achiziționat-o a început cu destule peripeții. La urma urmei, ce farmec ar mai avea vacanțele fără peripeții? Ne-am prezentat la aeroportul Otopeni la timp, poate prea devreme pentru zborul spre Larnaca. După ce am făcut check-in-ul și ne-am prezentat la poarta de îmbarcare, cu vreo oră înainte de decolare am fost anunțați că zborul nostru va avea o întârziere de două ore, pentru că aeronava în care trebuia să ne îmbarcăm trecea și prin Atena, după spusa reprezentantului firmei aeriene. Și, cum grecii nu fac daruri, nu ne-a făcut nici nouă. Aeroporturile din Grecia, deci și cel din Atena, erau paralizate de o grevă. Ce-o fi căutat avionul nostru de la Larnaca prin Atena

nu știm și nimeni nu ne-a lămurit. Am constatat că cele două ore s-au făcut până la urmă patru. Fericiți, totuși, că așteptarea noastră a luat sfârșit, ne-am îmbarcat. Zborul de două ore și zece minute s-a desfășurat fără peripeții. Asta mai lipsea. Pe la ora 23.30 ne-am întâlnit cu d-na Elena, reprezentanta firmei de turism, ne-am îmbarcat într-un autocar și am pornit către Kyrenia, în partea nordică a insulei Afroditei, pe țărmul Mediteranei, acolo unde vom avea baza pentru următoarele șapte zile. Informațiile pe care ghida

încerca să ni le furnizeze, câteva noțiuni minimale despre Cipru, le-am auzit printre picoteli. Nici nu am băgat de seamă că se circulă pe partea stângă, ca în Anglia. Ce-a fost interesant și ne-a alungat somnul a fost faptul că, după vreo oră de mers, a trebuit să pregătim documentele de identitate pentru a trece o graniță artificială, dar destul de reală dintre Cipru și Cipru. La prima frontieră, cea dintre Cipru și Ciprul de Nord, ne întâmpină polițiștii de frontieră ciprioți greci, iar peste o sută de metri ne iau în primire ciprioții turci. Acest loc de trecere se află în vestul capitalei Nicosia, singura capitală din lume despărțită în două. Despre aceste realități puțin mai încolo. După terminarea formalităților, care au durat vreo 40 de minute, ne continuăm drumul către nord și, după alte 40 de minute ajungem la destinație. Până am ajuns, ne-am cazat și am servit cina (lăsată de gazde în camere) s-a făcut ora două din noapte.

O scurtă istorie

După micul dejun și sub un cer amenințător, destul de rar se întâmplă să plouă la începutul lunii iunie, ne întâlnim cu gazda noastră pentru a stabili împreună programul celor șapte zile de vacanță. Aflăm mai multe despre Cipru. Cele mai vechi urme umane s-au descoperit într-un sat, Khirokitia, datând din mileniul X î.Hr. În mileniul II î.Hr. a fost colonizat în două valuri de micenienii greci. Fiind într-o zonă strategică deosebit de importantă, insula a fost ținta marilor imperii: Asirian, Egiptul Antic și Persan,

ulterior căzând în mâinile lui Alexandru Macedon. Alte imperii au râvnit la teritoriul de azi al Ciprului pe care l-au colonizat: Egiptul Ptolemaic, Imperiul Roman și Bizantin, califatele arabe, dinastia franceză Lusignan, Veneția și Imperiul Otoman sub care a stat trei secole (între 1571 și 1878, de jure până în anul 1914). Necazurile populației autohtone nu s-au oprit aici. Din 1878 a fost în administrația Marii Britanii, iar în anul 1914 a fost anexat oficial de aceasta. Începând cu anul 1950, liderii turci au intensificat acțiunile pentru anexarea Ciprului, considerând acest teritoriu ca fiind o extensie a Anatoliei. De partea cealaltă, ciprioții greci și biserica ortodoxă promovau unirea cu Grecia. A urmat un deceniu de violențe ce a culminat cu declararea independenței în anul 1960. Starea de independență a durat trei ani, până în anul 1963, când conflictele interetnice și interconfesionale au reizbucnit. Mulți ciprioți turci au fost nevoiți să-și abandoneze țara și să emigreze în Australia, Statele Unite, Turcia și în unele țări europene. Escaladarea conflictelor i-a făcut pe naționaliștii ciprioți greci și o parte a juntei militare din Grecia să lanseze o lovitură de stat pe 15 iulie 1974. Arhiepiscopul Makarios, cel ce era președintele țării, a jucat la două capete, conform spuselor ghidei, și i-a anunțat pe liderii turci de situația din țara sa. Riposta Turciei nu s-a lăsat așteptată și a invadat Ciprul, ceea ce a dus la ocuparea actualului teritoriu al Ciprului de Nord, fapt ce a făcut ca în anul 1983 a fost declarată independența Republicii Turce a Ciprului de Nord. În perioada invaziei și după aceea majoritatea etnicilor ciprioți turci din sud au trecut în nord, iar ciprioții greci din nord au trecut în sudul insulei. Republica Turcă a Ciprului de Nord nu este recunoscută de nici un stat, cu excepția Turciei. Așadar, pentru comunitatea internațională acest stat nu există. Neexistând, ciprioții turci sunt lipsiți de drepturi internaționale. Nu participă la întreceri sportive, la concursuri cultural-muzicale, nu fac parte din organisme internaționale (ONU, NATO, UE, UNESCO etc.) ș.a. Comunitatea internațională recunoaște Cipru în integritatea sa și acest stat a fost admis în Uniunea Europeană. Așa se face că micuța insulă din estul Mediteranei de 9253 km. p. și aprox. 1.150.000 locuitori este o rană deschisă din cele mai vechi timpuri. Văzută la fața locului, situația pare a fi una de liniște, de pace, de bună înțelegere. Însă nu este deloc așa. Tensiunile dintre Ankara și Atena continuă și azi. În vizitele făcute în nordul Ciprului ne-am dat seama de acest lucru. Foarte multe unități militare turce sunt staționate în tabere permanente. Tirurile armelor automate, pe timpul unor manevre militare, s-au auzit destul de des chiar din hotelul în care am stat. Mai trebuie remarcate câteva aspecte. Ciprul de Nord are ca monedă lira turcească. Banii pentru salarii și pensii, în majoritate, sunt asigurați de Turcia. Comerțul se desfășoară cu Turcia. Apa potabilă este asigurată de Turcia prin conducte submarine care ajung la o stație de tratare la vest de Kyrenia. Ciprioții turci sunt, conform

spuselor ghidei, foarte leneși. Ei ocupă cele mai bune, mai călduțe și mai bine plătite posturi. Muncile cele mai grele sunt făcute de străini. Am văzut aici pakistanezi, afgani, iranieni și mozambicani. Cu siguranță sunt și alții pe care nu i-am identificat. Mai trebuie spus faptul că turcii cu ciprioții turci nu se înghit aproape deloc. La fel se întâmplă și în sud între greci și ciprioții greci. Pe timpul periplului prin frumoasa insulă vom mai aduce elemente legate de aceste aspecte.

Iavaș-iavaș prin Kyrenia

Este numele grecesc al orașului din nordul insulei (se citește Keryneia) iar în turcă este Girne. Are multe elemente specifice orașelor mediteraneene: străduțe mici, majoritatea ducând la mare, clădiri de înălțime mică și un port care a jucat un rol important pe timpul invaziei din anul 1974. Astăzi portul a devenit unul de agrement, rolul comercial de odinioară dispărând. Clădirile din raza portului au fost transformate în restaurante și terase care ajung până pe malul apei. Litoralul din Kyrenia este stâncos și oferă mici și puține plaje pentru locuitori și turiști. De la hotel până în centru ne deplasăm cu autocarul. Se putea și pe jos, deoarece sunt numai patru km. Suntem lăsați în centrul turistic și comercial, continuându-ne drumul pe străduțele înguste, pitorești și în ușoară pantă până la malul mării, descoperind un oraș destul de bine articulat, cosmopolit și totuși modern, ce se arcuiește după golful mediteranean în care este așezat, fiind străjuit de lanțul muntos Kyrenia. Numeroasele terase ne îmbie cu preparatele tradiționale. Fiind ora prânzului, alegem un meniu foarte popular: mix kebab și o bere rece. Înainte de masă, în timpul avut la dispoziție pentru explorare pe cont propriu a orașului de aprox. 40.000 de locuitori, descoperim Castelul din Kyrenia. În istoria sa, Castelul are trei perioade semnificative. Între anii 330 d.Hr. și 1192 d.Hr. s-a numit Castelul Bizantin, între 1192 d.Hr. și 1472 d.Hr. a fost Castelul Cruciat și între anii 1472 d.Hr. și 1570 d.Hr. a fost cunoscut drept Castelul Venețian. Între zidurile sale Castelul găzduiește

o capelă bizantină datând din sec. al XII-lea. Castelul este amplasat în partea estică a unei vechi fortărețe, iar principalele sale particularități sunt turnurile circulare din colțuri care au fost ridicate de venețieni în anul 1540. Meterezele constituie și ele un punct de atracție. În curtea interioară, care este destul de spațioasă,

într-una dintre camerele principale se află Muzeul Naufragiului, unde se găsesc rămășițele unei nave grecești din sec. al IV-lea și parte din încărcătura sa. Impresionantul edificiu ne amintește, ca înfățișare, dar mult mai impunătoare, de Cetatea Soroca din Republica Moldova, de pe malul Nistrului. Noul și-a dat mâna cu vechiul. Numeroase edificii de 10 etaje par să spargă monotonia vechiului oraș. Pe timpul prânzului, o ploaie torențială coborâtă de pe versanții ce străjuiesc la sud orașul face aerul mai respirabil. Curând ne pornim spre hotel cu bucuria turistului satisfăcut de ceea ce a văzut și speranța vizitelor din zilele următoare. La orizont, Nicosia.

POEMĂ ONCOLOGICĂ

„Voi, care intrați, lăsați orice speranță!”

Bolnavi șui, livizi, străvezii
se preling peste tot – pereții albi (ca sufletele lor)
îi primesc cu dragoste nețarmurită
îi simt cum trec dintr-o stea căzătoare în alta, dintr-o
lume în alta
imaculata concepție a vinovaților se trezește la viață
scările sunt împrôscate cu sângele lor
vărsat fără milă
boala apasă pe umerii lor
îi înghite flămândă
universul suferă de amnezie
adn-ul trebuie să dispară
a luat-o razna
oamenii nu mai au răbdare

la ușa cabinetului unic
se strâng îngrijorați oncologic pacienți unici
femeile poartă pe cap basmăluțe colorate cu floarea-
soarelui
sprâncenele lor arcuite dând de bănuir
în urma lor miroase a ser, a limfă, a înserare

bărbații se uită în jos (cândva fuseseră toți vânjoși
unii au fumat
alții au băut
alții au scuipat cu năduf)
pășesc cu grijă pe pământ aripile îngerilor îi poartă de
braț

cerberul unic
de la ușa cabinetului alb urlă iradiant
așteptați... altfel nu avem cum să ne înțelegem...
cine are răbdare, va intra, cine nu... mde bine... asta
e...
doamna doctor este aici
întreabă o voce lichefiată
nu nu este o găsiți la Sf. Sava la Sf. Andrei
(sau la sf. Așteaptă –un gând fatal îmi șoptește în
urechea atrofiată)

Speranța...

Camelia Manuela SAVA

Mihai MARIAN

POEME

seara
lucrurile
în mod contrastant
începeau să se lumineze
să se lămurească
atît cît trebuie
cercetam cu privirea
branula albastră
aurele colegilor
fiecare colț al salonului
picăturile fluorescente de esmeron, ketoprofen
invanz, fentanyl richter și morfînă
ce se scurgeau ritmic în firul perfuzorului
sînt necesare cîteva ore de odihnă și somn
trupului jupuit și ud
îmi spuneam în gînd și totul va fi bine
dar singurele lucruri care se cuibăreau
sub cearceaful inscripționat cu majusculele
spitalului județean erau
coșmarurile
tehnologie nouă, infailibilă
lăcuită, strălucitoare
roasă simetric pe margini de șoarecii stelelor
și setea
o sete asemenea unui cod de bare a cărei stabilitate
fractalică
era corozivă ca sîngele insectelor veninoase
„există lucruri, există un fel de lumină al cărei miez
odată frîntă
apare mai strălucitor decît lumina“
nopti la rînd am auzit în vis același lucru
în timp ce în depărtare vedeam
atîrnînd de singura creangă
a unui copac negru, carbonizat gata să colapseze
gogoașa enormă a unui vierme de mătase
legănîndu-se ușor în bătaia vîntului

aceasta se desfăcea lăsînd să iasă
din interior figuri geometrice
albe și negre, piese ale unui joc de puzzle
crepuscular, lichid
„alături de alții ești cineva!“ l-am auzit pe bătrînul din
patul de alături spunînd
chipurile colegilor mei de salon
albeau lângă mine ca niște efigii
se schimbau necontenit
accentuau impresia că te afli de fiecare dată într-o altă
lume
o altă selva oscura de esmeron, morfînă și invanz
luminată atît cît trebuie.

o bancnotă de un leu pe un coridor pustiu
balaurul cu 7x7 capete se apropie
are coarne cu coarne
aripi la picioarele lui și aripi la aripile lui
ai trei secunde să retrăiești paradisul pierdut
ucenic sinucigas
măcelar neliniștit
cu labele într-o căldare cu mațe
picioarele fermentează
cu viteza sunetului în lichide
nu există nicio dorință
sînt undeva printre
lămîi și femeile care azi nu mai sînt în viața mea
pîrguirea fructelor
coincide cu moartea porumbeilor din Thonis
cu tristețea lor strîmtă și aspră ca o cămașă de forță
nici maree
nici coadă
îngeri cu unghiuri înguste
frecare și alunecare
prea devreme pentru cină
etc etc etc
șamd
și indiferent de cum se scurge ploaia prin burlane
salinger
rămîne aceeași mașină de curățat
buștenii
cafea corporatistă
tortura de dimineață
pagina mea de facebook prezent
din splina fiarei
coșul împletit de paie în care
am așezat cenușa jucăriilor din pluș
primul lucru pe care l-am observat
a fost obiectul argintiu în formă de ou
nou
care trecuse pe deasupra noastră
apoi vopsea roșie ce se scurgea în canal
guinea bissau blog
cu secărică în gât
prin free web proxy
roșu scandalooooo

amuzant
deși
sexul sugerează că levităm
lipsa de inspirație a durat cam trei zile
apoi Iisus a venit și a spus:
„cu pas grăbit ploaia deschis cercuri secante“
ah ah ah aaaaahhhh
știți că vă iubesc pe toți
pe voi promisiuni lucioase de sare
sateliți viscerali
din această lume în care mai trăiesc doar câteva mii de
elefanți și 43 de sfinți sălbatici în deltă
pe voi proteinele mele cu densitate mare
și coarne pe cap
coarne ce ies din coarnele coarnelor
și se alungesc pe coridorul îngust unde
inima umbrei s-a mutat în genunchi.

leu de mare
mustăți lungi
labe vîscoase
negru ca negul de pe buza de sus
carcinom celular bazal
a) vizitatorul
b) tencuiala caselor noastre
c) moartea singura constantă a vieții
d3 - Jose Raul Capablanca
c5 - lăzi frigorifice în care stau ghemuiți
b2- certificat medical prin care își dovedește
schizofrenia
„ondio mi cangio in figura daltrui“
- valoarea tempoului, a mutării, crește;
- doi nebuni sunt, în general, mai tari decât doi cai;
- nebunul este, de regulă, mai tare decât calul;
- colaborarea dintre turn și nebun este superioară
colaborării dintre turn și cal;
glandele sudoripare lucrează în draci
ton calm, conversație simplă
nu se poate scăpa de ecouri
figurile variază
capcanele compasiunii
nu există
reciprocitate:
măștile trec prin fundal
ochii curcubeului conturat pe cer
sînt încă vineți

orașul păsărilor migratoare

pentru Lorena

îmi spun
poți termina de citit cartea asta mai tîrziu
acum ar fi bine să deschizi fereastra
să tragi niște aer proaspăt în piept
sau mai bine nu

este o iarnă foarte rece
mercurul din termometre arată grade puține
și nu doar gradele sînt puține în orașul acesta
unde nimic nu este unde trebuie să fie
unde totul este altundeva
mai ales tu
spun la televizor
că drumurile pe care te-ai fi putut întoarce
sunt blocate
că protestatarii au închis piața
au ridicat oameni de zăpadă
baricade din turtă dulce
beteală
și globuri de pom peste tot
am vrut să te sun să îți spun
că de fapt e-o minciună
în fiecare zi merg mult
chiar trec pe acolo
și singurul lucru pe care îl văd
este absența ta:
un tanc
care trece peste mine sfărîmîndu-mi oasele.

gara de nord

mă simt o sută de mii de oameni
care strigă #rezist
în trupul meu
se discută și se fumează
se face schimb de idei
proletare, corporatiste
vreau să strig
dar fumul îmi arde gâtulejul
cobor din 85
am ajuns la gara de nord
rămân „la coloane“
aștept să vii
să mă simți ca pe o sută de mii de oameni
să mă înveți mersul pe șinele de tren abandonate
până atunci studiez stâlpii din gară
cumpăr un covrig cu susan
o femeie mă întrebă ceva
îmi cer scuze și îmi spun că nu am înțeles
„vrei oral sau cățeleşte?“
în trupul meu
o sută de mii de oameni brusc amuțesc
dintr-odată s-a instalat vidul
și abia acum văd:
gara e-o vastă cameră goală
în care cei câțiva călători de la casele de bilete
sunt vași umbre
pe unul dintre peroane
Paler fumează țigară electronică
privește-o cobră-n ochi zâmbind
poartă ceas de mână
cămașă în carouri
la picioarele sale stă o valiză grea

de mânerul căreia sunt agățate baloane colorate
mă simt din nou o sută de mii de oameni
toți la un loc fredonează melodii din filme vechi
așteptându-te
se calcă în picioare să te întâmpine când vii.

Florentina Loredana DALIAN

Bezmetică și-nsingurată

Bezmetică și-nsingurată ești mare,
în ceasul dimineții de început de primăvară.
Nevinovato! Te dai fecioară,
de parcă n-ai fi înghițit vapoare și oameni
cu visuri cu tot.

Lasă, lasă!

Noi te iubim pentru ceea ce se vede,
pentru obrazul tău curat ca lacrima,
necum pentru deșertăciunile de epave
pe care le-ascunzi în adânc.

Ești frumoasă, mare,
mă întreb câte minți de îndrăgostiți ai sucit,
câte inimi ai izbit cu valul tău,
câte povești, secretoase, le ții pentru tine...

Altă poveste

Prin mine, își fac plimbarea de seară niște bărbați,
îmi răscolesc amintirile, dinamiteză lacătele,
fac reverențe uitărilor de o viață, fericirilor de o zi.
Câte vorbe nerostite mă locuiesc!

Câte adevăruri parțiale, câte metafore!

Nu, nu pot spune nimic,
bărbații mei s-ar speria foarte tare
și n-ar mai găsi drumul înapoi.

Pe ei îi așteaptă războaie, copii,
trecute sau viitoare femei.

Aici, doar evadează preț de-o iluzie, preț de o lacrimă.
Își scot pălăria, jobenul, fac reverențe politicoase,
apoi sunt furați de noi răsărituri.

Pe alea din mine au înflorit bujorii – simbol al
dragostei.

Tu ai venit, i-ai lăsat, apoi
ți-ai amintit că te așteaptă o noapte, un tril (ascultat
demult), o pădure...

Je vous aime, monsieur,

Dar asta-i cu totul și cu totul
altă poveste!

Gramofon

Ca-ntr-un *deja vú*,
prin pâlnia gramofonului, răzbat de departe,
dintr-un alt timp,
aceleași dureri puse pe note,
aceleași flori puse la presat,
aceiași maci ofiliți în vase,
efemerul atâtor iubiri,
finalul atâtor povești, niciodată de dragoste...

Ești femeia unui alt timp,
peste care a nins puful pădădiei,
căreia bujorii i-au refuzat glastra
și crinii – înflorirea.
Ești femeia unui alt bărbat,
care și el... dar lasă!

Din gramofon,
șoptele valsului de cândva și de mai ieri
vorbesc despre același nefericit contratimp
al tuturor
timpurilor...

*Florentina Loredana Dalian la Maltezi, cu poetul
Dumitru Pană*

Adrian MUNTEANU

LECTURI REGĂSITE

Episodul 5

11 martie 1986

Continuat Ion Vlad

Treptele povestirii (II) – Agârbiceanu

- cartea destinelor omenești
miracolul povestirii – seducția de a comunica ceva neobișnuit

- plăcerea de a asculta
- deplasare spre timpul memoriei deci al conștiinței)

Dimensiunile interioare ale romanului:

- estetica „operei deschise” (pluralitate de sensuri)
- de la Proust, liniile romanului sunt supuse unor radicale transformări (de timp, de spațiu epic, de arhitectonică a romanului)
- alte modificări substanțiale prin Gide și Huxley.
- romancierul abdică de la obligația de a reproduce lumea. El propune o viziune personală.

12 martie 1986

Continuat Ion Vlad

- personajul aduce și o nouă proiecție asupra vieții, captată și nu reprodușă de scriitor.
- subiectivarea timpului (un timp trecut, mai puțin precizat și delimitat în raport cu un alt timp).

13 martie 1986

Început „Punct contrapunct” de Aldous Huxley

Ion Vlad îl considera unul dintre cei dintâi promotori ai romanului modern după Proust și alături de Gide).

Într-adevăr, modernitatea scriiturii este evidentă. Dintr-un fapt prezent (situația familială a lui Walter Bidlake) se fac reveniri în timp, treceri subtile de la un prezent epic la un altul al memoriei.

Plastic ca expresie: „orgie de bună dispoziție matematică”.

14 martie 1986

Huxley

- împletirea unor secvențe fără legătură între ele, care aparțin unor timpuri diferiți.

* în prezentarea unui dialog sau a unui monolog interior intervin și descrieri sau urmăriri ale unor elemente mărunte. Spre exemplu, descrierea traseului unei picături de sudoare și transformările sale pe fața unuia dintre personaje.

15 martie 1986

Continuat Huxley

- treceri rapide de la un moment la celălalt, fără legătură aparentă între ele, distanțate ca timp sau presupuse a se desfășura în același timp creează impresia de acumulare de date și personaje pentru o mai târzie desfășurare de idei.

O tehnică mai rar întâlnită: povestirea unei întâmplări cu personaje despre care abia spre sfârșit află că îți sunt cunoscute din pagini anterioare. Pasajul cuprinde întâmplări din alt timp. Tehnica aduce senzația de noutate și proșpețime, de inedit și conturează noi trăsături ale eroilor.

16 martie 1986

Fascinatio nugacitatis - fascinația fleacurilor. În unele pagini ale lui H., apare o formulă care se potrivește derulării de conversații mărunte, unele scilicet spirituale, dar în esență cu prea puțin câștig intelectual. Aparent. Sau ca o impresie imediată, fără adâncime și în lipsa unui timp al decantărilor.

atavism – apariția unor particularități proprii ascendenților îndepărtați
pironism - (Piron)
lubric – excesiv de sensual, desfrânat

17 martie 1986

Un personaj: „cuvinte, cuvinte, cuvinte! Ele te izolează de univers”.

Spandrell – o întruchipare a demonismului?

* să lupți pentru a nu te împietri progresiv.

18 martie 1986

Continuat Huxley

Evident că romancierul nu urmărește un personaj, ci o lume. Trecherile de la o secvență la alta sunt numeroase. De regulă, secvențele se petrec concomitent și între personaje apar momente de interferență datorate fie prieteniei, fie gradului de rudenie, fie hazardului. Interferențele nu fac secvențele mai puțin izolate unele de altele.

- fondul – poate luciditatea ideii că timpul se duce fără realizări notabile. Deci încercarea de eliberare a unui profil uman prin egoism, defect care-l transformă în personaj viabil poate tocmai pentru că se iubește numai pe sine

19 martie 1986

Câteva secvențe se detașează prin insistența cu care se revine la ele.

Walter – Lucy – Marjorie – destrămarea casnică

Elinor – Philip – luciditatea și previzibilul

Spandrell – dezordine voită

În însemnările lui Philip Quarles (scriitorul) care rup derularea secvențelor, par să se găsească expuse arta și intenția scriitorului; trecerile abrupte de la un pasaj la altul duc la **muzicalitatea ficțiunii**. Cel mai ușor se realizează prin existența unui număr suficient de personaje și de acțiuni **contrapunctate**. Poate fi o artă a narațiunii tipică lui Huxley. Frumoasă și productivă comparație cu Beethoven. O voi transcrie pe o fișă separată, pentru că trebuie avută în vedere (vezi 31 III).

Ce frază !!!: „Nimic nu egalează arta modernă când e vorba să sterilizeze viața”.

20 martie 1986

Continuat Huxley

Suprapunerea secvențelor merge uneori foarte departe. O scenă este împărțită în alte câteva fragmente, iar fiecare fragment se intercalează cu altele cărora li s-a aplicat același procedeu.

gorgoilă (cuplu de gorgoile nostime)

21 martie 1986

Desigur, Huxley

Se pendulează mult pe oscilațiile sufletești într-o lume saturată de murdării și conveniențe.

Nici măcar un singur personaj adus în lumină. Și acelea privite îngăduitor sunt în final lipsite de viață, anoste și de disprețuit (vezi Marjorie).

Huxley are forța pendulării tensionate pe final.

22 martie 1986

Continuat Huxley

„Cartea ar fi fost mai bună dacă ar fi lăsat-o să fie plicticoasă”, spune un personaj. O frumoasă idee despre firescul comunicării și înlăturarea rețetelor așa zis de succes.

Parafrazând, nu știu dacă romanul lui Huxley n-ar fi fost mai bun dacă nu s-ar fi cantonat atât în jurul unor idei filosofice pe care personajele le comunică în desele lor întâlniri de cafea. Asta dincolo de fondul romanului, unde relațiile dintre câteva personaje și clarificările lor interiorare sunt superior adâncite.

Dar nu este oare aceasta o tehnică aleasă deliberat pentru a potența elementele interumane care vor rămâne și dincolo de finalul lecturii?

23 martie 1986

Cantonat pe Huxley

Într-unul dintre dialogurile la o masă de restaurant, unul dintre personaje dă două definiții ale altor doi cunoscuți pornind de la teoria că **toți oamenii sunt niște pervertiți**. Calificările sunt izbutite:

Philip Quarles – un pervertit intelectual și estetic.

Spandrell – un pervertit al moralității și filosofiei.

În continuarea acestei idei, Walter B. (soțul lui Marjorie) ar fi un pervertit al eroticului.

24 martie 1986

Același Huxley

Barmenide din „O mie și una de nopți” primea invitați cărora li se aduceau platouri acoperite cu un capac, platouri complet goale.

Admirabilă capacitate de a stăpâni diversele planuri ale romanului și subsumarea lor ideii generale.

Finalul lui Spandrell (predarea și sinuciderea), cel mai semnificativ pentru iminența unei dizolvări a acestei lumi pendulând între inteligență hipetrofiată și sufocare morală.

25 martie 1986

Terminat Huxley

Stil ironic. După final (și chiar înainte de el) așa s-ar părea. Alcătuire din feliile sordide ale unei categorii sociale în evident declin spiritual, ruptă de real și dominată monstruos de el. Huxley compune un peisaj acid al unui timp, al unei țări, al unei stări de spirit universale.

Da, aceasta pare să fie ideea: o lume perversită.
Și iată cum, o singură idee poate deveni un roman. Și încă nu unul de rând.

26 martie 1986

Început „Cel mai iubit dintre pământeni”

„când faci dragoste, moartea își ia tălpășița”
„cine nu cade, nu se poate înălța”
„împreună cu alții privirea ei nu-ți mai aparține”

*De studiat introducerea unui moment de tensiune care să determine rememorarea unor etape și desfășurări ideatice ale personajului. Exemplu: el a bătut un elev. În urma reclamației, se face anchetă și i se solicită un memoriu de activitate. Deci vor exista pasaje povestite la persoana I, dar care vor fi mai mult decât banalul memoriu.

27 martie 1986

Continuat Marin Preda

Și totuși, ca stil, nu aparține ultimului deceniu. Se recunoaște Preda, fără să știi ce citești, prin limpezimea notației, stăpânirea de o ușurință elaborată a povestirii, scelipirile unor observații, finețea de ansamblu, o finețea livrescă.

Ceva totuși cam prolix și pândit de linearitate. Urmează cursul firesc al evenimentelor, anulând în acest fel meandrele memoriei, senzația de tensiune a momentului.

* priviri aruncate mai mult de o clipă.

28 martie 1986

Continuat Preda

O predilecție pentru femeile instinctuale care au avantajul neprevăzutului în atitudine. Remarcabilă în acest sens minuția cu care surprinde jocul interior,

pasiunea și rațiunea ce se anulează uneori, viața care debordează din ele.

„nu există prietenie între un colos și un pitic”.

29 martie 1986

În continuare „Cel mai iubit...”

Frumoase sunt, ca de obicei la Preda, acele pasaje de analiză, autocunoaștere și persiflare a relațiilor din interiorul cuplului, desfășurarea sinuoasă a legăturii lor, spiritul treaz asupra propriei ființe și a celei apropiate în relație cu ceilalți.

Matilda – personaj complex prin imprevizibilul unor reacții.

În rest, paginile au iz de evocare istorică (vezi referirile evidente la Blaga), sunt șocante prin noutatea lor și cam atât. Dar în ce măsură acest aspect poate fi minor?

(Va urma)

Rondelul ritmului interior

*Mi-e dor de ritm și armonie,
Le aflu doar în cânt și-n vers
Și din extaz în agonie
Trec, neștiind al lumii mers:*

*Azi sunt cuprins de veselie
Și-apoi amare lacrimi vărs;
Mi-e dor de ritm și armonie,
Le aflu doar în cânt și-n vers.*

*Când totu-n jur e nebunie,
Abia schitez un zâmbet șters
Și-ncerc timid o ironie,
Primind in schimb un râs pervers..
Mi-e dor de ritm și armonie...*

Nicolae BRATU

Din poezia lumii

Pavol JANÍK / *Slovacia*

S-a născut în anul 1956 la Bratislava. Poet, dramaturg, președinte al Asociației Scriitorilor Slovaci. Absolvent al Facultății de Dramaturgie a Academiei de Arte Scenice (Bratislava). Timp de doi ani, a fost directorul Radioului Slovac. Angajat în Departamentul Cinematografie al Ministerului Culturii (1983 – 1987). Redactor-șef al revistei Asociației Scriitorilor Slovaci „Literaryweekly” („Cotidian literar”; 2010 – 2013).

Din cărțile sale de poezie amintim: „Mesaje neacceptate” (1981), „Oglindă la sfârșitul verii” (1984), „Un plural la revedere” (1985), „Ura, arde!” (1991), „Cineva, parcă dumnezeu” (1998), „Reparația Titanicului” (2005), „Toamnă cifrată” (2007).

În traducerea lui Leo BUTNARU

Cu o anume ocazie

Mie îmi plac versurile întâmplătoare.

Aromele lor plutitoare
și orbitoarele culori din văzduh.

Cuvintele lor sincere
necontrafăcutele suspine
și exclamații autentice.

Cascadele nocturne
luna de brocard
și concertele lor din turn – astea
le iubesc cel mai mult.

Când se va lăsa amurgul peste mahala
eu voi trece cu privirea
prin apartamentul nostru închiriat
în vârful degetelor intrând în dormitor

Deoarece îmi plac versurile întâmplătoare
de ocazie, cum se mai spune.

Cuvintele imprevizibile
sunetele repezi
și neașteptatele lor țipete.

Vară

Soarele ne-a spart geamul.
Din uliță răzbate cântare obsedantă.

Sub cerul de celofan
se lipesc aburii.
Se tot înmulțesc falsele noutăți
despre vânt.

Arborii sunt primii care prind a vorbi
despre noi doi.

Pentru tine

Tu provii din miros.
Floare frământată.
Eu te inspir, ca pe un fum, în noduri răsucite.

Viețuiești în cerul înstelat
și pe cadranul ceasului digital.

Mă îmbeți mai sigur
și mai repede decât lumina.

Din cauza ta mă doare capul
și până astăzi te mai confund cu muzica.

Exegi monumentum

Pe mine mă îngrozesc
noii îndrăgostiți peste noapte și poezii.

Mie îmi place smerenia celor
care-și înalță monumente
sau măcar garaje.

Îngerii de tracțiune

Iar la sfârșit
va fi cuvântul
la cine va fi
la acela va fi ultimul.

Însă până atunci
vântul va răspândi vești molipsitoare
despre sufletele absolute
care nu conțin

alcool, văzduh, țărână
și alte necurățenii.

Femeile acestea sunt îngeri de tracțiune
alcătuite din foc și apă
menite parcă a suporta de aici încolo
presiunea atmosferică
redușă la nivelul bărbaților.

Încât până la urmă
va fi să fie începutul.

Fulgerul singuratic

(Lui Miroslav Válek pentru ultimul său drum)

În mine au murit
lunile care-au trecut demult
s-au stins trandafirii
au înflorit cerneluri de antracit.

Așadar, tu ai zburat
spre stelele tale
înceștându-ți dinții în arzătoarele plete ale morții.

Lungă ca o limuzină, plutitoare
noaptea ne apare în cale.

Spre apus se arată zorii –
atotvăzătorul laser
și atotvăzătoarea heroină.

În grădina sufletului sângerează ploaia.

30.I.1991

Marile podoabe

Prosoapele de aici
ne vor supraviețui.

Cămășile vor aminti de noi.

Vor rămânea după noi
costume de haine și paltoane.

Atâtea obiecte
peste care se va așterne
doar praful
în care ne vom transforma.

New York

Pe oglinda orizontală
a golfului întins
mormăie turnurile orașului în muchii înalte
înfipte direct în cer.

În clipocitoarea mare de felinare
minunate sunt naufragiile
luntrișoarelor ce flirtează
împodobite cu paiete
din picioarele tale ațățătoare
ce plutesc în cala
brocardului rochiei de seară.

Dintr-o data noi ne pierdem fără veste
precum acele în labirinturi de staniol.

Unele lucruri le luăm aproape de inimă –
limuzinele prelungi
veverițele ce năpârlesc în parcul central
și trupul metalic al libertății moarte.

La New York înserează mai devreme decât în alte părți.

Se înflăcărează întunericul scânteietor.
Candelabru cu mii de brațe a mega polisului
seară de seară scrie pe luciul apei formula lui Einstein
despre viteza luminii.

Însă până la acest moment amurgul
va potopi pânza argintie a cerului new-yorkez
cu hectolitri de sânge hollywoodian.

Încotro se îndreaptă imperiul de marmoră și sticlă?
Încotro sunt îndreptate rachetele zgârie-norilor?

La poalele străzii cu șaiszeci de etaje înălțime
Dumnezeu își cumpără un hot dog.

Dumnezeu e un negru
care adoră culoarea gri a betonului.

Într-o cutie de carton
s-a născut fiul propriului sine
conceput de la un sclav-model al ultimelor timpuri.

Kosovo

Un Goethe
de hârtie
arzând
se roagă sârbește
pentru patru copii uciși

În ochiul de piatră al lui Schiller
lucește o lacrimă de mercur

E un bocet de țigan
pentru mica rusalcă țigană
din adâncurile Mării Adriatice

Sângele are

inconfundabila culoare
a răsăritului de zori sinilii
din care el picură
ușor și scânteietor
asemeni, parcă, sprayului ploii de mai
care să îngrășe pământul rănit

Vis cu mașina de scris

În mașina de scris
și vopseaua tipografică
mor versurile
în care pulsa bătea
neîmblânzitul și arogantul
sânge albastru
al cernelurilor nobile.

FAPTE CULTURALE

În weekend cu Isachi la Buhuși

În orașul nostru, în zona culturală, când spui Isachi te gândești la altruism, dăruire, pasiune, strădanie, stimă, patimă, instruire,... și putem continua seria cuvintelor de apreciere la adresa OMULUI - Petre Isachi, căci le merită cu prisosință. Dacă Octavian Voicu a devenit o *legendă* pentru orașul nostru, Petre Isachi este o *legendă vie* care, cu un entuziasm și un har de invidiat, stimulează scrisul românesc, comentând din manuscrisele citite, descifrând cu rafinament artistic teme, idei, cu observații pertinente, de a căror valoare literară revelată uneori nici autorii operelor nu sunt conștienți. Și nu o face ca Alecsandri, din dorința de a dezvolta limba română, ci provocator-încurajator, uneori prea încurajator, conștient de spiritul creativ al artistului înrobuit de estetic ce face din *ființare* dualitatea organică a „apolinicului și dionisiacului”, cum îi place să spună, hipnotizat fiind de Nietzsche.

Ca urmare, nu puteam refuza invitația de a ne deplasa la Buhuși, unde urma să-și lanseze cartea „Docuficțiuni critice”. Era și locul unde cei patru Ioni renumiți (Ion Rotaru, decedat între timp, Ion Tudor Iovian, Ion Fercu și Ion Dinvale) ca poeți, critici sau prozatori, ca niște cavaleri ai literaturii au arătat sultanatului bucureștean că provincia nu trebuie și nu poate fi uitată, ea câștigându-și locul meritat în coloana de mășlăuitori spre zările astrale ale Heliconului. Și, de ce să nu recunosc, era locul unde hăt, în tinerețea mea, lucrasem aproape un an ca stagiar la renumita fabrică de postav, astăzi doar urme străvezii în spațiu și câteva clădiri, nu spun cum arată.

Alături de mine au fost invitați Viorel Savin, Cornel Galben și Th. G. Calcan, oameni la fel de importanți între scriitorimea băcăuană și nu numai. Mașina, deși burdușită de personalități literare, nu ținea

cont de nemulțumirea călătorilor cu privire la discursurile mereu agramate ale primei ministru și continua să toarcă monoton indiferentă. După ce am intrat în Buhuși, am pierdut prima intrare spre biblioteca orașului, a cărei locație nu o știam, și, „Întorcem înapoi?” rostit de mine a făcut-o să tușescă scandalizată. Abia după ce Savin m-a „ghiontit” bine atrăgându-mi atenția la eroarea de exprimare și mi-am recunoscut vina s-a mai liniștit, iertându-mă, altfel...

Ne-au întâmpinat la intrare Ion Fercu și Ion Dinvale, amabili, joviali, ușor surescitați de evenimentul ce urma să aibă loc și atenți ca totul să decurgă așa cum și-au propus. Biblioteca, un spațiu curat, aerisit, evident plin de cărți frumos așezate pe rafturi înalte, deasupra cărora, din fundal, ne priveau imagini ale personalităților ce fac onoare literaturii române. Toate frumos înrămate, ca la expoziție, ca niște sfinți într-o biserică, am vrut să spun, doar că se vorbea tare și cu voie bună, fără să-i deranjăm, poate chiar le făcea plăcere buna noastră dispoziție, doar era un eveniment cultural.

Am donat bibliotecii cu toții câte un exemplar din volumele noastre publicate și ne-am strâns într-o sală, aș spune intimă, cu scaune comode, în care fiecare eram aproape de fiecare, cititorii: profesori, reprezentanți ai primăriei, elevi, oameni care iubesc creațiile literare,... sala fiind plină. Era un cadou frumos, de apreciere și respect pentru Petre Isachi.

Ion Fercu, luându-și rolul de prezentator-mediator, ușor emoționat, a făcut cunoscut publicului pe autor și invitați (desigur și pe subsemnatul, care a refuzat să ia loc la tribuna oficială, apreciind că locul se cuvenea lui Brăneanu, care era așteptat). Numai bine că între timp au sosit Cristina Ștefan cu soțul și imediat Brăneanu, noul președinte ales al filialei U.S.R. Bacău, ceea ce a dat consistență întregului eveniment.

După prezentările de rigoare ale noilor sosiți, Fercu, preluând rolul corului ce povestește în fața spectatorilor, amintește de cinicul Diogene care, disperat, cu o lampă în mână, căuta un om; dacă ar fi trăit, Isachi ar fi fost cu siguranță *omul*. În acel moment, am privit la fața jovială a criticului literar care nu trăda vreun fel de emoție, doar ochii păreau mai mari, mirați, nu încântați.

Primul căruia i s-a dat cuvântul a fost Viorel Savin, care a vorbit la superlativ de omul Isachi, care de-a lungul anilor, i-a devenit prieten și interlocutor de dispute literare și nu numai. Se consideră fericit că a întâlnit un asemenea om de caracter, cu o putere de muncă fantastică și un altruism cultivat, pentru care nu poate avea decât respect și considerațiune. Nu a comentat despre cartea ce se lansa, dar, impresionat de volumul „Despre mine și Dalila”, a ținut să citeze câteva din titlurile parafrazate, pline de o ironie elevată, depistate în Calendarul Păcătoșului ce invită cititorul să descifreze mitul căderii, să înțeleagă pierderea dramatică a „timpului lui Dumnezeu”. Nu știu cu

certitudine de ce a citat din volumul respectiv în care autorul dezvăluie „tragedia imaginarului confruntat cu propriile consecințe”, înclin să cred într-o afinitate de idei în ceea ce privește Puterea care, fie și divină, până la urmă este învinsă de Frumusețe, forța invincibilă a iubirii, pentru a-și continua în libertate admirația narcisiacă a propriei ființe, Dalila ca Scriitură. Oricum a primit aplauze.

Pentru a face mai spectaculos momentul, Fercu, ca un adevărat regizor de evenimente, a profitat aducând în discuție frumusețea, ca inspirație creativă, argumentând că sunt două domnișoare care, citindu-l pe Isachi, vor să-i comunice pe note muzicale, deci cu ajutorul Euterpei, din afecțiunea lor ce prin cuvinte ar avea sensuri ușor echivoce. Prima a interpretat la pian o piesă sentimentală a lui Clayderman stârnind ropote de aplauze. Cea de-a doua, mai curajoasă, a redat cu delicatețe două bucăți muzicale mai scurte, tot pline de lirism, ale căror compozitori păreau și nu prea cunoscuți, așa că nu mă pronunț asupra numelor, dar fata a meritat aplauzele prelungite. Isachi era iubit, prețuit și prin altfel de comunicare a stărilor afective decât prin cuvinte: normal că îl invidiam, sunt și eu om, nu? Mai ales că fetele erau de o frumusețe diafană, demne de a intra în rândul muzelor.

Când i s-a dat cuvântul lui Ion Dinvala să prezinte volumul ce practic se lansa, sala era într-o așteptare deplină. Cu o voce profesorală, ca în fața unei clase de liceu, profesorul din el a încercat să sintetizeze cartea pe câteva direcții cheie din care doar una am apucat să o rețin, cea privind riscul pierderii identității de sine ce îl pândește pe orice critic literar care nu se ține cu ambele mâini de text, căci mesajul primit pe telefon nu era tocmai îmbucurător, îmi încurca din obiectivul de finalizare a unor obligații contractuale, căci am uitat să precizez: mai și lucrez. Oricum nu puteam face nimic până a doua zi, așa că, oarecum îngrijorat, cu mintea împărțită între prezentul trăit și responsabilitatea din mine, vag îmi amintesc că Dinvala a pomenit de interpretarea unor trăiri, evenimente, mituri, din operele unor scriitori și înstrăinarea criticului. Indiferent cum, se făcuse un terci vicios în capul meu, ce ar fi dat în clocot dacă nu începea să vorbească Cornel Galben care, după ce a laudat lucrările publicate de Isachi și l-a așezat pe un pedestal meritat, obiectiv, a punctat și faptul că uneori, din prea multă generozitate, a scris laudativ despre unii mânuitori ai cuvântului scris care s-au dovedit în timp că nu-și justifică creditul acordat în materie de talent literar (scuzați limbajul de contabil, mă rog, economist). Dar asta nu îl împiedică să îl iubească și să-l respecte ca om, și nici să-i prețuiască valoarea artistică a volumelor publicate.

Imediat a trebuit să ia cuvântul Brăneanu care se grăbea, trebuia să ajungă și la *Reuniunile culturale Alecsandriada* din Bacău, unde era angrenat cu responsabilități și de la care nu putea lipsi. Cu

diplomația ce îl caracterizează și nelipsitul șarm enigmatic, a laudat atât omul Isachi, cât și cărțile publicate ale acestuia. Faptul că reușește să capteze atenția atâtor oameni ai cărții face din el un om cu adevărat valoros: „Mi-aș dori ca asemenea oameni să fie cât mai mulți în filiala Bacău a U.S.R.”.

I s-a dat în sfârșit cuvântul lui Th. G. Calcan care, mereu cu două degete ridicate ca un elev silitor, tot insistase să completeze din ideile lui Dinvala. Oarecum tulburat, a argumentat laudativ asupra volumului lansat ce lasă impresia unei legături organice între trecutul și prezentul literaturii, temele fiind experiența umană, interpretările fiind inepuizabile. Criticul trebuie să analizeze, să compare o lucrare literară, să descopere viziunea autorului despre lumea lui, dar adevărata valoare depinde de experiențele cititorului individual, care poate sau nu să acorde bilet de intrare în Catedrala spirituală, fără să țină cont de efortul criticului de a face pe călăuza atotștiutoare (zic eu, un biet prozator care nu se poate stăpâni să nu... adauge-invențe). Un risc asumat integral de Petre Isachi care, inspirat, de foarte puține ori a dat greș. Îi urez la mai multe succese, căci recunosc, și pe mine a mizat.

Cum cei de la tribuna oficială își prezentaseră impresiile, i s-a dat cuvântul autorului Petre Isachi. De fapt, toate acele comentarii anterioare laudative au transformat lansarea de carte într-un omagiu adus omului-autor, onoare făcută cu eleganță de gazde și la care nu se aștepta, căci părea mai mult decât emoționat, părea îngrijorat. A reușit să spună câteva fraze pe tema neantului și a însingurării. Aproape îl credeam pierdut printre doctrine și principii, teme și convingeri estetice, filosofice și religioase, dar și-a revenit cu zâmbetu-i cuceritor, găsind propice să se expună până într-acolo încât a recunoscut că este propriul său dușman, desigur în sens de „provocare”, am adăugat, spre a-l scuti de explicații. Ar fi putut vorbi ore în șir despre frica de a nu greși în raport cu sinele, voluptatea scriiturii și nevoia de cunoaștere, farmecul operei și „licoarea vrăjitoarească” a artistului,... dar, la sugestia lui Fercu, a preferat să asculte câteva întrebări ale unor liceeni din sală: de ce „docuficțiuni”? ce presupune să fii critic literar? există artă fără frumos?... Se pare că i-au plăcut întrebările, căci cu zâmbet larg s-a lansat într-o expunere vioaie privind arta ca document, apelând la celebrul citat a lui Nietzsche: „existența și lumea se justifică veșnic numai ca fenomen estetic”.

A continuat zăpăcind audiența cu teme privindu-l individual și artistul, mitul și imaginația, frumosul și estetul, binele și răul,... teme pentru care nu era timp îndeajuns pentru a fi expuse nici măcar suficient, de aceea Fercu a intervenit propunând ca cei din primul rând și cine mai vrea din spate să spună un cuvânt, o frază, maxim două, despre Isachi. Eram primul din margine, așa că mi-am permis, aflând că adunarea făcută era botezată „În weekend cu Isachi”, să fac

trimitere tot la Diogene, care i-ar fi șoptit ceva la ureche lui Alexandru cel Mare, poate ceva despre generozitate, iubire sau deșertăciune, nu știm. Dar cred că suntem propriile creații, imaginații, și nu este puțin avându-l alături pe Isachi. A urmat doamna Roxana Medvetki, de lângă mine, ce a susținut că este de-a dreptul îndrăgostită de modul de gândire și șarmul autorului, soțul acesteia a spus doar un cuvânt „generozitate”, dar extrem de cuprinzător. Când i-a venit rândul Cristinei Ștefan, a contestat, ea nu se putea opri doar asupra unui cuvânt sau fraze, pentru că autorul găsește pentru fiecare lungi aserțiuni apreciabile cu privire la cele scrise. A subliniat modestia maestrului Isachi, precizând că a refuzat antrenarea volumului „Convorbiri imagine cu Jorge Luis Borges” într-o publicitate benefică pe motiv că „o carte bună își face singură reclamă dacă este citită”. Este omul care a făcut din sclavia scrisului o suferință zâmbitoare al cărei crez existențial este Cartea, adică „un utopic climat axiologic ce nu poate fi desprins de un real suficient sieși, autotelic”, cum singur mărturisește. Și Cristina Ștefan a continuat laudativ în toate, fiind în cunoștință de cauză: conduce cu entuziasm și mândrie cenaclul literar online LIRA 21 și încurajează tinerele talente prin diverse concursuri, premii și publicații. Cred că este printre puținii care fac ceva gratuit și nobil pentru tânăra generație dezamăgită și înșelată prin „minciuni fundamentale” bazate pe corupție, această pandemie ce tinde să ia proporții demențiale în România. Dar arta, în general, pendulează mereu între apolinic și dionisiac, agonie și extaz, durere și plăcere,... într-un echilibru tensionat și captivant, e Viața în manifestarea ei deplină.

Au fost și alții care au mai adăugat câte ceva, dar să fiu iertat, mi s-a părut mai puțin semnificativ. Așa cum nici ce a urmat după ce unii au obținut cartea cu autograful maestrului. De fapt, cum altfel se putea continua decât prin sărbătorirea reușitei momentului. S-a mâncat la un restaurant stradal, cu vinul casei, unul foarte bun, poate că și pentru că doar l-am gustat. Am închinat cu toții în cinstea maestrului care devenise foarte bine dispus. A fost întrecut însă de Fercu care, într-o vervă și euforie a reușitei, a captat întreaga atenție. Mai ponderat, Ion Dinvale îl secunda cu diverse anecdote despre robii scrisului, precum și amintiri ale unor vremuri îngrădite. Savin, mai serios, cu spiritul întreprinzător, i-a îndrumat să-și facă un cerc literar, întrucât sunt suficient de mulți cu înclinații artistice. Nu prea a fost luat în serios, se pare că ideea nu era străină, dar se tot fofilau pe cine să pună șef: mare belea cu șefia la români! Într-un târziu, am plecat, sub privirile binevoitoare ale gazdelor și cu urme ale îmbrățișării lor. Eu doar cu gândul la vinul acela nemaipomenit și ce voi face a doua zi cu noul soft.

Adrian LUNGU

legănat de cumpăna fântânii

mi-am rezervat o insulă solitară
în câmpie/ și nu oriunde
ci în câmpia română

e o insulă mică
ce se arată doar
printr-o fântână cu cumpână
și un salcâm

de fapt salcâmul
e cumpăna fântânii
iar fântâna e
rădăcina salcâmului –

se susțin reciproc
de ani buni, dar
numai simțindu-mi prezența

iar eu, din respect
în fiecare zi
trec cu gândul pe-acolo
și mai scot o găleată de apă
pentru păsările cerului

spre sacrificiu

în lipsa mea copilăria
a dus scrijelitura aceea de la genunchi
la râul mic al câmpiei
a spălat-o
bine/ bine a spălat-o
și a lăsat-o acolo
pe malul apei
să se înzdrăvenească
de la sine
să devină
ceea ce avea să mă întâmpine acum –
o pală de vânt
de primăvară

(adu-ți aminte, mi s-a zis
rănirea genunchiului a fost
pornirea spre rugă/ spre bine
a ducerii mieilor la imaș
iar tu

nevinovat ai fost
și altă devenire
nici că se putea...)

Nicolai TĂICUȚU

Cenaclul LIRA 21

Selecție: **Cristina ȘTEFAN**

Ramona ROMAN- Bacău

nu te cunosc

turnul de fildeș al mileniului trecut
a străpuns prezentul de azi
într-o liniște periculoasă
muți de emoții
am orbit la auzul unui scâncet de adevăr
și l-am ucis din fașă
nu am simpatii
și e absurdă iubirea mea
pentru cuvinte
privirea mi-e ațintită abrupt
de câteva mii de ore
la tine-
și nici măcar nu te cunosc
dar poezia asta este depre tine
și despre o iubire scurtă cât o viață

descult

cenușa
temelie pentru alte cămine
cele arse sunt măturii
ale încercărilor deșarte de a fi dumnezei
tu omule înțelege
și reclădește ce-ai ars
întoarce-te la răsărit și-apusul închină-l
sapă la rădăcina curcubeului
acolo apa e vie
clătește -ți ochii și mergi descult

eu am totul

din aproape nimic
am rămas cu
toată iubirea
pentru tine

din aproape nimic
am rămas cu
toată iubirea
pentru tine
tu...
un sărac
al nimănui
un vânt de nicăieri
o ploaie fără stropi
și beții uscate
în nopți ce n-au hotar
sau stele căzătoare...

rouă

ne căutăm în alte formule
iubim în alt fel
iar
și iar
și iar să ne iubim
într-o abundență de critici
până când ziua nu va mai fi albă
și noaptea se va închina dimineții
să rămână până la asfințit
cu rouă cu tot...

Atena IVANOVICI

era cealaltă

alte cuvinte i se coceau pe buze
alte cercuri trasa cu brațele-i lungi
arunca praf în ochii timpului să o uite așa
cum o țineau minte lucrurile din casă
dar s-a trezit că e azi
(aceeași ochi aceeași dealuri altă privire)
și că e ea cea care
coase în fiecare zi haine noi gândurilor
cele vechi o mai strâng
ca o umbră de mână

noaptea las ferestrele deschise

prea miroase a stele afară
luna calcă pervazul cu gleznelor ei fine
mi-am legat părul strâns
să nu înflorească devreme
precum copacii din sud
orhideea albă se holbează la mine
cu șapte ochi imenși
iar miroși a cremă de față
se spune că dacă nu poți dormi
cineva te visează
de data asta cred că e primăvara

O altă poezie

Vise camuflate în zâmbete
în mângâierile cuvintelor moi
coborâte din gura ta pe coapsă
pe talpa blândă a piciorului
pe umărul fără sfârșit.
În liniștea care alunecă
umbră pe zidul dintre astăzi și mâine
poetul deghizat în curtezană
și-a scris poezia:
În urma ploii
o fericire nouă
ca un mulțumesc.

Târziu

Noaptele mele nu au chip
nicio apă nu le reflectă strălucirea
îmi scufund degetul în cerneala lor violet
și îmi pictez o lună pe umăr
lună neagră pe umărul alb
lună rece pe umărul cald.
Noaptele mele sunt străine
n-au mai întârziat de mult la cină
stelele au venit cu prima marea
și-au coborât în subsolul orelor
din ce în ce mai lungi
din ce în ce mai lungi.
Noaptele mele nu au somn
dorm iarăși amintirile cu tine.

Camelia ARDELEAN

Mă-mbrac în furtună, captiv
Ruginii ce flutură-n zare;
Cu freamătul persuasiv
O lacrimă strigă din sare.

Mă plouă cu gust de abis
Și-mi zgârie-o stea solitară,
Mă plouă cu sânge de vis
Împins din sinapse afară.

Răcnește o liniște-n doi,
Se spânzură cerul de ramuri;
Un murmur salvat din puhoi
Mai vântură pe macadamuri.

Mă-mbrac în miresme de nor,
Cu vidul amic în oglindă,
Sub cioburi de vânt mă-nfior,
Deșertul din noi mă colindă...

Nu sunt poet...

Nu sunt poet, cel mult un trubadur
Al zărilor foșnind arar sub pleoape,
Un rătăcit pe-al sorții abajur,
Ce-și ia răgaz din lună să se-adape!

Nu sunt poet, ci un refugiat
Pe marea găzduită de foneme,
Din timp în timp, la nori afiliat,
Îmi dezvelesc azurul prea devreme.

Sunt un golumb ori poate-un albatros,
Când zborul mi-e motiv, ce mai contează?
În orologiul meu de vânturi ros,
Tic-tacul se apropie de-amiază.

Cu astrolabul vechi la purtător
Și mintea împânzită de menhire,

Mi-am semănat noi vise pe ogor,
Sperând cândva să recoltez safire.

Adrian CREȚU

Nu sunt poet, de patimă exult,
Din paradigme mi-am făcut un cult...

Sub fantasma înflorite

Sub fantasma înflorite într-un falnic univers,
Am țesut, din nestemate, o atavică Lactee,
Cu apusuri erodate de un astru nou, imers –
Un șirag de lampioane pe-o cromatică alee.

Printre ploii înmiresmate, am plantat vechi rugăciuni,
Le-am hrănit cu aforisme recoltate dintre file,
Între visele-mi de humă-mpovărate de tăciuni,
Ridicat-am o cetate din cerințe infantile.

(Când tăcerea ți-e prinosul pentru zei abrutizați,
Nu au cum să-mbobocească iarăși mugurii speranței,
Nu putem, cu veșnicia, să redevenim confrăți,
Suntem, în continuare, victimele aroganței!)

Sub fantasma înflorite, necuprinsul mi-e amic,
Îmi pătrunde, prin tenebre, o felie de lumină,
Ca o aceră, pe aripi, universul îmi ridic,
Degustând, cu lăcomie, porția de-adrenalină...

Sunt

Sunt doar o mască pe un suflet gol,
Un chip plăpând cu-alură de scânteie,
Seiful greu din ceară, fără cheie,
Ascuns în al neliniștii atol.

Sunt stația rămasă fără tren,
Sub orologiul vechi, mușcând din noapte,
Ori un popas de-ntunecate șoapte,
Un ultim vers într-un anost catren.

Am trupul frânt de tainice poveri,
Doar candela tăcerii mă alină.
Luându-mi soarta de la naftalină,
Mi-am scos-o la mezat, cu grijă, ieri.

Am obosit să lupt și chiar să fiu!
Bagaje de speranțe sfărâmate
Mi-alunecă, creștându-mă pe spate,
Mă zbat într-al învinșilor sicriu.

dorință

cum aș vrea
să-ți ating chipul
să-ți sărut fruntea gânditoare
să mă uit cu smerenie
în ochii tăi
să joc darabana cu degetele
pe spatele tău
să-ți simt sânii strâns lipiți
de pieptul meu
să mângâi partea interioară
și catifelată
a coapselor tale
și să-ți miros porii respirând
în pielea mea
cum aș mai vrea
să te alint
și apoi să te cert
cu duioșenie
să-ți urmăresc toate surâsurile
și încruntările
cu îngrijorare
să adulmec, satisfăcut
respirațiile liniștite ale inimii tale
și să le număr
una câte una
până le pierd șirul
cum aș vrea
să-ți prind sufletul
mișelește
să-l încătușez
de-al meu
și să-l eliberez doar câte 10 minute
în fiecare dimineață
necondiționat
doar pentru a te face
să-ți dorești și mai mult
închisoarea îmbrățișării mele

nerăbdare

undeva
înspre dimineață
când disperarea îmi invadează
năpraznic
conștiința
lăsându-mă dezarticulat
încep, împotriva voinței mele
să dau târcoale
morții

mâinile încep să-mi tremure
ca unui drogat
îmi pierd controlul
asupra corpului
și fumez în neștire
îngrozit
în așteptare...

în timp ce mă uit
cum întreg universul
se prăbușește violent
în jurul meu
cu o furie și o viteză
năucitoare
o stare febrilă
de nerăbdare
crește tot mai mare
și mai mare
în mine
mă înghite
până devin una
cu sfârșitul

sunt un spectator
de lumi prăbușite –
ale mele –
cărora continui să le supraviețuiesc
cu îndărătnicie
în fiecare dimineață

nobel contra nobel

totul a început pe
ritmul îndrăcit
al baladei ”hurricane”
a indiferentului premiat nobel
în literatură
pe anul trecut

intram în a patra zi
de băut fără oprire –
nu cred că aveam vreun motiv întemeiat
pentru asta
aproape niciodată nu am avut vreunul
ca să mă îmbăt

pur și simplu nu am nimic altceva
mai bun de făcut

în seara celei de-a patra zi
de binge drinking
eram atât de plictisit și beat
la subsolul unui bar
jegos de rockeri
când am auzit ritmurile baladei
și am crezut că văd fantoma
lui Alfred Nobel însuși
certându-se cu marele Bob

cred că am spus cuiva
la masă
despre nobila întâlnire
iar râsetul incredul m-a atins
așa de tare
în amorul propriu
încât am pornit obișnuita
bătaie de bar –
întotdeauna le pierd
fiindcă nu știu
să mă bat
ceea ce însă nu mă împiedică niciodată
să le provoc

când m-am dezmeticit
cu un maxilar spart
și plin de sânge
în zadar am încercat
să-i explic jandarmului indiferent
care-mi nota datele pentru amenda
reglamentară
că l-am văzut pe inventatorul dinamitei
acuzându-l înverșunat pe Bob
că acesta nu dă nici doi bani
pe marea onoare pe care i-a acordat-o
anul acesta –
iar flegmaticul poet îi răspundea
cu aceeași replică
de fiecare dată:
„the answer, my friend
is blowing in the wind!”

și acum sunt convins
că întreaga scenă s-a petrecut
în realitate
atunci
la subsolul aceluși bar
jegos de rockeri –
de aceea o și povestesc aici
în semn de protest
față de faptul că
această întâlnire nu este posibilă

Mihaela MALEA STROE

La Ceainărie, încă o dată...

Mare agitație stearpă la „Hyperion” o săptămână, cât a ținut inspecția. Azi – lungă ședință de tras concluzii. Cinci inspectori: unul aproape omenos, trei aroganți și urăcioși, de-ai fi zis că le-a cimentat cineva buzele, să nu zâmbească niciodată ca să nu li se știrbească în zâmbet importanța de organe de control, și o cucoană pe tiparul fostelor activiste de partid unic și omnipotent. Tipar nepieritor, adaptat, desigur vremurilor noi, spălat, reciclat. O săptămână a făcut parada modei, etalându-și hainele, încălțările, bijuteriile și poșetele de firmă, unghiile lungi, lăcuite când în albastru, când în roșu, când în negru. Blondă, rigidă, cu zâmbet fix, parcă prins la capete în două piuneze invizibile. Voalat amenințătoare, a găsit noduri în papură: sunt prea lapidare procesele-verbale de la ședințe, nu avem destule înregistrări video sau fotografii-mărturie a activităților noastre, anumite documente în format electronic trebuie imprimate... „Să remediați problemele urgent că altfel... ne obligați să lom măsuri și nu ne face plăcere. Nu ne obligați, vă rog, – da? bine? – să lom măsuri drastice. Și, domnu’ Iordan, să ne-nțelegem, dom’le, lăsați-o mai ușor cu icoanele prin birouri, că poate e unii care nu crede în Maica Precesta, sau care crede în zeusul științei și le ofuscați... asta... zi să-i zic... integralitatea și denmitatea”. Discursul cucoanei, timbrul strident și tonul înțepat pe care ni s-a adresat mi-au amintit instantaneu genericul muzical din vremea copilăriei, cel care introducea agresiva emisiune-radio de propagandă transmisă din capitala Vechii Uniuni: „Vorbește Somcota”. Domnul Iordan zâmbește și o întreabă calm..., inocent: – Dar cu *integralitatea* și cu *denmitatea* noastră cum rămâne?

Individa se uită chiorăș, zâmbetul i se desprinde dintr-o piuneză și atârână strămb, agățat în cealaltă. Zice: „Domnu’, domnu’, vă rog frumos – da? – fără

subverșitate retrograde de bandit reacționar care ești, cred că m-am exprimat limpede și clar..., da?” Ridică bărbia, își trage umerii, își ia geanta de firmă pe braț și, păcănind cu tocurele lui ale pantofilor din piele de crocodil, își adună trupa „Gata, am terminat aici, revenim la termen să verificăm dacă s-a respectat recomandările!”

Se întoarce din ușă, roșu-grena la față, zâmbetul, scăpat și din a doua piuneză, i-a căzut de tot și mai zice: – Să schimbați numele firmei..., da? Ce-i aia „Hiper Ion”? „Hiper Vasile...”? „Hiper Mitică”? Este hiper naționalism șovin, dom’le, extremism... Și discriminare. Că de ce nu și „Hiper Saveta”? Noi afirmăm cu tărie că lumea se schimbă, alegeți alt nume: *zăbigtumorou*, *zăniuorl*, *zătuelstarz...*, *zăblufleg...* Să nu ziceți că nu v-am spus-o cu frumosul, da?! Vă dorim succese însemnate!

Savin, ochi și urechi la indicațiile prețioase, ia notițe.

Cezar, din colț, bombăne, imitând-o: „Fato, și ză secând mazăr facăr...”

Domnul Iordan îl muștră cu privirea de parcă i-ar spune: „Cezare, șezi blând, nu te pune cu prostul, că prostia e infinită! N-o poți învinge înfruntând-o direct, ci subtil, căutându-ți propriile căi de supraviețuire.” Îmi amintesc subit ce notam nu demult în jurnal: „*De unde nu e, nici Dumnezeu nu cere*”. În traducere liberă: *nu risipi timpul, încercând să-l luminezi pe prostul înăscut*. Cucoana asta, care e și încrezută până în vârful unghiilor... ilustrează perfect vorba cu „prostul care nu-i fudul încă nu e prost destul”. Dar are ea funcție înaltă? Are! Poate decide? Poate sancționa? Poate! Se repetă istoria? Se repetă!

La sfârșitul apocalipticei ședințe, Sebastian mă întreabă: – După atâta zbatere în nisipurile mișcătoare ale absurdului, nu crezi că merităm o ieșire la „Ceainărie”? – Ba da, merităm cu prisosință. Dar, înainte de-a evada de aici, trebuie să-ți spun ceva. Individa asta e dovada vie că între a grăi și a grohăi, diferența nu este, *oh!*, de doar două sunete...

Alegem o masă tot lângă fereastră, să vedem panorama străzii. Ce-mi place, când ies cu Sebastian la ceai, este că, de fiecare dată, plătim frățeste. Asta îmi dă confortul companiei... fratelui pe care mi-ar fi plăcut să-l am. Vorbim despre Arin Baldovin, un coleg de la departamentul Istorie – Filosofie – Teologie, specializat în traduceri din greaca veche. Arin a șocat de curând toată suflarea de la „Hyperion” și a dat apă la moară bârâitorilor și gurilor rele din târg când el – un bun familist, îndelungată vreme devotat soției și celor trei copii – a divorțat și s-a recăsătorit cu Alina, o domnișoară care lejer ar putea să-i fie fiică, angajată la „Hyperion” cu un an în urmă. Lumea s-a scandalizat, i-a blamat... Eu și Sebastian le-am ținut parte când lucrurile au luat-o razna, pentru că privim și înțelegem altfel lucrurile. Sebastian este prieten cu Arin, eu o știu destul de bine pe fosta lui soție, Maia, bibliotecară la

gimnaziul unde au învățat Ana și Matei. Fiecare în parte – Maia, Arin, Alina – sunt persoane oneste, inteligente, discrete, sensibile, cultivate, modeste, evlavioase... Alina este și foarte timidă, retrasă, iar Maia – de o blândețe cum rar întâlnești.

Comandăm ceaiurile de hibiscus cu vanilie și miere.

În difuzoare, undeva, Richard Clayderman mângâie clapele pianului cu „Balada pentru Adelina”. Sebastian îmi spune:

– Cu ceva vreme în urmă, în orice caz înainte ca Alina să se angajeze la noi și s-o întâlnească, am avut o discuție ciudată cu Arin. M-a surprins foarte mult ce mi-a spus atunci: „totul e o convenție și, dacă dai vălul deoparte, vezi că nu mai rămâne nimic și că asta e valabil și pentru familie. Nimic din ce credeai”. El, care pleda mereu pentru sacralitatea familiei, el care vorbea cu atâta respect și cu dragoste despre Maia...

– Ceva lipsea, probabil, le lipsea sau îi lipsea lui... Era undeva un gol acoperit de vălul convenției. Tu îl cunoști mai bine pe Arin.

Mă face să-mi aduc aminte de neîmplinirea lui Tudor... Brigitte era lumea la care jinduia, oricât l-aș fi iubit eu, nu era iubirea de care avea el nevoie...

– Bine-ai zis „lumea”... La Arin nu-i vorba nici de criza vârstei, nici numai de, să zicem, drama unor momente de viață netrăită... Este căutare, este fuga după un fel de iubire de care n-a avut parte și pe care a dorit-o. Se pare că a găsit-o la Alina.

Il Divo cântă „Regresa a mi”...

– Maia s-a sfârșit de suferință. Am văzut-o, imediat după divorț. Era slabă ca un fir de trestie, încărunită peste noapte, dar uite că are puterea să-l înțeleagă și să-l iubească în continuare. Suferința colaterală nu poate fi evitată și nu-l afectează doar pe cel „trădat” – impropriu spus, că de fapt nu-i trădare –, dar asta e altă poveste. Vezi cum îl acuză cei din jur? Mai mult pe el decât pe Alina, care..., zice Savin, n-are minte la vârsta ei! Maia nu-l judecă...

– Cred că te regăsești cumva în Maia, nici tu nu l-ai judecat pe Tudor. Nu știi dacă e ceva specific masculin, dar la bărbați se manifestă cu îndârjire dorința de a fi totul pentru celălalt, de a fi unicul. Totalitatea, lumea. Pentru Alina, Arin este totul.

– Nu-i destul. Tudor a fost *totul* pentru mine cândva. Arin a fost, și cred că încă este, *totul* pentru Maia... Dar ei aveau nevoie de un alt „tot”, de o reciprocitate a „totului”. Nu-i o aspirație specific masculină. Și noi ne dorim unicitate și totalitate. Asta mi s-a întâmplat mie cu Bogdan. Diferența este că unii se resemnează, alții nu. Arin a căutat...

– Mediocrii de teapa lui Savin cred că această căutare și așteptare a totalității iubirii e o naivitate. Dar cine are în el o fărâmă de nebulie și de absolut o va căuta mereu, nu se va consola cu ideea că asta e natura umană: fiind imperfectă, nu poate oferi perfecțiune. O va căuta, chiar dacă se supune căderilor, dezamăgirilor și chiar știind

că, dacă o va găsi, e o împlinire de o clipă. Pentru Alina, la cât e ea de tânără și de îndrăgostită, Arin este acum *alfa* și *omega*.

– Răsucești cuțitul în rană... I-am sugerat lui Bogdan că el este *alfa* și *omega* pentru mine. Spui de căutare și așteptare... Pesemne Bogdan a fost căutătorul... și m-a găsit pe mine, stâlpul de fum al așteptării în pustiu, iar când ne-am întâlnit am avut parte amândoi de trecătoarea clipă de fericire... De fapt, e numai aparent trecătoare. Rămâne, undeva, răsădită în ființa noastră, pentru totdeauna. *Alfa* și *omega* este privilegiul inimii, intensitatea „clipei” este inimaginabilă, așa că, având acum eu însămii această experiență, îi înțeleg mai bine și pe Tudor, și pe Arin. Fericirea vine la pachet cu suferința, dar, cu siguranță, merită.

Mai comandăm câte un ceai, ne aprindem câte o țigară... Sebastian mă întreabă:

– Cum e să iubești când nu ți se mai răspunde? Cum te simți?

– Mmmm... Aș spune că ești ca un bulb, ca o rădăcină sau ca o sămânță îngropată în pustiu. Zaci, acolo, uitând tu de tine și de viața ta. Pot trece ani de secetă... Destul să vină ploile, să primești lumina și căldura cuvintelor celui iubit ca să crești din nou, să înflorești, să rodești... Tudor a căutat-o pe Brigitte după douăzeci și ceva de ani, iar iubirea lor, dorința de totalitate, cum spui tu, a rezistat secetei îndelungate. Așa și eu... cu Bogdan... Inima poruncește și la o vârstă când ai crede că rațiunea domină și reglează alegerile pe care le facem.

– Se știe că dorințele tăcute nu mor. Din nefericire pentru cine vrea să creeze o lume întregă, totală, din celălalt, suntem doar fragmente și dăruim fragmente. A recunoaște asta, nu împiedică însă încercarea și căutarea. E un paradox, dar asta se întâmplă. Insului mediocru îi este suficient să se simtă mulțumit. Cineva din speța rară a lui Arin, vrea să fie fericit, ceea ce presupune și o doză de egoism. Implicit, va fi mereu vulnerabil, supus căderii și dezamăgirii, cum spuneam, căci așteptarea și negăsirea vor fi mereu în el.

– Da, uite, știm că Solomon avea destule soții și concubine... Dacă nu toate, probabil multe îl iubeau și i-or fi fost și lui multe dragi, totuși iubirea deplină a găsit-o numai în fata sârmană și negricioasă, arsă de soare... În rest, ce spui tu e puțin cam prea filosofic și cam prea dureros. Sau pesimist...? Avem cumva remedii?

– Cred că există un singur leac, să renunți și să transpui toată dorința aceasta de totalitate în plan divin. Întrebarea e: dacă știm asta, reușim să o și facem?

– Mă tem că noi, cei de rând, nu prea putem, cred că nici nu ne propunem vreodată serios așa ceva pentru că ne înspăimântă de la bun început dificultatea încercării de a transfera în plan divin dorința de totalitate. Ar fi un fel de-a renunța la ce suntem.

Când ajung acasă, mă uit la cele opt volume ale jurnalului în care, de la un moment anume, n-am mai

scris absolut nimic. Iau unul, la întâmplare, îl deschid la întâmplare și citesc.

12 apr. Azi m-am trezit cu inima grea și amară. Am visat urât, visul într-o oarecare măsură recurent, cu un câine agresiv, care vrea să mă atace. Am reușit să-i „rabatez” maxilarul inferior înainte de a deveni victima lui. N-am simțit teamă, dar mi-a displicut soluția dură prin care am scăpat de agresorul patruped. Am avut treabă în centru. Am dat acolo peste zarva Zilelor Maravilei – muzică amestecată, de la manele la hip-hop, cu sonor insuportabil de tare, fum și miros de mititei la grătar și cetățeni plimbăreți cu diverse produse fast-food în mână, consumate din mers. Am coborât pe Pietonală în singurătate și m-a cuprins inexplicabil o sfârșeală de-mi venea să mă așez pe caldarâm. Am cumpărat de la o tarabă un măr, cu speranța că mă va înviora. M-au ajuns din urmă amintiri. În toamnă, pe același traseu, coboram cu Bogdan și radiam amândoi. Acum am pași de plumb. Mărul m-a ajutat să nu mă prăbușesc și să pot ajunge în stația de autobuz. Cât am așteptat în stație, mi-am mai revenit.

22 apr. Am hălădui și ieri, și azi prin Santavila. Nu l-am anunțat pe Bogdan că voi fi aici, i-am respectat dorința de singurătate până când va rezolva problemele cu care se confruntă. Mi-a spus că are nevoie de acest răgaz al singurătății ca să nu-mi transmită și mie stările lui de tristețe (s-a întâmplat de câteva ori, a simțit că empatizez). Am sperat ca, în două zile de ședere în Santavila, drumurile să ni se întretaie prin bunăvoința zeilor... Cred că zeii dormeau duși, le-o fi pus Sfânta Duminecă din basmele noastre somnoroasă în ambrozie! M-am întors mâhnită, cu inima secătuită și, acum, pe seară, l-am sunat, măcar să-l aud după atâta tăcere. Și am aflat că am fost foarte aproape unul de altul. Am reconstituit împreună un fel de program al zilei. Eu am ajuns dimineață, în parcul prin care știu că obișnuiește el să se plimbe uneori, la foarte scurt timp după ce trecuse pe acolo. Vremea a fost superbă și am rămas în parc, la soare, până spre prânz, cu Amita, soția lui Rafi, pe care am întâlnit-o întâmplător, venise în Santavila să cumpere diverse lucruri necesare la cabana lor. Ne-am plimbat pe aleile pline de lumină, în explozia de verdeață, eu am tresărit de două-trei ori, mi-a scăpărat năpraznic inima, părăndu-mi-se că îl zăresc pe Bogdan printre copacii înfrunziți ce străjuiesc aleile. Apoi ne-am oprit pe o bancă, la povești. Cu gândul la Bogdan (îl simt atât de aproape, dar de ce nu-l văd?... îl invoc în cuvintele cărții sacre: „Spune-mi dar, iubitul meu, unde-ți paști tu oile? Unde poposești tu la amiază?”), n-am fost mai deloc atentă la ce spunea Amita. La prânz au prins să răsună clopotele de la biserică din vecinătatea parcului și le-am ascultat imnul de slavă înălțându-se la ceruri. Nici nu știam că lângă parc, ascunsă aproape de tot vederii de un gard viu, des și înalt, este o bisericuță, n-am văzut-o înainte, altfel poate m-aș fi despărțit de Amita sau aș fi intrat cu

ea să mă închin. Acum aflu de la Bogdan că el... era în biserică, în altar! Adică am fost... la doi pași unul de celălalt, separați de gardul viu dintre curtea bisericii și parc. Am ascultat împreună cântecul clopotelor fără să știm cât de aproape suntem. Mi-a reproșat delicat că nu l-am anunțat că sunt în Santavila. Ar fi dorit să ne reîntâlnim. I-am spus că n-am îndrăznit, după atâta timp să-l sun, dar azi am simțit că nu mai pot respira dacă nu-i aud glasul. „Bogdana dragă, să știi că, în ciuda atitudinii mele sibilinice, nimic din ce simt pentru tine nu s-a schimbat. Ai răbdare, ai încredere că va veni și ziua poveștii noastre adevărate. Măine toate vor fi la fel și mai înalte”. De când m-am îndrăgostit de Bogdan parcă am ajuns să-mi iubesc, măcar din când în când, incertitudinile și viața asta care ba ne apropie, ba ne îndepărtează și tot țese în jurul nostru ceva – poate aura de mister cuvenită iubirii, aura care o trece din lumea asta în lumea poveștii. O trece din lume în cuvânt, o întoarce acasă, în sălașul ei imaterial. Bogdan mi-a vorbit cald, cu acea căldură temperată, binefăcătoare, care nu are vipia patimii, și pe care am simțit-o mereu. Mi-a împărțit o parte dintre necazuri (cineva din familie se confruntă cu probleme de sănătate, iar el petrece ore în șir pe coridoarele spitalului). Mi-a mai spus că are drum de trecere prin Maravila, dar nu se poate opri de data asta, pentru că e drum de noapte. Și, pentru prima dată, mi-a spus răspicat, fără să-l întreb, s-a confesat pur și simplu, că, acasă, dialogul cu soția este zero! I-am promis că, dacă mai ajung în curând în Santavila, o să-l sun. „Te rog, anunță-mă!” mi-a spus.

6 mai. Era cât pe ce să ajung la acest sfârșit de săptămână în Santavila. Îl și anunțasem pe Bogdan, dar azi l-am sunat din nou să-i spun că s-a contramandat excursia cu care aș fi venit (o excursie organizată la școala lui Matei, anulată în ultima clipă, nici măcar nu știu din ce motiv). Era mai trist decât data trecută, se simțea din fiecare silabă că e trist și încă o dată mi-a spus, fără echivoc și fără să-l întreb, că „dialogul cu soția este zero”. Am înțeles că... nu e singur, dar... e singur. M-am bucurat să-l aud. Ooo, de-aș putea împărți bucuria asta cu sufletul lui! Am vorbit vreo douăzeci de minute, mi-a spus că i-a făcut mult bine să mă audă din nou și că, în curând, va fi gata volumul patru al „Antologiei”, la care a lucrat intens în ultimele luni. Temnița de lucru în care s-a închis de bună voie. Asceza? „M-am gândit de multe ori la tine în nopțile mele de trudă și nesomn” mi-a mai spus. Oare pot spera, Doamne, că se apropie sfârșitul tăcerilor și al tristeților? Fie, Doamne, voia Ta cu noi!

Sunt ani de când scriam toate astea, dar, recitind, emoțiile sunt atât de vii, atât de ale lui „acum”, de parcă a încremenit timpul... sau nu, n-a încremenit, a devenit, în mod straniu, reversibil. Sau timp continuu, inseparabil în componentele lui convenționale: trecut – prezent – viitor. N-am cum să „traduc” asta, n-am la-ndemână moduri și timpuri verbale corespunzătoare

unei traduceri fidele. Cum, în ce cuvinte să cuprinzi necuprinsul? În ce gramatică pământeană încap ceva fără de-nceput și fără de sfârșit? În plus, îmi amintesc limpede mărunțișuri pe care nu le-am notat în jurnal. De pildă că, în acel 22 aprilie, se descărcase bateria telefonului și l-am lăsat, cu încărcător cu tot, la ghereta portarului de la intrarea în parc. L-am rugat să-l pună în priză, cât ne plimbăm noi pe alei, și omul a fost foarte amabil. Amita era îmbrăcată în ginși negri, tricou cu dungii verticale galbene și verzi, avea o geacă din piele sintetică antracit pe care o ținea doar pe umeri, și era încălțată cu ghetuțe ușoare, din piele întoarsă, verde-crud, în nuanța dungilor de pe tricou. Și simt și-acum căldura binefăcătoare a soarelui primăvăratec din Santavila.

Nina Elena PLOPEANU

Obrejenia

Te-ai arătat la față pe la începutul toamnei când tocmai se organiza un concurs pentru ocuparea funcției de secretar șef. De curând, se schimbaseră managerii instituției și, cum vechea secretară călcase în străchini, a trebuit să plece. La interviu și la proba scrisă s-au prezentat trei candidate: două domnișoare foarte tinere, care abia terminaseră facultatea, și o doamnă care absolvise dreptul la fără frecvență, dar lucrase ca secretară într-o comună, la o școală sau la primărie. Acea doamnă despre care s-a considerat, până la urmă, că are experiență și că ar fi potrivită erai tu. S-ar putea ca nu numai vechimea să fi contat, ci și influența unuia sau altuia. La proba scrisă, fiind unul dintre supraveghetori, am avut ocazia să te observ îndeaproape. Inspirai încredere. Mi-ai părut blândă, cumsecade și competentă. Este adevărat că ținuta și vârsta, dar și faptul că ai respectat tradiția și ai dus coliva de struguri, ți-au dat prioritate față de celelalte concurente slăbuțe, îmbrăcate în blugi și tricouri, care n-au făcut dar de fructe. Dacă ele păreau niște puștoaice,

tu ași ai o înfățișare de femeie serioasă și competentă, în ciuda costumului negru cam ponosit. Cu flerul meu proverbial, am intuit că tu vei fi aleasa. Aveam să aflu, mai târziu, că erai căsătorită și aveai trei copii: trei băieți de vârstă școlară și un soț angajat într-un serviciu influent. Acum, când te cunosc mai bine, îmi dau seama că tu ai fost cea care a avut inițiativa acestei schimbări de domiciliu și apoi de statut social. Trebuia doar să bați din picior și ceilalți să execute comenzile.

Încă din prima zi de muncă, ți-ai privit, în oglinda de deasupra chiuvetei din secretariatul neschimbat de un sfert de secol, chipul obosit și firele cărunte de la tâmple și ți-ai zis: ”de acum se va schimba totul. Cei ce nu vor fi cu mine, vor fi împotriva mea”. A fi secretară șefă într-o școală din oraș nu era de ici de acolo, mai ales că ai făcut în așa fel încât să devii unul dintre oamenii influenți printre elevi și părinți. Ai cerut, și dorința ți-a fost îndeplinită, ca încăperea în care lucrai să fie modernizată: birouri din pal și scaune din imitație de piele au luat locul mobilierului din lemn.

Drumul oricărei persoane ce intra în instituție se oprea, mai întâi, pe la tine. Ți-ai înlocuit costumul vechi și închis la culoare cu pantaloni în trend și bluze elegante din mătase. Părul ți-a devenit blond peste noapte, iar zâmbetul nu mai era al tău. „Vreau să strălucesc ca soarele, iar veșmintele să-mi fie ca lumina” ți-ai zis, neștiind că cei nerecunoscători se vor usca și îngălbeni ca florile. Ai văzut, ai auzit, ai pipăit și gustat. Vederea ți-a devenit auz, auzul vedere, iar vederea și auzul gust și pipăit. S-a văzut, mai târziu, că scopul tău era să urci și să strălucești precum Iisus pe muntele Tabor. De-a stânga și de-a dreapta, precum și la picioare, ți s-au așezat colegii care ți-au deschis multe uși despre care ai crezut că sunt porțile Raiului. Împreună ați înnodat și deznodat. „A sosit vremea să am casa mea” ai gândit și, după o vreme, împreună cu familia, te-ai mutat în apartamentul proprietate personală. Ai început să-ți arăți adevărata față. Laptele și mierea din priviri și din cuvinte au început să curgă fiere și venin și să-i împrăște pe cei ce nu-ți erau de folos. Ți-ai lepădat cununa de avrămeasă și nu ți-ai dat seama că tunetele și fulgerele ce-ți năpăstuiuau semenii se vor întoarce împotriva ta odată cu furia Probajelor care vor dori să facă dreptate. Curând, soțul tău a început să se simtă rău. Munca stresantă i-a afectat inima, care a început să dea semne de oboseală. Aparent, tu erai din ce în ce mai bine. Nu simțeați că, pornind în călătoria vieții tale, te poți rătăci și că viața poate deveni o bătrână destrăbălată cu fardul scorjit pe obraz. Ai gustat din boabele de struguri înainte de Obrejenie și gura ți s-a strepezit gândind la târâtoarele și insectele ce-și căutau adăpost în pământ. „Vreau să mă împac cu mine însămi”, ți-ai intonat, ignorând profețiile și prezicerile care mărturiseau că e mai important să te înțelegi cu ceilalți și să te rogi să ți se lumineze întunericul.

Gina ZAHARIA

nu mă aștepta

astăzi mă voi opri sub salcâmi
voi înnopta acolo odată cu iarba din cântec de greieri
patul meu din raze de lună se va întinde
ca un curcubeu la pețit
nici foame nu-mi este
ultima oară am adunat comori de suflet
pentru masa aceea goală
și nu mă sperie șuieratul șarpelui din spatele zilei

îmi spun rugăciunea și cânt

voi intra în somnul tău ca un soldat gelos pe floarea
din părul iubitei
îți voi deschide descifra codul inimii și voi hoinări cât e
noaptea de mare
pantofii mei vor lăsa urme peste tot
cu bucuria unui oaspete pierdut într-un pahar de vin

mă răsucesc într-o chemare și atât

după mine un roi de gânduri se întrec
cu foșnetul căprioarelor
prin pădurile virgine
atinse de grindină

acuarelele cerului

nu te îngrijora dragul meu
drumul pe care merg trece printr-o pădure de crini
și ce dacă se vede apusul mereu am iubit acuarelele
cerului
au ceva din tandrețea brațelor tale
când mă legănau deasupra oceanului

voi da la o parte aricii
voi călca atentă să nu șterg dungile tigrlui rămas de
turmă
înselată voi fi și voi sorbi liniștea din cupe cuminți
ca o apă dulce voi pătrunde în sângele tău
ca un torent voi strânge amintirile sparte
de copitele căprioarei furișată într-o poveste exotică

și nu voi întreba de ce plouă cu noi pe acoperișuri înalte
nici de ce m-ai trădat cu umbra mea pe partitura unui
crez
am aplaudat din când în când
alteori am aprins focul pe ogorul cu gânduri
strigam că ai ascuns izvoarele dar tu mă păstrai dincolo
de ochii închiși
clipeai odată cu mine mă botezai în inima ta și-mi
dădeai nume nou
să mă chemi și să nu știu să vin
să te urmez și să nu te ajung niciodată

Bătrânul cu ochi verzi

Cu siguranță că și bătrânul cu ochi verzi a iubit cândva.
Trage amintirile în piept odată cu fumul de țigară, apoi
le aruncă în vârtejul timpului.

Nu știu de unde coboară, nici dacă cerul de la fereastra
lui

e încruntat,
dar îl zăresc în fața blocului meu, pe o bancă, mereu în
același loc.

Privirile sale zgârie pământul cu atâta finețe
că amețesc iarba,

le cerne printre razele primăverii și parcă le așază
într-un plic.

Cine știe, undeva la capătul gândului
e o cutie poștală.

Și un parfum puternic, poate un con de brad și o
oglină.

Peste drum, o echipă de fotbal amestecă sunete
și cifre,

un autobuz plimbă străzile într-un film vechi,
câteva gânduri tușesc lângă poarta zilei,

un cerșetor adoarme peste ele,

trecutul clocotește ca un țipar într-o barcă de salvare.

Și totuși, bătrânul cu ochi verzi prinde asfințitul în pumn
și îl duce acasă.

În urma lui, gărgărițele au invadat cerul, ca niște picuri
de mir

în candela inimii.

Metafora din pieptul tău

Amândoi am hotărât să înnoptăm lângă râul Gange,
auzisem că aici păsările își înprospătează cântecul
într-un ritual
aproape angelic,

puteam fi martorii care învață cum se dezmiardă apa și
cerul
în diezi,
pe valuri pluteau jurăminte de dragoste,
din când în când se zbenguiau într-un vârtej
ca niște copii care trag de colțul unei zile
să facă loc bucuriilor de mâine.

Căutătorii de noroc lăsaseră urme peste tot, le-am șters
cu mâinile goale,
dar imediat au apărut altele și altele,
puteam fi neutri în această poveste cu maluri de suflet,
dar știam câte ceva de la carnavalul în care am nimerit
și am aflat
că putem păstra masca aceea fermecătoare
pe care o pierduse cândva
un bolnav de iubire.

La noapte va fi iarăși vară cât să adorm la pieptul tău
și să aud sângele plimbându-se pe arterele care duc
gândurile noastre
într-un singur sens.
E minunat să te trezești în metafora pe care ai dăruit-o
fără să știi că respiri prin toate silabele ei
și ți-a devenit leagănul în care păstrezi saltul
dintre două inimi.

SACRE DISOLUȚII

ce rânduială strâmbă și câtă suferință!
să fie sus – El – zeul – bolnav de neputință?
florile-s scrum pe ramuri – stelele-atârână
strâmb
soarele-i ros de șoareci: un vechi – plesnit
carâmb...

iubirea-i doar hidoasă-nnodare de reptile
reci solzi se-ating în mlaștini – părelnice
feștile
se-aprind printre noroaie – se umflă printre
scorburi
de-ai zice că e nuntă: de fapt – e-un stoc de
morburi!

dizolvă-se mii forme în hârbul de-ntuneric
nădejde ori voință prelingu-se holerice:
latrină-i universul - duhoare moare versul

aici – în lumea asta – dispar urma și mersul...
... a devenit obscenă căutarea de soluții:
soluții tu zici... la ce? – la sacre disoluții?

Adrian BOTEZ

Traian Gh. CRISTEA

NEÎNCĂPUT ÎN DEFINIȚII

„Poetul. Un donator de sânge la spitalul cuvintelor.”
Lucian BLAGA

...cu văzul biciuit de
comedia bufă spre
disprețul paiștelor- belferi
fabricați peste noapte-
iau un pumn de lumină și
strig în pustiu :

*.Poetul nu-i ceea ce cred
plescăitorii de palavre
râșnitorii de bizarerii sonore
buboase găunoase inodore...*

*Poetul nu-i risipitorul
de rostiri confecționate
pentru stoarcerea ovațiilor-
splendide baloane de săpun,
nici acrobatul rostirilor gongorice
deghizat în taumaturg dosind
gânduri hulpave de îndestulare
de slavă...*

*Poetul e răstignitul anonim
pe crucea cuvintelor cel care
scoate gemete înspinate
din răni ascuse ;
e nesomnul JERTFEI
busuioc sfințit în altar
e lumină lină dor încercănat cu jar
sângerând în lumină-cântec amar...*

FIINȚA LĂUNTRICĂ

...există în mine în tine în el un al doilea care soarbe
dosește sigilează câte un gând albastre trăiri - strigăt
de stele...?!

poate geniala tichuire a noastră s-a făcut pentru
siguranța celui lăuntric;

există un om rostit prin umblet prin faptă
altul în adânc ființând lăuntric schimnic
lipsit de mască...

Care să fie mai frumos: mutul ori limbutul ?

ORGOLII POLICROME

...orgolii mărețe desculte bizare
ascunse în zâmbet lăuntric-
obeze varietăți ale frustrațiilor;

orgolii-din infirmități de taină
orgolii hulpave de caviar de
urcușuri facile pe scări de serviciu;

orgolii nutrite de verii taipani*
raționali lucizi ne-ndurători
urcați în măriri tenebroase din aste
vremuri nebune;

orgolii lovindu-ne brusc fără decență
fără clemență ne-mproașcă răbdarea lumina respirația
până la amiaza răbdării...

iată-i renăscuți pe Satan pe Iago în
costume sobre de orgolii multicolore inodore pozând
în apostoli supermoderni experți în licitații

oneroase unde ADEVĂRUL CREDINȚA
CINSTEA n-au niciun doritor;
orgolii de sfertodoști cu fețe
fardate și respirații nocive...
Grație lor ajuns-am pauperi cu
sufletul în două luntre...

**Slăvite William, chiar și astăzi să fie Virtutea doar
un moft...?!**

AMCI - FEȚE ȘI MĂȘTI

...amicii de fațadă suiți în trufie
amicii de timp sublimat-
de ambiții de rugi diabolice
umbriți de orgolii pasagere
ascunse vederii noastre absente;

...amici - enigme mistere bine
hrănite în adânc înverșunați

pustiitori de suflete blegi- cât îmi lipsiți!

...amici cu falsă inocență pe buze în zâmbet în priviri
protectori iubitori gata să
ne lepede solemn pentru primul
oscior cu măduva plină de ambiții;

...amici năpădiți de pecingini lăuntrice
deveniți genii pestrițe înalte solemne
transfigurați de viruși la modă,

ignorându-ne cu artistică delicatețe când bolta dă
semnul final
dați-mi să gust licoarea trădării
să cred în otrava ciobitului pocal!

Domnule La Bruyère, „**Où nous sommes des amis
vrais ?**”*

*Unde ne sunt prietenii adevărați?

DINCOLO DE APARENȚE

... scormoniți măsuțați scotociți
dincolo de aparențe nu veți găsi decât
urme de neuroni răstigniți;
de veți privi în **Eul** ignorat eludat evitat
lentila vi se va ciobi... partea nevăzută a cerului
garnisită-i cu toate deliciae
poarta aceea n-o deschide decât Domnul -
numai EL pătrunde acolo trist sau surâzător mirător de
cum am apărut în grădina LUI.

**Curiozitatea riscă să-și piardă vederea stăpânul și
vrerea...**

MEFISTO JUBILEAZĂ

...sărută icoane cerșind îndurare
cu gândul aiurea schițează strâmb
semnul crucii mimează căderea într-o mătanie
să nu i se vadă identitatea
cea de dincolo de aparențe;
recită psalmi pururi înlăcrimat
să nu i se vadă colții rânjetul iluziei
să nu se știe că fuge de tămâie de smirnă de agheasmă
biciuit de trudnice poște;
fuge se-ndreaptă spre fratele geamăn
cu liniștea noastră drept pradă...

**Mefisto învingător îi dăruie
MAGNA CUM LAUDE.**

DESPĂRȚIREA DE LUCRURI

...slavă somnului albit
ce doinește înzecit
slavă lunii casa mea
iertătoare pururea
slavă ție sfânt cuvânt
întrupat dintr-un descânt
slavă ție stih zglobiu
pentru ce mi-ai dat să fiu...

Slavă pietrei din adânc
ofului din ochiul stâng
ce luminează-n jurământ
peste plâns peste mormânt!!!

FĂRĂ SĂ STRIG, FĂRĂ SĂ-NJUR

... n-am fost pe val în vârf nicicând
nici far de-a pururi luminând
ca prunc al stâncii am tăcut
așa cum tace piscul mut;

...așa cum tace veac de veac
lumina-n suflet de sărac
grăit-am eu în piept de-azur
fără să strig fără să-njur .

FLUIERÂND DOUĂ POEME

...auzi soartă, vântul latră
se-aud gemete din piatră
clopot plâns cu glasul mic
viața s-a topit în spic...

...nu blestem, de rău nu zic
dau oftatul pe nimic
din bisericile vii
îngeri zboară-n veșnicii...

...în castel voi sta ascuns
fără ură, fără plâns
zăvorât în albe steme
fluierând două poeme...

Maria din Magdala, rugându-se

„...rămâi în mine, nu mă părăsi!
sămânța Ta mă-ndeamnă a-nflori;
sunt ca grădina-n secetă plângând
de nu m-ajută mă voi sfârși curând
speranță și închipuire-mi fii
rămâi în mine, nu mă părăsi...

(...iubindu-mă, Tu mă ferești de moarte
iar timpul n-o să-mi fie-n clipe sparte
ci-n lungi banchete cu trăiri adânci
supusă blând minunilor-porunci;
spre a rămâne literă în carte
iubește-mă, spre-a mă feri de moarte...)

...nu mă lăsa de chin și însetare
cuprinde-mă în sfânta înserare
îngeri tăcuți ne-ajută iar să fim
îndrăgostiți peste Ierusalim:
adâncul meu Te va primi-n ardoare
iubește-mă în sfântă-mpreunare...“
Vânător în toamnă...

...ce vânător am fost! și ce minuni
purtam în tașca bravilor nebuni
ce se-avântau în codri, ca la nuntă
ecou de corn în zarea lor cărunță
și câini lătrând și fiare! cum s-aduni
din amintiri asemenea minuni!...

(...cerboaică jună! blândă înfruntare
te-am urmărit pe-a cerului cărare
mireasma ta mă îmbăta cu preț
iar sângele, ca lupul, îndrăzneț
arc se făcea, săgeată arzătoare
cerboaică mândră peste munți călare!...)

...voi fi vânat și eu – căci vreme vine –
ca trântorul din casa de-albine
când, către-nalt, regina mă va cere:
ce zbor sublim e zborul ce te pierde
ce arme dulci, pătrunderi, sfinte crime:
voi fi vânat și eu, cum se cuvine!...

Radu CÂRNECI

Gheorghe Andrei NEAGU

Ceasornicul de buzunar

Pe domnul procuror Ulmeanu l-am cunoscut cu câțiva ani în urmă în niște împrejurări ciudate.

Călătoream ca de obicei în vagonul de clasa a II-a a acceleratului ce lega Suceava de București, Mă urcasem din gara Roman, într-o înghesuială de nedescris. Gara veche de un secol și ceva, fusese cadorisită în zilele de astăzi cu o trecere subterană și atât, ce mirosea a fecale. Un casier rotofei și pleșuv își rotea calviția în fața unei deschizături făcute anume să te facă să te apleci în geamul ghișeului. Refuza să dea bilete și să răspundă. Norocul meu era că-i cunoșteam hachițele și că-mi luasem bilete cu trei zile înainte de la agenția de lângă hotelul unde mă cazasem. Dar mă bucurasem degeaba. Ca întotdeauna, vagonul unde aveam bilete era arhiplin, în vreme ce alte vagoane erau libere sau prea puțin populate. Mai mult, m-am trezit cuprins între niște moldoveni tineri chercheliți, plecați cu hurta la Rovinari. M-am trezit în imposibilitatea de a înainta sau de a mă întoarce, de a părăsi vagonul în care-mi rezervasem locul până la București.

În spatele meu aștepta o moldoveancă tânără și bondoacă, înghiontită de tinerii viitori mineri, care mă înghiontea la rându-i, apostrofându-mă brutal:

- Mișcă, domnule, ce stai ca mormolocul în calea oamenilor. Hândrălii atâta așteptară. Rămâi cu noi. Lasă-l pe ăla. Ia d-aici și multe altele se rosteau în jurul ei, în vreme ce orice mișcare-mi fusese zădărnicită cu desăvârșire,

O îmbiau cu rachiu de drojdie, cu râsete și cu o tinerete inconștientă, Ea accepta stârnind rumoare în spatele ei și al meu. Am început să intru în panică. Inima îmi bătea cu putere, iar neliniștea îmi cuprindea trupul. Sacoșa de vinilin, abia o mai puteam ține în mâinile ridicate deasupra corpului, iar un tremur ciudat mă cuprindea din creștet până-n tălpi. Am început să-i

rog să-mi permită să trec. Degeaba. Am început să strig răgușit, rugându-i să-mi facă loc să trec de grupul lor. M-au lăsat. Ajuns în vagonul alăturat, m-am oprit. Era mai puțin aglomerat, Am inspirat aerul adânc, încercând să mă liniștesc. N-am reușit pe deplin. Oricum, am plecat mai departe. Abia peste trei vagoane am reușit să respir cu adevărat, aerul ce năvălea prin geamurile deschise. Transpirasem și mișcarea aerului mă răcorea, liniștind-mă.

Mi-am aprins o țigară pe care am fumat-o cu setea celui ieșit dintr-un mare impas. După puțin timp, mi-am găsit și un alt loc într-unul din compartimentele pe jumătate ocupate, bucurându-mă din toată inima. În fața mea, pe canapeaua acoperită cu vinilin lustruit, moțâia superficial un bărbat îmbrăcat cu un costum ciudat jumătate vânător, jumătate pescar. Purta cizme lungi, pălărie cu pană de fazan, iar peste jiletca de pescar, o scurtă din foaie de cort impermeabilă. M-am mirat de faptul că atât pălăria cât și scurta nu le scosese de pe el, preferând să se sufoce de zăpușeală. Sus în plasa bagajelor, se zărea un balot mare, înfășurat în hârtie cerată de ambalaj. Mi-am scos ceasul de buzunar și i-am privit cadranul de porțelan.

- Îmi permiteți? spuse el deodată, întinzând mâna spre ceasul meu.

Luat prin surprindere, l-am lăsat să-mi apuce ceasornicul. Și-l apropié de priviri atât cât permitea lăntugul de care-l fixasem de cheutoarea costumului, Odată ajuns în mâinile sale, ceasul fu întors cu dexteritate pe spate. Ciudățenia a fost și că străinul apăsa pe butonul secret, permițând capacelor duble din spate să se deschidă cu ușurință,

-Ciudat, zise el, privind inscripțiile. Am avut și eu unul la fel.

Pe capacul din exterior, în argintul patinat de scurgerea anilor, era reprezentată o scenă de vânatoare. Un vânător călare suna într-un corn de vânatoare, în vreme ce în planul îndepărtat al orfevrăriei se zăreau gonaci galopând pe urma unui mistreț hăituit de ogari slăbănogi și înspăimântați de vigoarea fiarei. Imediat după acest copac exterior, se deschidea celălalt având încrustate cinci medalii obținute de firma producătoare la diverse concursuri internaționale. Tot pe acest capac erau gravate și cuvintele „Pentru bărbăție și vitejie - patria recunoscătoare”, după care urma o serie formată din cinci cifre, Cadranul era alb, dintr-un material ce imita marmura, iar cifrele erau cifre romane perlate ușor, aruncând irizări fosforescente pe timp întunecat. Două ace indicatoare indicau ora și minutul în timp ce se rotea voinicește în mijlocul unui alt cadran, așezat excentric în jurul ansamblului. Marginea ceasului imitând frunze de laur se termina într-o toartă de care se prindea lăntugul format din aceleași frunze de laur și sub al cărui mănunchi se găsește butonul de întoarcere a întregului mecanism.

-Formidabil, al meu era exact la fel, zise el retrăgându-și brusc mâna, de parcă l-ar fi atins ceva

neplăcut.

- Îi am de la tata, am zis, eu, de parcă mi s-ar fi făcut teamă să nu fiu acuzat, mai ales că privirile celor din compartiment se opriseră asupra noastră, așteptând cu aviditate un deznodământ pe care-l doreau, bineînțeles, scandalos.

De parcă n-ar fi auzit spusele mele, străinul mormăi:

- Și totuși e același. E același.

- Și totuși e al meu, am rostit puternic, și l-am introdus în buzunar, blestemând clipa în care am avut neinspirata idee de a-l scoate în văzul tuturor.

Ceasul îl promisem într-adevăr de la tata, iar el de la comandantul regimentului, pentru niște fapte de vitejie pe care mi le istorisise de mai multe ori pe îndelete. L-am privit cu surprindere și cu vădită nemulțumire,

- Da. Eram la Cotul Donului, îmi trezi din nou interesul ciudatul personaj. Era în iarna încercuirii de la Stalingrad. Nemții se muiaseră și nici noi n-o duceam prea bine. Din fiecare colț de casă ne așteptam la gloanțe sau la vreo grenadă, cu toate că pe noi nu prea ne atacau. Eram încercuiți într-un sat amărât, ca vai de el. Nici de mâncare și nici de altele nu aveau. Colhoznicii se descurcau cum puteau. Foamea și frigul îi apropiară cumva de noi, românii, nu pentru că eram mai miloși, mai buni la suflet, ci pentru că făceam un schimb mai larg cu ei. Nemții erau cu nasul pe sus. Noi eram mai de-ai lor. Le dădeam benzină, pâine și margarină, zahăr și spirt, iar ei ne aduceam icoane, obiecte de argint, și chiar de aur de pe vremea țarilor în monezi sau cruciulițe. Ajunseseră să rupem binișor pe limba lor, iar ei, pe-a noastră. Le respectam durerea, dar nu-i puteam ajuta mai mult decât cu trocul nostru, pe care, de ce să nu fim cinstiți, îl făceam pe ascuns, de frica aliaților. Într-una din zile, un subofițer german se înfățișă la mine și-mi trânti pe tăblia mesei câteva baionete și arme cu muniție cu tot, din arsenalul armatei române. Tălmaci nu aveam, dar avusese el grijă să-și aducă unul. Mă acuza pur și simplu de vânzarea armelor, pe care, cică, le găsiseră la trei partizani căzuți prostește într-o ambuscadă, sau mai precis în brațele unei patrule germane, care-i împușcaseră pe loc, când încercaseră să fugă. Ce puteam spune? Erau arme de-ale noastre. Atunci mi-am chemat subofițerul de la intențență. Era un bărbat de a cărui competență și cinste mă convinsesem pe deplin. Era înalt, spătos și în toată ținuta lui se vedea o siguranță pe care numai fermitatea caracterului cinstit ți-a putut-o da. Când a intrat pe ușă, neamțul l-a privit cu un aer surprins, ba chiar stânenit, de parcă nu s-ar fi așteptat să fie printre români asemenea oameni. I-am dat cazul pe mână să se intereseze și să raporteze situația exactă, urmând ca în cel mai scurt timp să elucideze problema, Disciplinat și ferm, acesta mi-a raportat un lucru pe care nu-l puteam înțelege pe deplin. Era vorba nici mai mult nici mai puțin decât de un furt mărunț pe care mi-am propus ca

eu însumi să-l cercetez. M-am dus deci la casa unui pădurar, rătăcit de lume și de război, a cărui canton era la mai bine de treizeci de kilometri de sătucul nostru. Îl chema Ermolai, ca pe lipovenii noștri de prin Delta Dunării. Era scund și slăbănog și avea o barbă uriașă, în compensație cu puținătatea trupului. Când am pătruns într-un fel de tindă, l-am surprins îmbrăcat într-un cămeșoi slinos, trebăluind în tăcere în jurul unei vetre încinse de un foc zdravăn, deasupra căruia bolborosea un ceainic uriaș, făcut anume după măsura plitei încălzite.

Eram însoțit de un tălmaci, ce se lipise mai mult de noi, un fel de învățător al colhozului, care ne mai ajutase de multe ori în asemenea situații și bineînțeles de subofițerul de intențență. Pădurarul ne primi cu indiferență. Nu ne răspunse nici la binețe și nici nu ne pofti să stăm. Contrariați, și eu și tălmaciul am convenit să ieșim și să înnoptăm în ceea ce ei numeau baie, un fel de fânar în spatele casei. Tălmaciul aprinse focul, îndulcind atmosfera friguroasă a refugiului nostru.

Ne-am așezat la pândă, tocmai pentru a ne convinge de adevărul celor spuse subofițerului. În curtea casei, jivinele se sculaseră și nu prea mai puteam vedea mare lucru. Pe fapt era vorba despre o ciudățenie peste puterile mele de înțelegere. Mai precis, subofițerul cercetase și aflase că în băutura lui Ermolai existau niște jivine ciudate, care nu se sfiau să atace omul. Pur și simplu s-au găsit cadavrele a trei soldați români zdrobite de niște jivine nemiloase. Ne-am așezat pe un fel de baniță circulară cu armele la îndemână, vrând să aflăm dacă spusele pădurarului se adevereau sau nu.

La interogatoriu, acesta susținuse sus și tare că jivinele atacau oamenii, iar soldații care veniseră beți au fost atacați. La întrebarea noastră, la nedumerirea noastră, el repetă același răspuns. Poate că așa fi ordonat să-l împuște. Aveam dreptul acesta. Iar cadavrele celor trei bărbați mi-ar fi îndreptățit gestul. Doar ciudățenia morții lor mă oprise. De altfel, analiza resturilor cadavrelor făcute de medicul trupei germane confirmase existența în țesuturile cadavrelor a unei mari cantități de alcool, iar asta putea fi în fond la urma urmei dovada că spusele lui Ermolai puteau fi adevărate. De aceea mă hotărâsem să văd cu ochii mei o așa grozăvie. Nu m-a mirat primirea făcută de către pădurar. Fusese schingiuit destul de tare... Cine ar fi putut crede că niște jivine puteau ucide un om beat. Și nici nu erau prea multe. Nici motivația sugerată de bătrân, că deveniseră carnivore scormonind mereu prin hoituri înghețate nu era logică. Cum să se-nvețe niște jivine la carne de om? Și încă de om viu. Oricât ar fi fost de beat, asta nu era de crezut. Puteau să moară de foame, dar de mâncat carne niciodată. Deși, dacă stau și mă gândesc la ce se întâmplă astăzi, era posibil și așa ceva,

-Mă uit la dumneata, că ești om bătrân și-i îndrugi tânărului ăsta numai prostii, îl întrerupse un călător ce părea să moțâie în colțul compartimentului.

- Lasă maică, nu-i chiar așa. Cocoșul meu dacă te

prinde în curte tot te ciupește. Dacă trăiam în țara aia unde se fac lupte cu cocoșii, cum am văzut la televizor, câștigam parale frumoase, îl potoli o bătrânică dornică de continuarea povestirii.

Încurajat parcă de spusele ei, ciudatul călător îmi continuă povestirea de parcă nici n-avea vreo importanță dacă era crezut sau nu.

- Nici eu nu credeam și nu cred nici azi. Deși am văzut copii schilodiți de porcii scăpați din coteț sau câte și mai câte. În orice caz, în noaptea aceea, am ațipit cu toții. Ultimul cred că a fost subofițerul. De fapt, cred că el nici n-a ațipit, pentru că pe la miezul nopții m-a trezit. Auzise zgomote suspecte și m-a trezit. Zgomotul s-auzea din partea cealaltă a curții, de la cotețul de găini. Erau pași târșiți prin zăpadă, cu așa o finețe, de semănau cu un ușor foșnet mătăsos. Apoi s-au auzit cotcodăceli și cârâieli ciudate. În tăcerea nopții, chirăielile găinilor erau amplificate și mai mult de gerul ce se înstăpânise peste împrejurimi. Am continuat să rămân nemișcat cu ochii scrutând în noaptea ce-și estompa întunecimea pe albul zăpezii. Mă așteptam să-l văd pe stăpânul casei ieșind, făcând ceva. Zadarnic. Nici o mișcare. M-am gândit că i-o fi frică. N-avea voie să aibă pușcă. Și ne știa și pe noi în baie, dracu știe ce-avea în scăfărlie că n-a ieșit. Am ieșit noi. Dar faptul că m-am codit așteptându-l pe pădurar să facă ceva, că n-am fost activi în timpul ce s-a scurs de la primele cârâieli, că n-am știut cu precizie unde-i poiata și dracu mai știe ce, ne-a făcut să pierdem timpul. Curând, zgomotul a încetat. Am mai auzit o zguduitură în zăpadă, un scârțâit și gata. Totul a reintrat în tăcere. Ne-am mai chiorât o vreme, apoi ne-am întors fără să vedem ceva deosebit, hotărâți să stăm de veghe în permanență. Noaptea a trecut cu greu. Puteam să-l luăm pe sus pe pădurar. Dar n-am făcut-o. Era în mâinile noastre. N-aveam de ce ne grăbi. Dimineța, din casă, cu picioarele desculțe în niște pâslari scâlciți, ieși o fetiță. Avea niște priviri buimăcite de foame și de somn. Ieșise îndreptându-se cu pași repezi spre poiata găinilor. Trecuse de urmele pașilor noștri fără a se sinchisi. Deschise porțița minusculă cu un scârțâit, se strecură înăuntru, după care ieși la fel de repede cum intrase strigând speriată;

- Diadia, diadia!

Am înțeles că-și chema bunicul. Ne-am mirat că n-o văzusem mai înainte, dar ne-am dat seama că nici nu fuseserăm lăsați să intrăm. În orice caz, apariția fetiței atunci nu prea avea importanță. În poiată era trupul lui Ermolai sfârtecat peste poate. Așa am făcut și raportul. Așa am primit și ceasurile. Eu și talmaciul. Îl chema Șoican.

- Păi sunt fiul lui...

- Mai trăiește?

Nu i-am răspuns. Nu merita. Eu altfel știusem povestea...

ROATA ÎNTRARIPATĂ

La-nceput din dor nespus
zvârli un fir de gând în sus.
Sui în scări firul subțire
arcuit spre stihuire.
De ai râvnă, nu rămâi
lângă gândul căpătâi.
Zbori cu-aripi de-argint la gleznă
peste apa-ntâi de beznă,
prin hotare-ntunecoase,
moartea simțurilor joase.
Treci departe, albastra valmă,
cu luceferi albi în palmă.
Adevărul noapte dreaptă,
îți adie tâlcu-n șoaptă.
Intri-n auria Mare
cu dungi roșii cerc de zare.
Pe văzduh zare se-arată
în icoană ne-nserată
Ce-și ascunde-n strălucire
purpura cea peste fire.
În clipita când te-nclini
Chipului sfintei Lumini
inima vrăjii acele
îți va tremura-n inele
ritmic cânt de aur vechi.
Un bob de-ai prins în urechi
ai să pici din nou în humă.
Aci, cu zâmbet de glumă
bați o stea în vârf de munte.
Înțintând steiul în frunte
cu scânteii din focul rece,
scrii în slova care trece
cu un deget de ninsoare
stihul geamăn care-ți moare.
Și-ai rămas sărac și mut
fiindcă ești făcut din lut.
Iar de vrei să mergi nainte,
urci iar roata – peste – minte,
prin albastrul de smerire
și prin aur de uimire,
ca să prinzi împurpurat
viața versului curat.

Sandu TUDOR

(Poet monah din secolul al XX-lea,
închis politic și mort în închisoare)

Lidia GROSU

ORICÂTE GEOGRAFICE MINUNI...

Oricâte geografice „minuni”
S-ar întâmpla cu „sârma cea ghimpată”
Prin minți funebre de dimensiuni –
Lumina tricoloră va răzbate!

Potopurile de disensiuni
Se vor topi-n răspunsuri ordinare –
Că Prutul este râul din străbuni
C-o apă ce mereu e-n sărutare

Cu două maluri ce mereu pretind
A fi iubire și-nălțare românească
Și orice gând al unora – urât
Nu este stavilă-n a dorului chemare.

Din beznă va răspunde așteptării
Ocnașul crez- al libertăților claxon –
Și, inspirat, se va opune decăderii,
Urmând al preciziei răsnet din amvon

...Oricâte geografice „minuni”,
S-ar întâmpla cu „sârma cea ghimpată”,
Prin minți funebre de dimensiuni
Lumina tricoloră va răzbate!

TESTATĂ VINDECARE, AL MEU VERS

Testată vindecare, al meu vers,
Răspunde unor timpuri fără timp
Asist rănitul strigăt și-i veghez
Isoanele cu gură de nisip

Ard de pe mine orice prăbușire –
Nebunii ca să-mi coase-un nou veșmânt,
Voi fi departe de o răstignire – ,
Aproape doar de-un pumn mic de pământ.

Se va-nălța pe el Cuvântul-forță:
Iisus mă va zidi într-un răsfaț,

La ceas devreme, întrebându-mi sorții
Cât lecția de Țară-o mai învăț?

Ăstui, din mine ceas, i-i grea rostirea:
Umplu cu ea, de rană, nesfârșirea...

ODIHNĂ-N CARE SUNT O CĂUTARE

Năvala mea de gânduri mă suportă
Imaginație în redescoperirea
Neistovirii mele – ca și boltă
A propriei iubiri – întru iubire.
Străbat deschideri, mă scufund în semne,
Când mă-nvelesc noi stele căzătoare –
Hotarele-ntre ele, în solemne
Istorisiri – mă definesc înduioșare...
Ți-o talmăcesc cu o suită fragmentară,
Cuvântătoare – de răpuse zări –
Odihnă-n care sunt... o căutare,
Odihnă-n care te declar mister.

CĂSUȚA DE LA MARGINE DE SAT

Căsuța de la margine de sat
Mereu e parcă într-o așteptare,
În haină galbenă, se simte împărat
Al umbrelor din preajma-i ce-o-mpresoară.

Prin ochii ei, cu grijă-mprospătați
De lacrima firească-a amintirii,
Se oglindesc cireșii întristați
De rodul ce-a rămas străin uimirii.

Și toate florile, în rochii de mireasă,
Culori de zâmbete aruncă la-ntâmplare...
A înlemnit în curtea largă-o masă
Într-o-ncordare neîndurătoare.

Dar... dintr-odată scârțâie porțița!
Un scripete-și sărută cofa plină,
Iar casa, scufundată în dorințe,
Își scaldă împlinirea în lumină.

Și-un cuc, prea fermecat de un amurg,
Înșiră anii în neosteneală,
Grămezi de vise-n strălucire curg
Și-aplaudă o taină-a lor urzeală.

Căsuța de la margine de sat
Mereu e parcă într-o așteptare.
În haină galbenă, se simte împărat
Al umbrelor din preajma-i ce-o-mpresoară.

CUVINTELE-S ATINGEREA-MI DIVINĂ

Cuvintele-s atingerea-mi divină,
Ochi ce-mi surâd pe porți de chihlimbar,

Tandem cu timpul, care mă-nsenină,
O filă sunt – deschisă – -n calendar.

Răsar stebă pe ea – de busuioc –
Odăjdii nașterii și vieții fără moarte,
Beau din paharul plin... Și-un monolog,
Al albăstrimilor, ascult – când ziua-i noapte.

Impenetrabil, jocul de neliniști
Va rânduie pe nou o explorare
A tot ce-ar fi emiter de miriști
La ora-mi care-s azi SOARE-RĂSARE.

E o formulă-n care simt cum mă mai doare
Nescrisul secetei de pe un bob de rouă...
Tandem asimilat de-o-mbrățișare,
Ispol mă fac și setea mă adoră.

Nu-mi decernați litigii – sunt o șoaptă
A lumii care vrea în ea să-ncapă.

INTERPRETEZ ACELAȘI STROP DE ROUĂ

Mă doare pentru tot ce încă doare –
Instantaneu predestinat iubirii...
Hirotonită miez de coagulare
A tot ce-i viu, – doar ea este-mplinire.

Ici-colo mă înghimpă-adânc sub unghii
Cărările din mine răsturnate –
Ardent, mă-oblig să le tratez de junghii,
Teribil afectându-mi demnitătea.

Interpretez același strop de rouă –
Nu cer, prin el, decât ce-mi aparține:
Cântați cu mine când ne rup în două
Aversele cuvintelor străine.

Mă tot clădesc întru-nălțare românească
O punte între două maluri triste,
Respir cu ce ni-i dat să ne-nfrățească,
Atrofiez zgârietura când trec piste

Revolta-n pumn mi-o strâng și simt Carpații.
Aripi tresar și zborul și-l insistă,
Șir lung, când se întind descrierații...

ÎN VII CULORI MI-ACCEPT STRUCTURA

În vii culori mi-accept structura
Ființei, evitând un frig...
De un cotor îmi cos ruptura
Și file noi viață-mi exig.

Cu semnul crucii, bun de scris
Peste-orizontaluri ce dispar,
Eu înviez din morți un vis

Și îl îmbrac pe-un inelar
Gând – ce-mi vestește întruparea
Cu tot ce ar pretinde larg
De noi emoții – în prinsoarea
Unor tăceri, care se sparg
În spectre... și-mi devin alură
A roadelor, ce-au dat în pârg...
În vii culori mi-accept structura
Și-n ele timpul-mi înverig.

ISTORIA NELINIȘTII MI-O SCRUI

Gesticulez tăcerea-n consacrate
Erori – c-un gând meritos de a-mi citi
Ostatice simțiri– de altă dată –
Ramificate-ntr-un imbold de-a-mi nemuri
Genunea – ce-a voit să mă-ncolțească...
Eu, viu, cu toată veșnicia la picioare,
Cânt libertatea de dumnezeiasca,
Ăstui destin, prin mine – reîntrupare...
Lin, șoaptele,-n contur de zboruri noi
Istoria neliniștii mi-o scriu
Nuanță de ceresc – cu Tine-n doi,
Nuanță de ceresc – cu Tine –viu.

NUMĂR TREPTELE-N VALS CU IERTAREA

Accept când mă fură mereu
Noeticul schimb de imagini.
Cor de-altruism – un turneu
Anunță – pe-un munte de pagini.
Eu mă cuprind de valori:
Lespezi pe timp le pavez,
Eden cu-nfiate splendori
Nu are apus într-un crez
Al iubirii – din mine... În pară,
Colecții de-aprinse chemări,
Ălui – cu fruntea de soare
Le adresez... Și noi scări
Ideal de Lumini le-mpresoară...
...Număr treptele-n vals cu iertarea.

NEG LIMITE-ATUNCI CÂND IUBESC

Voi mai trece pe-aici când uitarea
Iarăși cântec de sine va fi,
O voi prinde la braț cu dictarea
Răbdării – de a-mi nsoți...
Irosirea de timp în baladă...
Cum s-o cred inutilă? Halal!
Astăzi tu-mi ești și scutul, și spada –
Ca un Vals Vienez – nupțial.
Ăstui gând, ce-mi surâde-n privire
Lângă tine un sens îi găsesc,
Iarna-mi pare-o milostivire:
Neg limite-atunci când iubesc.

Cărți prezentate de:

Petre ISACHI

Invitație la ridicolul dostoievskian sau Citește, Iubito, citește și...*

Cu inteligența estetico-filosofică care-l caracterizează, eminentul profesor Ion FERCU sugerează în cele peste 700 de pagini ale Cărții, pe care tocmai o retrăiți citind-o, evadarea din plasa singulară a (auto)referențialității, unicității: **Eu** devine în scriitură, **Noi**, dar nu ca pronume de Autor, ci ca semn al existenței multiplului ce oferă un model dostoievskiano-ferculescian de înțelegere și de reciclare a mentalului, a atitudinii și a sensibilității la frumos sau în limbajul lui Fr. Nietzsche: un model atipic de „a cuteza să fii amoral ca natura”, singura forță eficientă a Eternului, împotriva Prezentului derizoriu, superficial, împotriva stereotipului noutății. Autorul, prieten intim cu toți „Anormalii de serviciu ai Lumii”, nu-și propune să scrie o carte perfectă. Dimpotrivă! Configurează o (capod)operă imperfectă, irepetabilă, *unică în durată*, interogativă și permanent deschisă altui posibil exercițiu de hermeneutică. În primul rând, cititorului aristocrat, reflexiv, interogativ, obișnuit cu lanțurile din oca muncii intelectuale.

Repet, ca un profesor vechi ce sunt, scriitorul - care a învins complexul provincialismului și cancerul spleen-ului buhușean - nu și-a propus să ne ofere o „carte bună” (citește o „carte moartă”), atât de „bună”, încât să nu zguduie nimic din inerția, marasmul, mediocritatea și resemnarea noastră mioritică, alimentată de „adevăruri” apocaliptice sau tragice reiterate parcă din întâmplare. Sub vraja nihilismului nietzscheano-dostoievskian, hermeneutul I. F. nu trăiește teama de a avea idei personale, de a fi (auto)ironic și polemic, de a se apropia de problematica vieții, printr-o gândire intuitivă, interogativă, livrescă, fascinată de ridicolul omului-rus dostoievskian, dar și de tăcerea irațională a Lumii. Din scriitura vol. „**Prin subteranele dostoievskiene**” răzbate ferculescian, prin vocea „ultimului om”, spiritul zarathustrianismului ce depășește „prezentul și limita înțelegerii” (M. E.) și lasă cititorul într-o machiavellică interogație: este soarta omului, „o femeie și este necesar, dacă vrei s-o domini, s-o lovești și s-o bruschezi”?! Să faci crime în numele ei?

Cum aproape orișice lucru sau idee dostoievskiană depășește prezentul, limitele înțelegerii curente și pare ridicol, ajungi să crezi că doar ridicolul -

lăsăm cititorului plăcerea să-l descopere - este primul element dinamic și nou în orice conștiință ce se vrea fecundă, vie, creatoare, antidogmatică. În caz contrar, devii un rătăcit nietzscheean de tipul „nu știu încotro să merg și încotro să vin; sunt tot ceea ce nu știe unde să meargă și unde să vină”. Pare ridicol! Nu? Poate și din acest motiv, „**Prin subteranele dostoievskiene**” nu se vrea o „carte perfectă”! Se vrea, în schimb, o carte disponibilă oricui, vie, gata să rodească în orice fapt, gând sau atitudine contemporană. Filosoful și profesorul Ion FERCU intuiește eliadesco-cioranian, că doar înțelegând funcția benefică a ridicolului poți ridica piatra de pe mormântul lui Iisus și poți vedea în Dulcinea lui Don Quijote, cea mai frumoasă Femeie din lume! Lectura celor opt părți ale „Cuprinsului”: 1. **Zvârcolirile destinului**; 2. **Dostoievski, psihologul-filosof**; 3. **Nuanțele Strigătului**; 4. **Interferențe și prăpăstii (I)**; 5. **Interferențe și prăpăstii (II)**; 6. **Agora: coridă, angoasă și furtuni**; 7. **Neliniști esențiale: Euterpe, Apollo, Afrodita/ Eros, Thalia**; 8. **Ecouri dostoievskiene în revista „Gândirea”** confirmă și justifică teza că nu ne putem schimba viața, nu putem face un salt îndrăzneț în cunoaștere, fără a părea ridicoli celorlalți. Până și iubirea/ dragostea este ridicolă pentru o a treia persoană! Iar celelalte „mari sincerități” ale Omului - pe care toți le ascundem!? - sunt ridicole chiar pentru persoana a II-a.

Reamintesc și opinia lui Mircea Eliade, tocmai pentru ca cititorul excesiv de rațional, lucid și dubitativ să se cuprindă de vraja și disponibilitatea ridicolului omului dostoievskian, interpretat inter- și pluridisciplinar de coordonatorul recentei **Monografii** a orașului Buhuși, în vol. „**Prin subteranele...**”: „*Ai întotdeauna de învățat de la ridicol; îl poți asimila sau interpreta cum vrei, ești liber să iei ce-ți place și să faci cu el ce-ți trece prin cap. Nu se petrece același lucru cu ceea ce e rațional, justificat, verificat, premiat. Adevărurile sau atitudinile acestea nu mai interesează viața care se pregătește să apară. Ele țin lumea pe loc. Nimeni nu le contestă și nimeni nu se îndoiește de veridicitatea lor. Sunt moarte. Victoria lor le-a fost piatra de mormânt. Sunt bune pentru familii, instituții și pedagogie.*” În acest sens, I. F. interpretează ridicolul omului rus, drept explozia/ implozia spiritului devenit liber, sincer cu sine și cu Celălalt. Liminara sinceritate a personajelor dostoievskiene aflate în permanent „război” cu minciuna - Plutarh o considera „faptă de sclavi” - îi plasează în ochii Celorlalți, drept ridicoli. Cu cât faptele lor coincid perfect cu gândurile lor, cu atât sunt mai ridicoli, mai neînțeleși, mai suspecti celorlalți! Tocmai această liminară sinceritate le asigură eroilor dostoievskiene, nesfârșite virtualități ce pot fi reluate și adâncite de fiecare cititor în parte. Luminarea drumului critic al cititorului reflexiv, prin itinerarele labirintice ale „subteranelor dostoievskiene” pare să fie principala grijă a filosofului I. Fercu.

Întrebările curg parcă de la sine. Să fie ridicolul o formulă/ o armă creată de societate, împotriva sincerității individului, familiei, grupului? Să nu existe un act uman, cu adevărat sincer, care să nu fie ridicol? Nu există, dacă ne gândim și numai la Iisus! Doar ridicolul singur merită să fie imitat, reluat și adâncit, lasă să se înțeleagă autorul vol. „**Prin subteranele dostoievskiene**”. Imitând ridicolul, imităm sinceritatea vieții, cutezăm să fim „amoralii ca natura” și (re)descoperim, aparent întâmplător, adevărurile tragice, absurde, comice sau apocaliptice. Viziunea catastrofică asupra vieții, presupune adevărul imanent, pe care hermeneutul I. F. îl revelă interpretând asceza, vina, crima, viciul, păcatul, mântuirea, pedeapsa, moartea, iubirea, iertarea, ipocrizia etc., în general, ceea ce are tragicul mai inefabil și mai intractabil. În romanul romanului dostoievskian – considerăm prezenta carte, un roman postmodern, eseistico-filosofic, al romanului dostoievskian – adevărurile tragice/ absurde (depersonalizate, situate deasupra timpului, dincolo de istorie) coexistă cu adevărurile catastrofice, care își află rădăcinile în datele și psihologiile individuale limitate, istorice, repetabile, imprevizibile în mentalul colectiv.

În opinia noastră, autorul ineditei cărți „**Prin subteranele...**” este un erudit la care stimularea gândirii și a imaginației, a imaginarului vine de la cultură, îndeosebi de la cărți, și apoi de la viață și Lume. Ce vreau să subliniez este că scribul acestui roman al romanului dostoievskian gândește personal și caută cu o perseverență sisifică, interpretări personale în marginea Cărților lui Dostoievski și a Cărților despre Dostoievski. Nu e ușor să-ți exprimi originalitatea, plecând de la un scriitor rus, în care oamenii văd cel mai adesea un simbol al genialității. Cazul nu este unic și sugerează insinuarea benefică a ridicolului în destinul scriitorului buhușean. Cititorul își amintește deja! Un Miguel de Unamuno a gândit donquijotismul, plecând de la Cervantes, un Șestov a glosat despre existențialismul religios pe literatura autorului romanului „**Crimă și pedeapsă**”, un Simmel, pe arta lui Rembrandt, un Mircea Braga a configurat un original **Ecce Nietzsche**, într-un „Exercițiu de lectură hermeneutică”, iar un (cvasi)anonim, Petre Isachi, conversând imaginar despre „Cartea de nisip”, cu însuși Jorge Luis Borges s-a convins că „orice tip de sacrificiu este neinvalidat, atenuat prin banalizare, uitat”! Și exemplele de acest tip pot continua la nesfârșit...

Ca și Ion Fercu, toți acești scriitori (tipologie de autori) își găsesc identitatea, „originalitatea” spirituală în interpretarea revoltelor, Ideilor, filosofiilor, esteticilor, viziunilor predecesorilor. În mod paradoxal, nici unul din scriitorii enumerați nu-și aparține integral sieși, ci și Autorului despre opera căruia au glosat. Nici unul nu-și poate ascunde decât parțial expresia înstrăinării în scriitura interpretată. Nici vorbă de originalitate!? „Originalitatea” lui P. I. din **Convorbiri imaginare cu...** constă în a regândi condiția omului, în

jurul filosofiei lui Jorge, în jurul Textului borgesian, pe care l-a urmat aproape pas cu pas, silindu-l procustian să-i comunice ceea ce gândea el însuși, să-i spună ceea ce credea el însuși!? Nu poți să nu te întrebi de ce dacă are atâtea lucruri/ idei „originale” de spus, Ion Fercu are nevoie de un pretext exterior, numit Dostoievski, de un stimulent livresc, care să-i narcotizeze gândirea poetică, filosofică, critică, teologică etc.? Aceeași întrebare am să i-o pun și lui P. I., schimbând doar motivul-pretext...!

Adică scrii pe copertă: Ion Fercu, „**Prin subteranele dostoievskiene**” și începi să scrii ce crezi tu că ar fi putut gândi sau nu, Contele Tolstoi, atunci când spunea despre Dostoievski: „Avea ceva în fire evreiesc”!? Ai putea crede la o privire superficială că e vorba de comentarii, de alternative hermeneutice. Dar în cazul gândirii critice stimulate livresc, interpreții trec pe primul plan: Unamuno, apoi Cervantes, Șestov și cu Fercu, apoi Dostoievski etc. Scriitorii, fie ei geniali sau nu, sunt folosiți ca motive-pretext, în scriitură, numai ca să-i justifice gândirea poetică, filosofică, critică etc. a lui I. F., căruia i-au potențat activ, spiritul polemic, viziunea, interpretarea sau simbolistica, prin demersurile lor. Faptul elocvent se pierde cel mai adesea sub simbol/ semn/ parabolă și pare strivit de pluralitatea interpretărilor și a predicatelor contradictorii. Am spus: pare!

Totul se transformă în eseistica ferculesciană, în simboluri, în tâlcuri, în semnificații deschise. Tendința spre abstractizare, spre analiza filosofică este evidentă. Vocația spre răstălmăcire naște o literatură reflexivă specifică scriitorului-filosof buhușean, în care găsești contextualizate într-o scriitură inimitabilă, morală, metafizică, conexiuni din teologie, psihologie, sociologie, filosofie, literatură etc. care seduc prin proteism, paradox, ridicol, ritm baroc, bogăție spirituală, diversitate și sapiențialitate. Adică tot ce-și propune să comunice o operă imperfectă stimulată de un Dostoievski viu și de ceilalți „Anormali de serviciu ai Lumii”. Toți, dar absolut toți, sunt redimensionați în patul procustian construit de I. F. la intrarea în Biblioteca „George Bacovia” din Buhuși. După apariția acestei necesare cărți, în literatura prezentului, am început și eu, asemenea genialului scriitor rus, să-mi întreb confrății, desigur parafrazând: Ai citit „**Prin subteranele dostoievskiene**”? Citește, Iubito, citește și închină-te până la pământ în fața lui Ion Fercu! De ce „Iubito”? Pentru că doar Ele ne mai citesc! Cei mai tineri dintre noi sunt și recitiți...

Am acest drept din moment ce „n-am izbutit să ajung nici rău, nici bun, nici ticălos, nici om cinstit, nici erou, nici insectă”, ci doar un biet critic literar, căruia îi este absolut necesară prietenia operelor imperfecte ce transfigurează subteran, frica nemărturisită de ridicol. Cred că avea dreptate poetul Ovidiu Genaru, când îi spunea Autorului că o asemenea Carte se scrie în Buhuși, o dată la 400 de ani... și, adăugăm noi, în

București, o dată la 5 secole! Prin urmare: Citește, Iubito, citește...!

*Ion FERCU, „Prin subteranele dostoevskiene”, Editura Junimea, Iași, 2018

Ion ROȘIORU

Nicolae Pogonaru - un poet inconfundabil

Poezia lui Nicolae Pogonaru, care se străduiește neîncetat să-și ajusteze o mască ludică și să adopte un ton cât mai zeflemitor-badin, e în esența ei tematică una gravă, vizând nu o singură dată eschatological. (*Orasul din camera Web, Editgraph, Buzău, 2013*). Poetul face o radiografie nemiloasă a orașului tentacular care atrage ca un ochi hipnotic, fascinează, creează și întreține psihoze. Răul, viciul, dezmațul, promovate agresiv prin și de către mass-media, contaminatează mulțimile tot mai labilizate în goana lor după plăceri ieftine și imediate (**666 (secvențe)**)

Ficționalul inundă realul, poveștile de dragoste capătă irizări fantastice, precum în poemul **vitriină cu nebun în față** a cărui temă îl poartă, în registru parodic, pe cititor la balada **Riga Crypto și Iapona Enigel** a lui Ion Barbu. Povestea de iubire devine aici posibilă chiar și între actanți aparținând unor regnuri diferite: „o admira în fiecare zi/ în același loc în care ea/ își desfășura programul/ alături de câteva colege imobile/ pe care le vedea prin geam/ câștigă bine își zise el/ de vreme ce la două trei zile/ apare cu haine promo/ avea ochi albăstrui-verzi/ era înaltă indiferentă/ ca în tabloul lui Watteau/ privea dincolo de trotuar/ parcă ar fi așteptat pe cineva/ să o scoată de acolo în lume/ el trecea în fiecare zi să o vadă/ o saluta în tăcere/ și rămânea ore întregi/ în fața ei insistent/ într-o zi un bolid/ a intrat în vitriină/ până să vină poliția/ să constate incidentul/ el a extras-o cu un gest/ oarecum discret/ și a fugit cu ea în adâncurile neștiute/ ale rămășițelor codrilor Vlăsiei/ în parcul autohton Crâng/ uneori în anumite nopți cu lună/ pot fi văzuți mână în mână/ pe banca din fața statuii/ intitulată/ leul cu laba de căprioară”.

Poetul are vădite propensiuni deconstructiviste atunci când își răsfrânge discursul asupra limbajului vehiculant, antologic fiind în acest sens poemul **puncte** care rezidă dintr-o înșiruire de expresii idiomatice având ca element central statornic lexemul *punct*. Doar lipsa spațiului tipografic ne împiedică să-l redăm în întregime, însă asupra procedurii enumerării vom reveni puțin mai la vale.

O evadare din mrejele orașului tentacular, ca loc al perdiției, nu există. Fauna umană, prinsă în mecanismul

automatismelor ineluctabile ale cotidianului carceral a pierdut orice drum spre mântuire și nu mai speră în regăsirea eului autentic nepervertit de societatea de consum apocaliptic (**captivi**). Lumea orașului sodomizat e polarizată strident: câțiva, cățărați în vârful piramidei sociale și permițându-și toate plăcerile și tot luxul desfrânat, pe de o parte, și marea majoritate a muritorilor care-și duc traiul de azi pe mâine și n-au altă alternativă decât să se spetească pe brânci ori să vivoteze la limita de jos a subzistenței, în condiții dintre cele mai precare (**la SPA**). Bucuriile, reale sau artificiale, pe care le prilejuiește refugiul în alcool sau droguri sunt urmate de tristeți post festum pe măsură (**terasă**). Poemele lui Nicolae Pogonaru ne conștientizează faptul că trăim într-o lume a busolelor morale pierdute, a absurdului cel mai abject într-un stat neputincios care și-a declinat orice responsabilitate pe care, prin contract, și-a asumat-o întru a ocroti și a diriguia destinele celor mulți spre un trai mai decent. Însă totul e lăsat de izbeliște. Prin spitale se moare cu zile, hrana e contrafăcută și saturată de adezivi nocivi, guvernării îmbuibate ridică din umeri și excelează prin cea mai crasă incompetență: „tipă sirena ca din gură de șarpe/ ambulanța tot cară între viață și moarte/ pacienți ai derutei ai destinului scris/ pe drumul speranței cu un sens interzis// la ghișeele foamei sunt cozi infernale/ salvatori în halate tot mai rari prin spitale/ câte trei într-un pat se moare cu zile/ guvernării de azi ne trimit la azile// magazinele-s pline de mărfuri tot felul/ pe tarabe de e-uri explodează mezelul/ poliesterul și-acrilul îmbracă săracul/ cetățeanul e-o bilă lovită cu tacul// haotic trimisă dintr-un colț până-n altul/ rămânem doar litera absentă din șpaltul/ existențelor demne de omul normal/ într-un stat de comando cu statut canibal” (**statut**).

Dincolo de fastul de fațadă al orașului aflat în pragul sărbătorilor de iarnă se ascunde, rânjind cu tot cinismul din dotare, sărăcia cea mai lucie cu puțință. Până și tradițiile folclorice sănătoase de odinioară au fost pervertite, sub presiunea unor modele de import și al reclamelor comerciale găunoase: „lângă un ursuleț imens sintetic/ stau copii pentru o porție de ger/ și câteva poze/ pe care mămicile/ să le trimită la ziar/ pentru rubrica/ ai noștri sunt mai frumoși/ să se laude cu ele la servicii/ sania moșului/ nu mai este trasă de reni/ ci de ATV-uri conduse de crăciunițe/ siliconate peste tot/ și îmbrăcate aproape goale/ adulții stau la coadă/ pentru câte o tură până la Crâng/ și-napoi în sânul familiei/ la statuia intitulată/ <<revolta ciungă și fără cap>>” (**decembrie**).

Oamenii, cei mai mulți, au pierdut sentimentul naturii. Cu capul în pământ, încovoiați de grijile cotidiene, de spaima că mâine nu vor avea ce pune pe masă, acești trecători, robotizați până-n măduva oaselor, nu-și mai permit luxul de a admira un copac și nici de a privi printre crengile lui cerul care astfel le-ar părea mai înalt și mai albastru (**copacii din parc**).

Poetul-cetățean nu mai prididește cu demascatul unei societăți atât de polarizate și în care valorile umane și intelectuale au fost făcute *tabula rasa*. Facultățile particulare înmulțite mai abitar decât ciupercile în urma ploilor, scot absolvenți pe bandă rulantă, iar diplomele de tot felul se vând la tarabe precum zarzavaturile perisabile (**o zi obișnuită**). Produse alimtare de tot felul au invadat unitățile de desfacere de bunuri de larg consum și atentează, pompos și sforăitor, la sănătatea clienților ca în acest poem în care enumerarea, caz particular de hiperbolă, face să pălească până și pe cea din **La Moși** a lui Caragiale: “ca în niște mușuroaie imense/ intră termitelile umane/ în unitățile alimentare/ Penny market, Carrefour, Kaufland,/ plus alte buticuri de cartier/ cu rezerve de monodigliceride-acid ascorbic poliricinoleat/ aromene naturale sau identic naturale/ îngrășători emulgatori înșelători/ polifosfați de sodiu/ glutamat monosodic izocorbat/ nitrat de sodiu carmin/ citrat de potasiu nitriți/ lactat de sodiu benzoat de sodiu/ sorbat de potasiu pectină/ gumă arabică pesticide induse/ ciclamat de Na aspartan/ acesulfam de potasiu/ gumă de ester fenillanină/ E-uri de la A la Z + / și eu tu el ea/ noi voi ei ele/ cobaii de toate zilele/ Uehhh...” (**invazii cotidiene**). Poetul are geniul enumerărilor exhaustive, al celor mai ingenioase treceri în revisă de obiecte, trăiri, stări de lucruri, fapte diverse, tipuri de zgomote, piese de mobilier de prin localuri și baruri de noapte, figuranți în vasul bălci al tuturor deșertăciunilor lumești. Antologică e, în acest sens, poezia **străzile**. Reportaje aparent utilitare parodiază discursurile festiviste prin care odinioară se clama bunăstarea celor ce muncesc. Ele aternează în carte cu pastelurile urbane de aceeași factură și sugerează la tot pasul că lucrurile nu-s nici pe departe ceea ce vor să pară și că sub covoarele de Buhara fermentează gunoaiile cele mai fetide al tranziției. Sub fardul abundent de pe fața societății se ascunde mereu chipul hidos de prostituată perversă în retragere al unei lumi manelizate în exces și care pare că nu mai poate să se oprească din dezmățul ei carnavalesc de cea mai jalnică speță (**toamna**). Săgețile politice îi țintesc cu precizie pe cei care întrețin cu încăpățănare starea de derivă comunistă și neocomunistă ce pare să planeze ca un blestem asupra bietului popor mioritic definitiv cantonat în resemnare și în frică față de manipulatorii de profesie (**plouă**). Îi repugnă urâtul arhitectural, străzile pline de cratere, griul existențial, pluvialul, pereții coșcoviți, marasmul, manelismul, răul de orice natură și manifestă o predilecție specială pentru partea boemă a existenței. Descrie, ca urmare, deopotrivă restaurante de lux, dansatoare goale și siliconate în sensul cel mai rubensian al cuvântului, dar și crâșme sordide în care dezmoșteniții soartei își sirotează nocturn înșelătoarea porție de iluzie albastră. Viitorul acestora din urmă, priviți cu înțelegere și compasiune, nu poate fi decât unul sumbru: “ai mai pierdut încă o noapte/ cotrobăind prin baruri și cluburi/ și nu ai văzut decât ochi goi/ săni tautăți fese și coapse

fatidice/ mișcându-se haotic dar ademenitor/ pahare ridicându-se și coborând perpetuu/ într-un infern de muzici/ strigăte fără adresă și fum/ de fapt toți consumatorii/ nu erau decât niște viitoare schelete” (**noapte pierdută**). Care sunt personajele care prin umilința la care-i supune societatea și destinul lor îngroașă lista lui Nicolae Pogonaru? Bețivi simpatici, gunoieri, cerșetori, centuriste, comersanți ambulanti, pietoni care merg fără umbrele prin ploaie și se confundă cu cenușul asfaltului plin de hârtoape, chelneri sastisiți, doamne de companie, tineri paraziți și amatori de etnobotanice, auroiaci, gardieni și polițiști de noapte aflați în treabă, moldovence care au fugit de la muncile câmpului și speră să se realizeze ca dansatoare la bară, vampe sperând să se căpătuiască sucind mințile vreunui tataie putred de bogat, pensionari care sunt percepuți ca tot atâtea poveri de ai lor și de societatea ingrată, țărani ajunși la oraș să-l caute pe instalatorul de cablu TV, șomeri profesioniști, copii somnambuli care se avântă pe patinele lor cu rotile și pe care toți îi admonestează pentru că uită de ei în fața calculatoarelor, mai puțin poetul care le ia, precum altădată Nichita adolescenților ce învățau să păsească pe mare sprijinindu-se de câte o rază de soare, apărarea: ei sunt oricum lumea noastră reală/ și zâmbetul lor/ scoate la suprafață/ iarba de sub asfalturi/ și cheamă primăvara păsările/ din țările calde (**copii**).

Nicolae Pogonaru abordează în egală măsură versul de factură clasică, bine strunit prozodic, și pe cel liber. Cele mai multe piese sunt scrise la persoana a treia, eul liric fiind prezent doar în câteva poeme de la începutul, respectiv dinspre sfârșitul volumului în care personajul central, așa cum o indică și numele cărții fiind orașul care suportă toate formele de poluare posibile: morală, politică, acustică, vizuală, olfactivă, lingvistică, estetică, arhitecturală, edilitară, vestimentară etc.

Orașul din camera Web consolidează numele unui poet ajuns la maturitatea artistică în deplină forță creatoare personalizată.

Camelia Manuela SAVA

Orașul închis – un poem în proză

Despre personalitatea Vioricăi Răduță ar fi multe de spus, dar, de bună seamă, nu sunt cea mai în măsură să o fac, și, totuși, nu am putut să nu remarc faptul că este de o modestie rară, o femeie doctă, inteligentă, calmă, cu o voce plăcută, caldă, dând dovadă de un spirit complex, de un tact cum rar întâlnești.

Despre scriitoarea Viorica Răduță și cărțile ei sunt și mai multe de spus – criticii literari s-au implicat în acest sens, au apărut cronici de întâmpinare valoroase ori de câte ori rămniceanca a publicat o carte, fie un volum de versuri, fie un roman, remarcându-se ca o voce puternică a scriiturii feminine contemporane.

Recenta sa apariție editorială este un prozopoeem interesant, original, cu o formulă inedită, bine gândită: *Orașul închis*, apărut la Polirom, Iași, 2017, este încă o dovadă a geniului creator, devenind, fără doar și poate, o construcție în proza elitistă a Vioricăi Răduță.

Din turnul de fildeș coboară spre noi o operă cu iz de amintire legată de orașul/ matrice spirituală – Râmnicu Sărat, purtând parfumul altor vremuri, păstrate adânc în sufletul celei care scrie.

Concentric și metaforic, puternic parabolizant, romanul are trei piloni de referință în ipostaza celor trei PERSONAJE – personae – date de trei nume: ILINCA, MIHĂIȚĂ și VIȘINOIU: măști ludice sub care se ascunde MEMORIA.

ILINCA e un altergo al scriitoarei - cum lesne se poate ghici. Ea e poemul însuși, e visul tinereții, al prospețimii, al idealului. Fata aduce bucuria întoarcerii în trecut. Sufletul ți se umple de adieri, de prospețime, de melancolie trezite din latență, de pendulări înainte și înapoi pe axa temporalității. Ea e carnea cărții, e sufletul sufletului ascuns printre rânduri, e fereastra prin care autoarea privește la propria viață, la propria tinerețe, e oglinda în care se potrivește cu surâsuri, cu silabe. Ilinca aduce cu ea imaginea orașului, atunci și acolo, acel imago vitae prin care se reface harta Râmnicului Sărat, peste ea se contopesc părinții, profesorii, școala, gazda, străzile, oamenii, mirosurile, parfumurile, culorile, umbrele. Ilinca e puterea de a te trezi în tine din nou, de a te reface ca avatar, de a reînvia acea lume pe care o porți cu tine mereu pretutindeni, dincolo de barierele timpului.

MIHĂIȚĂ e sperietoarea de ciori, e realitatea crudă; inofensiv, naiv, el e antieroul – nu are nimic eroic, nu luptă, nu gândește în profunzime; nu se confruntă decât cu balaurii nebuliei proprii, el e Mascota. E Umbră, e Universul citadin, e șarpele de sub

casă/ de sub oraș, ieșit la suprafață pentru a admira lumina, e gardianul orașului, e paița orașului. Mihăiță e filosoful nebun (dar noi avem nevoie de filosofii nebuni, nu-i așa?). El desenează conturul orașului, pune pe stanțele burgheze scene, dialoguri, alte personaje. Umblă incognito, cu o gentuță, e autodidact, e atotputernic, deși e sărac cu duhul, e plăcut tuturor, dar e urât de toată lumea. E purgatoriul, e străinul, e alienatul (Alien – altul, venit din altă lume). El e un fel de OCHILĂ care le vede pe toate pe dos, e Bufonul care spune Adevărul la curtea regilor; el e sufletul orașului, un abur, o greșeală a matricei.

VIȘINOIU este Monstrul, Comandantul Închisorii – el reprezintă destinul orașului, forțat, impus, dat de Istorie. El e cel care aduce Pustiul, e trimisul Morții în oraș, pentru că moartea e legată de Istorie, iar Istoria a construit aici Închisoarea. El e cel care semnifică brutalitatea, numele lui e legat de sânge, de cimitir, de frică, limbaj trivial, de lipsa divinului, de lovituri, de anchete, de tot ce înseamnă inuman, de tot ceea ce semnifică violență; soarta lui e împletită cu a deținuților (Mihalache, Plăcinteanu, Diaconescu și alții). El e celălalt Gardian al orașului, Maleficul, imaginea lui se suprapune peste Iad, căci el răspândește Întunericul.

ORAȘUL este lumea la scară redusă, este Matricea. Apar aici personalități cultural- istorice: Carol I, Lupescu, Chircu, Moșescu; panoplia este completată de muncitori, târgoveți, fotografi, țărani. Un simbol este Carabelea cu trăsura lui – un fel de Charon cu dimensiuni mai mici, dar nu lipsit de importanță, călătoria cu trăsura fiind semn al aristocrației, în distonanță cu mersul cu trenul care este pentru muncitori, pentru plebei. Nu sunt evitate nici evenimentele istorice (atestarea documentară a orașului Râmnicu Sărat din vremea lui Țepeș, ctitoriile bisericești voievodale din vremea lui Ștefan cel Mare sau Constantin Brâncoveanu, 1877, vizita lui Carol I la închisoare la 1901, răscoala țărănească din 1907 etc). Apar denumirile vechi ale străzilor, ale magazinelor, ale școlilor; se regăsesc nume reale ale unor profesori, ale unor instituții, cu tot farmecul unei epoci demult apuse. Sunt pomenite și satele dimprejur, căci altfel nu ar fi completă geografia locului.

Orașul este o lume suficientă sieși, liberă să trăiască închisă între porțile sale, între ziduri reale sau ireale, între idei preconcepute și idealuri mărețe, păzită de Mascota sa și de Gardianul Malefic. Orașul este o lume a lui Ianus care privește în interior la propriul destin, dar și la exterior, la ceea ce ar putea fi, la ceea ce ar fi putut fi și nu a fost.

Concluzionând, *Orașul închis* este o capodoperă, un dar pe care ni-l face scriitoarea, căutând să redea artistic o imagine reprezentativă, unică a unui loc, a unei lumi pe care a păstrat-o cu sfințenie și pentru care se cuvine să îi mulțumim.

Octavian MIHALCEA

ENIGME ÎN DESFĂȘURARE

Volumul de versuri al lui Nicolae Vălăreanu Sârbu, *Fluturi de trup* (Editura Blumenthal, București, 2015), ne prezintă puneri în scenă cu evident parfum panteist, profunzimea ideaticii realizând o binevenită sinteză cu elanul metaforic. Poetul acordă întâietate discursului cu vădite accepțiuni metafizice. Imaginile puternice dau o dimensiune aparte cărții, ce poate fi abordată și dintr-o perspectivă labirintică, conferind cititorilor multiple grile de interpretare. Avem senzația plâsmuirii unor tablouri care tind spre holistic, spre ample edificări ideale: "Acolo, // voi încrusta în pietre semne, / cine le va descifra / deschide porți spre tâmpurile timpului, / trage durerea după sine și pleacă, // dincolo de prăpastie unde s-a rostogolit cerul / și se naște într-un alt univers. // Aici un Dumnezeu exilat / a creat cuvântul / egal cu sine însuși." (*Dincolo de prăpastie*). Nedisimulata sensibilitate a versurilor lui Nicolae Vălăreanu Sârbu ne situează în proximitatea inefabilului. Cromatici mutabile însoțesc aceste desfășurări lirice, împreună cu ființa unor penetrante simboluri. Nuanțele pasionale contribuie la consistența mesajelor expuse. Variate stări diafane atrag lectorii în lumi speciale: "Unde retrasă înflorește menta sălbatică / nopțile boreale devin curbe / cum drumurile peste munți. // Cu rotunde flăcări răsăritul se-aprinde / sub genele apelor repezi, / cascade în sărituri deschizând porți. // Acolo trupul tău cu linii spirale / se-mbracă-n rochii de bumbac vaporos / și toamna privește ascunsă după culori. // Ochii mei cu negru brodat în pupile, / te visează-n ii de mătase cu florile albe / ce-mi flutură-n brațe." (*Fluid și vaporos*). Putem considera împlinirea într-o metaforă ca un deziderat estetic al autorului. Transcendentul are, ca întotdeauna, virtuți soteriologice: "Dumnezeu aduce prea departe, aproape / în ochiul său magic / binecuvântează viața." (*Până unde cerul atinge pământul*). Memoria pare descinsă din incandescente oglinzi știutoare. Sunt favorizate atitudinile introspective, căile mereu fascinante spre aflarea esențelor. Incontestabilă, propensiunea către verticală a poeziilor din *Fluturi de trup*. Ideatica filosofică asigură diverse potențialități de evadare: "Într-o vreme când timpul se comprimă / ori poate se dilată dincolo de margini, / moartea e ucisă / de propriile ei determinări, / viața devine nesfârșită / prin recompunerea materiei vii / în evoluție / din ceva în altceva." (*Din ceva în altceva*). Valorile sufletești ordonează meandricele trasee ale volumului, astfel petrecându-se metamorfoze, redimensionări cu impact deosebit: "E o taină în tine să cauți / ecoul din golul în care se aude, / tot ce n-ai vrut să-ți spui / unde cuvintele cu miere pe limbă / netezesc riduri. // Iar ochii cu norii pe

gene / privesc înlăuntru cum te ating / și urcă prin mine jertfa zidirii, / să nu mă opresc din lucrare. // Când mâinile se prind de cer / prin aer fortificându-se / marea coroană a puterii. // Zilele își pun bețe în roate pe rând / se miră cum transparența înșală / și lumina curge-n oglinda adevărului / surpă fructul mâniei. // Ispitei îi pune zăvoare / în timp ce fac / tunel în idei." (*Tunel în idei*).

Silvia-Ioana SOFINETI

Fluturii Irinei Binder

Romanul a apărut mai întâi pe blogul autoarei, apoi au fost editate două volume, iar la cererea publicului (feminin, tânăr), povestea a fost terminată în al treilea volum, care a provocat o reeditare a celorlalte, la Editura For You, București, 2016.

În deschiderea romanului apar fragmente de filosofie de blog, urmate de amintirea ultimilor cinci ani, cei care cuprind povestea de dragoste, uneori neverosimilă, dintre Irina, tânără aristocrată, cu rădăcini vechi în Brașov, și Robert, fratele iubitului oficial, om de afaceri din zona București, Brașov, Snagov. Într-o seară de Crăciun, Irina își aduce aminte cum l-a cunoscut pe Matei și, în ciuda avertismentelor pe care le primește de la cel care va deveni prietenul imaginar, între cei doi se leagă o relație în care ea devine întreținuta lui (deși se va considera tot timpul independentă financiar, în ciuda faptului că nu avea un loc de muncă, dar primea chirie pe o casă din Sinaia), suferă de privare de libertate, nu mai are prieteni, se simte îndepărtată de tot ceea ce iubea, deși toate personajele masculine se trezesc prinse în vraja ei. Pe fundalul acesta, personajul feminin se autocaracterizează, scoțând în evidență mai ales calitățile pe care crede că le are: este miloasă, altruistă, suflet pur și bătrân, este deosebită de femeile din jurul ei nu numai prin vestimentație (îi plac rochiile de prințesă), ci și prin felul de a vedea lumea. Încearcă de mai multe ori să îl părăsească pe Matei, care este tipul tânărului de bani gata, don juan al cluburilor, pentru care fidelitatea este ceva străin, dar care este și foarte posesiv.

Șirul de plecări și de reveniri este aproape interminabil, ceea ce duce, la un moment dat, la plictisirea și la enervarea cititorului. Ce salvează, în aparență, romanul, este inserția fragmentelor de jurnal, precum și a amintirilor din copilăria eroinei, care sunt utilizate pentru a justifica, de cele mai multe ori, alegerile făcute. Irina Binder greșește grav, însă, din punct de vedere compozițional. Dacă a vrut ca romanul să fie unul circular, atunci n-ar fi trebuit să uite că povestea începe într-o seară de Crăciun, prezent la care nu se va mai ajunge niciodată, deși acțiunea propriu-zisă se încheie tot de Crăciun, în același an, dar în altă țară...

Volumul al treilea pare de umplutură, iar finalul lui s-ar potrivi mai bine celui de-al doilea. Pe ici, pe colo, se întrevide melodia lui Emeric Imre, *Nebun de alb*, care se transformă într-un leitmotiv.

Atmosfera romanului este susținută de viața burgheziei postmoderniste: clubbingul, excursiile, extravagantele, fițele. Irina, personajul principal, nu se simte ca făcând parte din această lume, dar se adaptează foarte repede, deși ajunge să încalce multe dintre principiile de viață inoculate de tatăl său, presărate, de altfel, la tot pasul prin roman. Un pic telenovelistic sau, ca să nu fim prea răi, de basm, finalul este scurt, frumos și ireal, de parcă toate problemele care l-au împiedicat au dispărut brusc.

Robert, personajul masculin principal, este, mare parte din roman, o umbră croită să scoată în evidență caracterul negativ al fratelui său adoptiv. Încrâncenat de începutul greu al vieții, el are senzația că nu i se cuvine nimic din ce are, cu atât mai puțin iubita lui Matei, însă nu poate scăpa de fluturii care îl cuprind alături de Irina.

Fluturi este un basm frumos, cu pasaje ceva mai brutale, dar care își găsesc utilitatea, până la urmă, deși de la prima palmă personajul înțelege că trebuie să plece. Este un roman accesibil, ușor de citit, mai ales de tinere aflate în căutare de făt-frumos și de bani. Irina Binder încearcă să transmită ideea că oricine poate obține ce vrea.

Zidurile Babilonului

Doar tăcerea plutea peste ape,
cuvintele erau moarte demult,
în înțelesuri de piatră...

Sub zidurile Babilonului, acolo
șezum și plânsem, inventând o nouă limbă
care se vorbea cu tăceri.

Dacă voiam să te strig „Maria!”
pipăiam peretele din cărămizi roșii
al inimii, pentru „departe” ascultam
valurile străvezii ale mării,
cuvântul „copac” se năștea
din toamna cuvântului „frunză”
iar pentru „iubire” alergam
desculț prin iarba înserării.

Acolo, sub zidurile Babilonului,
un zигurat fisura amintirile
și liniștea urca pe treptele în ruină
învățând, iarăși, să cânte...

Lucian MĂNĂILESCU

Valeria MANTA TĂICUȚU

Locuri geometrice

Cu un titlu explicit, „Cuibul crucii – poeme triunghiulare”, volumul recent tipărit al lui Petrache Ploeanu reunește poeme de factură mistică și filosofică, puse sub semnul unui moto sugestiv: „În fiecare zi suntem răstigniți, dar avem puterea de a ne înălța”. Cu alte cuvinte, este destinul ființei umane să sufere, să fie sacrificată, să cunoască răul și limitele proprii, pentru a găsi, în final, calea spre înălțare și lumină. „Marmura din sânge” trimite la fărâma de noblețe, la potențialul cu care suntem trimiși pe pământ, pentru a trece prin „aceste ceasuri care se duc ele însele/ să negocieze trecerea timpului”.

Orice poet poate fi „înconjurat de veșnicie”, condiția fiind acel adevărat și, din păcate, banalizat prin folosire, „dacă dragoste nu e, nimic nu e”. Petrache Ploeanu salvează, într-un poem, semantica acestui verset, apropiindu-l de plângerea lui Iov; prin contaminare, rezultă un sens nou, tipic celui care scrie încrâncenat și răzvrătit: „dacă nu e nimic este dragoste/ aceasta-i reciproca celebrei ziceri/ adaugă unul dintre chibiții nopților pierdute/ pe lângă zidurile amorțite ale bisericilor/ închise înainte de sfârșitul liturghiei// unde te-ai dus/ în acest timp de veselă ardere a nimicniciei/ unde au zburat cenușile înconjurând pământul/ răsărit ca un mușuroi de furnici/ dintre apele abia, abia strânse de-o inundație” („din lipsă de alte vorbe. înconjurat de veșnicie”).

„Stăpânul cuvintelor noi”, dincolo de „perspectiva unui hold-up”, rămâne cel care înțelege miracolul, care-l așteaptă și, nu în ultimă instanță, îl și creează, adică poetul-demiurg, oricât de nereușită ar părea ipostaza din punctul de vedere al trăitorului într-un cotidian din care a dispărut și ultima fărâamă de sacru: „pentru el nu era mirare nu era miracol ci doar/ ceilalți care nu înțelegeau urcușul/ care nu acceptau/ cele două lemne puse unul peste altul/ și aburul ce plutea peste coaja lor uscată/ lepădată alături ca pielea unui șarpe”. Pentru generația de trăitori în mediul virtual, crucea se poate rezuma la cele două lemne puse unul peste altul, dar poetul care își exprimă credința compunând „poeme triunghiulare” (trimitere, desigur, la Sfânta Treime, la sacra cifră trei) înțelege că, în ciuda lepădării de credință, lumea este bizar populată cu regimente întregi de exemplare ale lui Iuda. Iisus, așa cum îl percepe poetul, moare iarăși și iarăși, vândut pentru același simbolic pumn de arginți și răstignit pentru mereu noi păcate ale (dez)umanității: „picioarele-i crescuseră odată cu verticala/ și doar întâmplător era acolo un piron// și se mai întreba/ ce

caută mâna sa lângă coapsele hulitorilor/ atât de mult l-a iubit de atunci încât s-a dus mai pe/ seară să înapoieze tot ce luase/ a adăugat de fiecare dată ceva în plus/ și mai mult/ mai mult/ și de la sine de parcă o întreagă stivă de mâini/ ținea strâns nu arginții ci un cuvânt/ câteva cuvinte fără de stăpân/ până atunci” (pag. 24).

„Cuibul crucii” reorganizează, în discurs liric, mitul cristic, secvență cu secvență. Scele sunt repetate, resemantizate și trase în planul propriei trăiri, dar și al propriei interpretări, bazate pe suprapunerea Iisus/ Prometeu, din contaminarea celor două mituri rezultând, în final, o viziune tragică asupra lumii. Oricât de modernă s-ar crede lumea în care trăim, oricât de puțin tributară secolelor de suferință întru spirit, soarta trăitorilor într-un continuu prezent virtual este, de fapt, să eșueze și să-și piardă privilegiul ieșirii dintr-un spațiu închis: „se mirau ei înșiși cu întrebarea nelumească/ și-și căutau arginții prin/ buzunarele plecate spre alte trădări/ (fiecare la rândul nostru/ ne prindem desagi în coaste)/ la ceas de seară când unicul rămâne doar/ el să-și ridice sulifa spre coastă/ se închide ușa dinspre cer și/ coboară din nou degetele în cuiburi/ alte jafuri sunt puse la cale/ alți gangsteri își fumează trabucul și/ rostesc în fața oglinzii/ (fără nicio legătură cu secvența din/ primul poem)/ *You talk to me?*” (pag. 48).

Scrise cu nerv, cu sarcasm uneori, textele lirice adunate în volum sunt consistente și semnificative pentru veșnica pendulare a poetului modern între credință și între tăgadă. Deloc argezian, Petrache Ploeanu și-a însușit filosofia amară a cinicilor, pe alori și agnosticismul de tip blagian, dar, din fericire, în final pare să se împace cu varianta propusă de Sfântul Augustin: pentru credincioși, ca și pentru poeți, cetatea ideală este în cer: cetățile pământene sunt doar copii mai mult sau mai puțin reușite ale modelului ideal, de aceea pot fi construite sau distruse prin cuvinte. Și acolo unde lumea de rând distruge, trebuie să vină poetul și să reclădească, fiecare poem având aerul unei „vecernii la o margine de lume”; de aceea, „cuvintele ies oarecum împinse nu-și vor nașterea/ se întorc în plămâni ca într-un cuib de primăvară/ transformat în placentă” (pag. 86)

*Petrache Ploeanu: „Cuibul crucii”, Ed. PIM, Iași, 2017

Mihai VINTILĂ

Femeia dimineților senine

Angela Burtea se află cu *Ochiul Sufletului* la cea de-a opta sa carte și ne aduce azi în atenție nostalgia care îi îmbracă scrierea. Apărută la editura *Mircea cel Bătrân* din Băile Olănești, cartea suferă de inconstanță.

Avem treizeci de materiale care nu sunt unitare, dar care pot fi grupate în două

mari categorii. Prima ar fi partea romantică cu puternice introspecții interioare, iar a doua parte ar fi cea literară propriu-zisă. Cele două părți nu au dimensiuni egale, prima fiind dominantă. Pot spune că aproape tot volumul este cuprins în aceasta, cu excepția povestirilor *Femeia dimineților senine* și *Supărarea bărbatului*.

În *Femeia dimineților senine*, Angela Burtea reușește să construiască o extraordinară secvență. Nineta, Nik și Ana sunt cele trei personaje care plonjează într-o clipă tristă de viață. Ana, soția lui Nik este bolnavă de inimă și așteaptă un transplant. Îngândurat, pierdut în această problemă existențială, Nik ajunge să o cunoască pe Nineta, femeia care îi va face *diminețile senine* doar prin simpla sa apariție. Și ce apariție.

Cu mersul legănat, într-o eleganță naturală, nimic artificial, Nineta își mișca șoldurile frământat, lent și cu pauze scurte, călcând prudent, de parcă și-ar fi măsurat fiecare pas, mic, ferm, numărând totodată clipele nevăzute ale vieții noi.

Între Nik și Nineta se construiește o relație platonice, unde cei doi pun sentimente, dar pe care nu le arată decât Nik. Nineta este un altfel de suflet, bun, constructiv, răbdător și empatic. Felul acesta al ei de a fi i-a adus o dragoste toxică și o luptă aprigă de eliberare sufletească. De altfel, într-un fel premonitoriu, Nineta dă un semnal al finalului povestirii.

Nik, las-o așa! Inimile bat adesea în contratimp. Cântecul inimii mele este aproape impercetibil, tu însă ai putea să-i descifrezi într-o zi melodia. Îmi pare rău pentru soția ta, dar nu dispera! Oricu ce lucru e realizabil, dacă vei crede în el.

Un tragic accident de mașină va răpi viața Ninetei, dar va oferi Anei o nouă inimă. Astfel, în același corp vor

exista trecuta iubire și prezenta iubire, iar Nik va trebui să trăiască cu această ambivalență a sentimentelor. *La mormântul Ninetei buchețelele de violete n-au dispărut niciodată.*

Supărarea bărbatului este construită din antiteza bărbat-femeie într-o formă ușor umoristică prin confesiunea unui bărbat în fața doctorului, unde femeia perfectă devine subiect de plângere. Aflăm diferențele de abordare referitoare la o viață familială din perspectiva celor două sexe. Confesiunea se termină prin trezirea bărbatului din somn și prin părăsirea lui de către soție.

Restul celor douăzeci și opt de materiale suferă de un romantism exagerat. Confesiunile despre casa natală, despre anotimpuri sau despre viață, deși scrise inteligent, cu un limbaj curat și mustind pe alocuri de metafore interesante, nu reușesc să capteze cititorul. Ideile sunt uneori repetate, iar senzația de telenovelă nu dispare. Nostalgia este apăsătoare, de parcă am avea un final de lume, de parcă nimic nu ar mai conta decât trecutul. Viitorul nu există, iar atmosfera de gri ajunge să obosească.

Am mai observat la acest volum o mulțime de greșeli de tipar, legate mai ales de paginarea cuvintelor compuse care conțin cratimă. O mai mare atenție la această problemă ar fi păstrat aerul de eleganță al cărții. Așa nu face decât de a deveni supărătoare.

Privind *Ochii Sufletului* în totalitatea sa, nu știu unde să-l încadrez. Avem cele două povestiri din care una bună, iar alta relativ bună și volumul mare de confesiuni. Cele două părți nu se ajută una pe alta. Este poate un volum grăbit, care ar mai fi trebuit lucrat.

Angela Burtea nu dă măsura talentului pe care îl are și se împotmolește într-un romantism întârziat, în nostalgie, și face prin asta un deserviciu cititorilor. Ei se încarcă de negativism, de probleme și de eșecuri ajungând încălcați de rău la finalul cărții. Aș fi vrut ca tot volumul să fie precum *Femeia dimineților senine*.

*Angela Burtea, *Ochiul Sufletului*, Băile Olănești, editura *Mircea cel Bătrân*, 2018, 146 pagini.

Maria MÂNZALĂ

LA POMUL VIEȚII ÎNDOIALA E OU

În volumul de poezii **Pelerin în Țara zborului**, apărut la Editura Betta, București, 2017, Marian Dumitru, veșnic rătăcitor prin absurdul existenței, se revelă la nivel înalt, cultivând o poezie energică, frustă, vizionară. Cu un vers bine șlefuit, pătrunde în miezul marilor semnificații, oferind profunzime gândurilor cristalizate în admirabile aforisme. În sala în care pereții sunt străjuiți de luminile jucăușe ale poezilor și prozatorilor vremii, la Casa Corpului Didactic din București, într-o zi aurită de toamnă, 28 septembrie 2017, orele paisprezece, la cenaclul Destine, am primit din partea autorului, înfășat într-o blândă lumină azurie, volumul cu autograf. Titlul m-a ajutat să înțeleg repede că poetul *îngândurat de găsirea cuvântului, a adunat în piața mare a literelor toate lumile posibile și imposibile*, aici am simțit furtuna cuvântului în poem, aici am simțit deschiderea întârziată a vieții, am văzut cu ochii mei zorii nebuniei Poetului, aici am înțeles că furtuna din mirare îți dă *dreptul la măreție*.

Nimic mai firesc, în gama uimirii, în constelația cuvintelor poetul se simte în largul său, limba se dezleagă, fraza curge, iar cuvintele vin cu ușurință din prea plinul însuși al simțirii sale. Multă îndoială și o mare doză de neliniști, neliniști care vin în cascadă și dau versului amplitudine și vigoare. Marian Dumitru se relevă din plin, la nivel înalt, cu un respect neclintit față de adevăr. Exigența poetică, modernitatea, viziunea și stilul, toate strunite de debordanta-i imaginație sunt aripile poeziei care se constituie ca un sens al vieții: ”soartă, cer favoarea/ să mă calci în picioare,/ împreună cu cirezile migratoare/ ale cuvintelor nebune după tine/. Furia mărilor de lacrimi/ să mă lovească și ea și să mă înece/ ca pe un primitiv/ ce a atins cu bagheta inimii/ coama de aur a spaimei dominând/ cu o șoaptă de frunză.

Poetul „Chiar din amvonul îndoielii” reușește să împlânzească în „ocnele plăcerii de a visa” păcatul nesupus. Episoade grele, dureri sfâșietoare în *Curriculum vitae, selectiv*: „eu chiuam la scâldat, neștiind / nimic despre negura colorată de lângă mine”, când „cu sălbăticie unul de pe alt continent / înmuindu-i oasele și voința/pentru a ni se fura pământul și vitele” ...”mi-a zdrobit zeul, invincibilul tată, capul de afiș al copilăriei mele... Ceahlăul zăcea paralizat în patul pe care l-a urât”. „Fără tată, acasă, zeul gemând la spital” poetul găsește alinare „ca o mângâiere pe creștet” în

aerul în care vibra înalt, întrebarea „Unde era Dumnezeu, atunci?”

Din laboratorul creației sale poetul lasă să se vadă cum se naște sonetul „*care este când ireal, când tandăra-ntâmplării: eram în mijlocul versului fără sfârșit, căutam o rimă șchioapă să-i pun tobă*”, când „*de sub vița nobilă a unui cuvânt, plin de litere în pârg, a sărit iepurele: avea paisprezece vieți și urechile puse titlu*”, *Minune*.

În **Sonetul și puterea lui**, în dialogul cu propria-i lucrare, poetul mărturisește: „*și după ce din astre ar fi mulș/ să pună-n vers orbite-n loc de rimă, l-am învățat beția de cocor/ când eram tânăr, băutor de stele/ fierte-n cazanu-nchipuirii mele*”, lăsând discret și foarte subtil să se vadă, în constelația sufletului său, marea-i sensibilitate: „*dar n-am lăsat poemului un zbor să cadă-n hău,/ precum un meteor,/ ci l-am pitit iubitei sub mărgele*”.

Asistăm în **Balada lopătarului** la fenomene șocante „Văzduhul se și rupse ca un cearceaf sfâșiat/ un tunet de tun, un fulger de fosfor topi/ pălăria lunii aprilie/ iar norii aprinși de chibritul Sfântului Ilie./ vărsară, fantastic, ninsoarea-satrap:/ crăpau cupele de gutui,/ urlau florile de cireș și mai toate femeile cărora, frica le intrase în sân, ca șarpele de casă,/ iar păsările curții zburau infernal... și, pentru a duce la extremis tensiunea creată, poetul cu un fin simț al umorului, șoptește: „aprilie abia se mai ținea de sârma de rufe...” și, cu un ritm domolit încheie „lopătarul împături iarna sub braț și porni spre altă poveste”.

Aflat față în față cu Moartea, pe o anume felie a vieții, la o partidă de șah, mijlocită de vărul său Bulă, poetul pune inima „pe cuvânt și îl mut/ pe versul liber, colț cu mânerul negru al coasei”, Moartea troznește din toate încheieturile, întinde imprudentă coasa”...Moartea ia cuvântul,/ și e mat.

În *Setea maestrului*, Don Cezar „poreclit detectivul C.I. „umblă cu un topor în traistă” ...”umblă cu fereală după lupii alfa din pădurile cu ochii flămânzi ai literelor”. De ce alfa? Poetul, cu o intuiție debordantă, ne poate răspunde asemenea unui paranormal racordat la sursele cunoașterii extrasenzoriale: creierul oricărei ființe emite, nu în plină zi, nu în miezul nopții ci, doar spre dimineață, „la crăpatul de ziuă”, unde alfa care au aceeași lungime de undă cu transportorul ce duce la memoria colectivă care îi răspunde: „Ce fac dacă dau de Dracu? Căci toporul acesta nu e topor,/ e poezie, a disperării”.

Poetul se tratează de melancolia cotidiană prin ironia mușcătoare a versului: „banalul țipă ca pescărușul,/ el sfâșie nebunia poetului / și se gătește cu ea”, „pentru că eu nu sunt banal,/ sunt foarte banal, sunt crăpatul de ziuă” *Sfânta ezitare*.

În lupta cu timpul în poemul *Dilema* poetul aflat „pe marginea unui urlat de Salvare” spune: „.../”Criza de timp e mare”. „Cuvintele își ascund bulgărele de soare/ în prăpastia dintre clipe” „aș putea să pictez bătaia

inimii/ soră geamănă cu prăpastia dintre clipe, pentru că „răsturnarea timpului spre izvoarele sale”... „e un lux să te arunci în focul sacru/ pentru visele temerare, ar fi un masacru”. Avantajul în această luptă este „pânza corabiei pe catargul definit sonet. Când corabia începe să ia apă, dau peste bord balastul: sacii cu ură, pierderea de timp, dorințele deșarte de mărire și altele. Nu păstrez nici lașele gemete ale suferinței, chem cerul în ajutor, e gratis.”

Antiteză: „acestui dicteu, am să-i fac portretul, în miniatură, dar n-am carton până la stele, iar pânza de păianjen, nu e de găsit/ decât în tomberoane”

„Soarta războiului cu versificația/ pârjolitoare de frumos/ o decid cuvintele/ încă din zorii nebuniei/ poetului/ când el se crapă de ziuă” *cuvinte care* îi oferă poetului în *Clipa de beatitudine* un moment regal „Găsirea cuvântului/ căutat, fără să știi, unde,/ este un moment regal pentru poet: clipa nu are dimensiuni pământene, dar nu durează mai mult/ ca viața taurului în arenă,/ nici cât stă cioara în par/ și vinul în pahar”.

Umorul, acest boem fără servicii „așa, plin de conotații delicate, căutate/ și, în taină, degustate, cu zâmbire, ne facem bine, întinerim”. „După ce, Bulă mi-a trecut prin cap:/ toate țigările mele/ au murit de răs”.

Multe poeme sunt caracterizate prin îndrăzneala interogației, prin profunzimea gândurilor cristalizate în adevărate aforisme: „drumul bătătorit/ e cel mai bun, dacă nu te tâlhărește; pe acolo au trecut „poate pașii brontozaurului/ sau ai vițelului de aur/ ori clipele unui veac de singurătate/ ...dar și galaxia de nebunie/ gonind să nască viu poetul/ mirare a ploii de stele”, *Galaxia de nebunie*.

În poemul *Orizont geografic*, în gama uimirii, cu un fin dozaj, poetul ajunge la apogeu, mereu în „goana maratonistă” pentru a stabili „continentele cuvântului,/ mările furtunoase de sub scoarța lui geografică” poetul ros de regrete spune „am ajuns la cuvânt târziu/ o veșnicie mai târziu/ cu toate încălzirile rupte pe cer”, apoi ascultă de tăcere: „tăcerea,/ această fosilă a iubirii/ plină de continentele osificate ale cuvântului/ această tăcere, nemăsurată, necartografiată/ neînregistrată” și uluit se cutremură: „ce cataclisme uriașe au zguduit/ scoarța cuvântului, încât este atât de fierbinte, acum,/ și neliniștit chiar și în dicționare? Se scurge printre cuvinte, prin „țesătura secretă ca gena” ca un firicel de apă, dătător de viață, pitorescul folcloric. „Hai, taie lemne pe mine!...poate am fost și rău dar nu ca tine șarpe de dudău”. De aici, din aceste constelații cu nemărginiri, poetul trimite gânduri-poeme, gânduri-realități, iar pentru a afla rostul acestor gânduri le înveșmântă cu sonorile sensurilor ascunse.

Poetul știe să-și exalte imaginația la maximum de parcă ar vrea să spună: iubesc culoarele, curbele, limitele, zidurile de care, pentru o clipă, mă las îmbrățișat, în care mă scufund. Chiar dacă pentru o clipă zidul mă pietrifică, oprindu-mi calea, nu vreau să pier „pedepsit că am cântat, neîngăduit, în corul spaimelor

din suflet” este de ajuns să-mi doresc să-l străpung, și să trec prin el, ca „atunci când Cel fără de moarte, vine cu două ceruri în pahare și ciocnim fără frică cele două ceruri foarte tari”. Privirea eului liric străpunge zidul și ia în stăpânire “comorile de lumină”. Sub forța ochiului interior se creează extincțiunea, ~~extazul~~, „Ei, așa euforie, mai rar! Și înviorați, spargem paharele de zidul dintre noi”.

Asemenea lui Epimerides, care, cu destule veacuri în barbă, “săvârșindu-se de viață, în anii târzii, a fost găsit, după somnul din peștera lui Zeus, cu pielea împetriștată de litere” și poetul după ce se scaldă “în culoarea cuvântului lăsat cu pensula rătăcitoare printre capcanele Luminii și-n râuri de stele” lasă viața din trup să fugă. “Numai dacă se va rățăci de veșnicie, găsi-va cuibul făgăduit la pomul vieții”.

Legământul poetului cu Constelația cuvintelor, legământul poetului cu sine însuși este poate modul lui de a se rosti: „nu poți să ocolești lacrima, nu poți să o eviți, e lucrare divină”.

Iată, dragă cititorule o întâlnire deplină, o comunicare exemplară între poet și cuvinte, între poem și inimă, între clipa prezentă și univers. E clipa ta norocoasă, urmează-l pe poet, care, îngenunchiat în vraja unui gând, chiar dacă „nu a atins extazul din psaltire”, mărturisește: ”chiar focul soarelui de-i cât un taur, eu, mâna-n foc mi-o ard, am jurământ.

Uităm să pășim...

Am pus inima nopții în palme,
Am conectat-o prin două raze stelare
Viselor aburind de iubire,
Tu mi-ai răspuns că ești la mare.

Dorul a pogorât de pe muntele vrăjit
Cu privirea albastră ca cerul,
În valurile mării te-am zărit
Izgonind din inimă misterul.

Umbrele topite sortează nisip
Clepsidrei pătrunse de timp,
Noi, gătuiți de aburii iubirii,
Uităm să pășim în alt anotimp.

Marin MOSCU

Ionel BOTA

Glosă a tuturor semnificațiilor, dragoste...

Lirica Irinei Lucia Mihalca sau despre un ritual germinativ al Poesiei

Privită acum, în perspectiva acestor ani care-au trecut până la noi, lirica Irinei Lucia Mihalca anunța încă de la aparițiile în volume colective, în presa literară, ori cu ecoul unor lauri binemeritați la concursuri literare, o poetă matură, un autor care se mișcă foarte original, aproape fără trac și cu dezinvoltura unui consacrat al genului, între programe și stiluri, teme și modalități lirice, grupări și direcții.

„Cercul din inima mea” (Timișoara, Editura Eurostampa, 2017, 150 p., cu o copertă realizată de Laura Lucia Mihalca, fiica autoarei), volum apărut prin proiectul “Poezia - oglindă a sufletului” (concurs de volume de poezie), în cadrul Programului Pro Cultura/ Duceștii Noi, 2017 este și el scris cu conștiința unei sărbători a cuvântului, cu un rafinament voluptuos și o voință irevocabilă de a exprima o notă novatoare a discursului.

Eul liric operează, cu o mobilitate surprinzătoare, mutații în consistența fluentei afective a emoțiilor, senzațiilor, sentimentului, marcând o alchimie a temperamentului care augmentează ardențele autenticității și o particularizează pe autoare între colegii de promoție.

Fiindcă, mai ales, nici chiar această explozie de simplitate evocând, dincolo de elanuri ale simțurilor, un cult al iubirii ca ingenuitate primordială, nealterată în dualitate, a ființei omului („Două aripi stinghere la intrare/ încearcă să se-atingă,/ să simtă aerul primului și ultimului zbor./ clipa trăită în nimbul eternității.”), nu scade din valoarea unei poezii care, în simfonia acestei febrilități afective, iscă un spectacol aproape cromatic (poeta noastră este și un pictor și un grafician deja remarcat de conștiința critică), un imagism mărturisind o perfectă surprindere ludică a temelor modernității.

Ca mentalitate lirică, evidențiind sensuri optimiste aceluiași veșmânt liric/ loricizat de puritate, vulnerată de dăruiri senzuale, de candori obstinând între lut și sideral, pământ și cer, himeră a veșniciei, poezia Irinei Lucia Mihalca reconvertește din metafora luminii, a inluminării și a inluminării, un vizionarism de-retorizat care aduce cu o căutare a adolescenței eterne. Iar dacă am fi mai atenți la atmosfera acestei poezii, am putea depista un destin al ei, mobilitatea artistică a autoarei dezvăluind o structură poetică unitară, fără mari abateri de la confruntarea permanentă cu sinele propriu, cu germinația peisajului interior („Uită-te în jur,/ coboară în tine și privește, /în lumina strivită sub geană/

dinăuntru în afară, tot ce-am parcurs,/ în cercul fiecărei clipe,/ picătura de rouă dintre cer și pământ,/ viața noastră așa cum a fost,/ singura noastră viață.”), angelic-paradisiacă.

O stare de confesiune înfiorată, panoramarea grației, fiindcă asta înseamnă reconvertirea sensibilității, trasează o fizionomie decantată în experiență a rezistenței la orice modă a zilei, la orice ispitiri pretins resurecționale în discursul liric contemporan. Și transformă întreg ceremonialul poemelor Irinei Lucia Mihalca într-un imn (cuvânt-lumină) al fericirii universale: „Pe drumul spre lumină mergi, mergi mereu,/ înaintezi, chiar dacă, uneori,/ ești nevoit să te mai întorci, dar mergi,/ continui să mergi prin emanațiile umbrelor,/ prin raza de lumină izvorâtă din En sof,/ prin triada celorlalte nouă raze,/ dincolo de metafora gândului,/dincolo de cerul cuvântului,/ dincolo de punțile literelor,/ dincolo de orice măsură a omului,/ în adânc, tot mai adânc,/ departe, tot mai departe,/ treci de vămile atâtor lumi,/ cu erorile, slăbiciunile,/ durerile și primejdiile lor,/ treci prin fiecare cer/ izvorât unul dintr-altul,/ treci de vârtejul norilor/ în spirala creației,/ înaintezi prin visul din vis/ din focul nepieritor al adevărului,/ în adânc, tot mai adânc,/ departe, tot mai departe,/ dincolo de trecut,/ dincolo de prezent,/ spre Eternitate,/ spre a te cufunda, din nou,/ în viața izvorului Luminii.// -La început a fost/ doar cuvântul Lumină!” (Cuvântul Luminii, p. 116).

Nu avem un simbolism criptic, aici, dar o solemnizare patetică, un țipăt lăuntric sfâșie universul marilor trăiri, deplinul singurătății (ne naștem singuri, murim singuri) fiind înlocuit de foșnetul irealei lumini. Adesea, fantezia viziunii e temperată de imagismul profund al ideii și sporește misterul, exilează sufletul liric în structura aproape elegiacă a unui eu controlând cerebral până și voluptatea detașării de senzualul obsesiei incendiare.

Iubirea, ideal, pare a fi, aici, un sediment, un vestigiu metaforic, rodul, efectul hipnotic al aglutinărilor „sufletului” incomparabilei grații. Exuberanța temperamentului e, tot aici, atitudine, nu construcție, iar alegoricul dezvoltă inclusiv jocuri ale tragicului într-o originală retorică a nostalgiei („Întotdeauna Ea ți-a părut un copil rătăcit./ Iluziile dor pentru că nu sunt eterne,/ altfel de ce s-ar teme?/ Poate se tem să se-ntrupeze în alt vis,/ de aceea gândurile se divid...”), sub genericul sentimentalismului-viziune, fără exaltarea erotică din lirica altor confrăți.

Poemul de dragoste (extract din mitul dragostei supreme, desigur) al Irinei Lucia Mihalca, pare o rugă continuă, un crez solarian în vreme ce versurile caută puterea noii rodiri. Dragostea e o formă de extaz mistic, de clocot vital într-o configurare paradisiacă. Doar că eul auctorial exersează în șoaptă „ademenirea” cuvintelor, sentimentelor, discursului ființei.

Claritatea multora dintre poeme este imbatabilă, iar idealitatea liricii Irinei Lucia Mihalca devine un crez

inconfundabil, perifrază a sensibilității. În replică a diafanizării imaginarului, explorarea ființei umane în profunzimea spiritului îndeplinește etapele unui ritual de venerare. Frenetică magie, înnobilare a spiritului prin cuvânt: „De scoți niște tablouri postate atâta timp,/ simți că peretele devine vlăguit, inert?/ Ne regăsim pe-ntinderea aceluiași câmp./ În nisipul clepsidrei, înțelegem, oare,/ clipa înșirată mult prea repede,/ că primăvara-i doar o zi,/ că florile nu mai înfloresc,/ că păsările nu mai cântă, că oamenii/ nu mai zâmbesc și soarele nu mai răsare?// (...) Priviri, atingeri, șoapte, lungi umbre,/ o mână întinsă, vis, dorință,/ parfumul memoriei, conturul formei,/ senzația prezenței, un zâmbet/ și-o lumină, balsam de gânduri,/ imagini revăzute cadru de cadru,/ o disperare și convingerea/ că nu se va-ntoarce niciodată.” (Să treci, să simți și să accepți, p. 65).

Misterul erotic insinuează întoarcerea în etern, pare blazonul de viață, mascând o întreagă odisee a ființei între traumele memoriei pasive și descendențele terapiilor de-purificatoare.

Pasională prin vocație, poezia Irinei Lucia Mihalca percepe și intermediază neliniști metafizice și elanuri ale nesfârșitelor reverii, supraviețuirea tonică prin inefabil, prin cuvânt și prin marile eliberări ale eului în metaforă.

Iată de ce încă un spectacol ideal, nu cel senzual-ludic, ar fi în poezia Irinei Lucia Mihalca suflul mareic al unei sonorități distilate într-un fel de migrațiune a emoțiilor, ancorare a răzvrătirilor cerebrale în stilul letrist-elegiac al ciudatei de-mantelări a memoriei până rămâne numai dragostea, iubirea, sentimentul ingenuu, al temei (mitului) femeii fatale.

Seduțiile poemelor ating un tragism al stărilor poetice, mimând, tautologic, deprivarea senzorială a ființei („Prin nodul de lacrimi curg simțirile noastre,/ continuăm să mergem în umbra/ penumbrei contopite/ din promisiunea fiecărui vis.”), cu un tonus al transmisiunilor emoționale care are declicul în șuvoiul afectiv al jubilațiilor juvenile însoțind această deja discutată voluptate metaforică. Uneori, „încifrarea” sensului, urmată de grafierea cu majusculă, au și ele cadente de ritual, poartă și ele aură de ingenuitate.

Glosa tuturor semnificațiilor este, însă, dragostea. Triumful realității senzoriale ține de voința opțiunilor definitive, aspectul particularizează, o dată în plus, acest univers liric. Comunicarea cu natura pură, însă, grefează îngemănări ale fascinației atitudinilor cu hieratismul experiențelor și al stării de entuziasm continuu: „Totul respiră, totul vibrează!/ Respirația de unde vine, iubitul?/ -Respirația înseamnă viață,/ dacă există, există și viața!// - Unde ești? Aici, cu tine, a ta!// - Până în zori mor! Mă simți?/ - Anormal de bine, un cuib de fluturi ești,/ am pășit, am trecut bariera,/ sunt dincolo de vis!// - Cu respirația te-ating, ne topim,/ o plăcere unică, dură, greu de suportat,/ cu mângâieri divine ne bucurăm sufletele./ O încleștare, fără arsuri,/ fără nimic, am

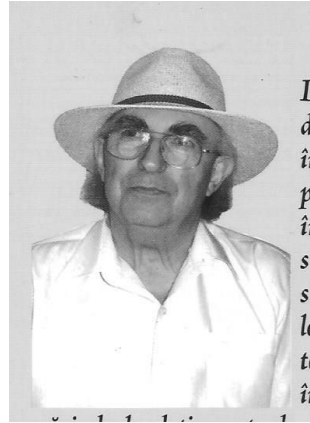
electrizat clipa!// - Așa m-am trezit, pătruși, contopiți/ - o liniște și-o nebună plăcere -/ nicio mișcare, transfer de lumină!/ Zidită în tine! Prin cântecul sufletului/ mă readuci aici cu plăcerea de-acolo simțită./ Un strop de privire, un strop de extaz!// -Amestec de doi, nu te-ai desprins de mine./ În contopirea noastră ne sărutam, privindu-ne./ și-nțelegeam durerea plăcerii.” (Atingerea sufletului, p. 72)

Elanurile inocenței se mișcă, labile, în zona sărbătorilor sentimentului, proiecția stărilor lirice însoțește plonjarea (tot panoramare sentimentală) în eonul unei clarități neoparnasiene. Un intimism caligrafiat, regenerând când și când, prin virtuți de vrajă, închină spiritului apolinic topica mentală a beatitudinii luminii.

Ființa, la rându-i, revarsă lumină, „temperatura cuvintelor” explicând și etapele unui spectacol incandescent. Imagistică augmentând euforiile ființei care scrie, poemul de dragoste al Irinei Lucia Mihalca nu mai trebuie fardat cu artificii calpului.

Un lucru e cert: trebuie urgent abordate fără ezitări și cucerite înțelesurile poeziei pe care o scrie Irina Lucia Mihalca. Volumul “Cerule din inima mea” asigură, deja, entuziasmul nostru de-acum; toate argumentele sunt în favoarea opiniei că ne aflăm în cazul unui autor matur, înzestrat cu mult talent, autentic ca un profesionist al condeiului în strategiile exprimării lirice.

Gheorghe ONCIOIU

D
da
în
pr
în
st
se
le
te
în

Lătratul la Lună

Fiu al satului, Culai al lu’ Porcoi plecase, de foarte tânăr, într-unul din județele vecine, să-și caute de muncă. Peste câțiva ani, s-a înscris la școala de subofițeri de miliție, la a cărei absolvire a fost repartizat ca ajutor de șef de post într-una dintre comunele județului respectiv. Iar după ieșirea la pensie a șefului, Culai i-a luat acestuia locul.

Revoluția l-a găsit însă ca lucrător la unul dintre serviciile Inspectoratului Poliției al aceluiași județ, unde primise un câine-lup cu care lua parte la diverse cercetări.

De câțiva ani, s-a pensionat și s-a întors pe meleagurile natale. Iar ca să aibă o preocupare, dar și ca să mai câștige un ban, a lansat, în sat, zvonul că și-a deschis o școală de dresat câini, autointitulându-se instructor principal.

Pe Năstăsică, cel care s-a dus să se intereseze și i l-a descris pe Picu, Culai îl considera aproape ca pe un părinte. Fusesse oficiantul sanitar al satului mulți ani. Îi făcuse controalele epidemiologice și-l vaccinase când era copil mic și apoi elev în școala elementară; îi făcuse injecții când fusese bolnav; de aceea, dar și din perspectiva unui client nou, Culai nu l-a putut refuza; și nici n-a putut să se abțină să nu-i dezvăluie metoda lui.

În procesul de instruire, el folosea terapia de înfometare, o metodă verificată și care, după părerea lui, dădea rezultate excelente. Cu ea instruiseră o groază de câini.

Totul a început de pe vremea când încă era în serviciu.

O cunoștință i-a dat, pentru a i-o dresa, o cățea care, deși ajunsese la maturitate, nu lătra.

Iar de fiecare dată când ieșea cu ea, seara, la plimbare – ca să se relaxeze după stresul acumulat ziua, de-a lungul ședințelor de instruire –, Culai a observat ceva curios: cățeaua privea insistent cerul. Fie că se oprea locului, fie că mergea tot timpul, ochii ei erau ațintiți spre boltă.

Aroma nouă de cafea...

Aroma nouă de cafea,
în dimineața asta,
mi-a purtat chihlimbarul visului
spre soare, azur și mare.

Prin cântec,
contopindu-se cu cerul,
chemări adânci ne picură, în suflet,
uitate doruri,
– șoapte reînviată
de respirația suavă a valurilor.

O bucurie fără seamăn mă învăluie –
un tainic parfum purtat de val dinspre mare.
E cântecul tău de dragoste.

Unde, oare, să fii?

Irina Lucia MIHALCA

Odată, într-o astfel de plimbare, s-a întâmplat un lucru, pe cât de hazliu, pe atât de periculos, prin urmările pe care le-ar fi putut avea. Era să cadă într-o gură de canal neacoperită.

- Bănuiesc că o aveai legată cu o zgardă și ai ținut-o să nu alunece înăuntru, a fost de părerea Năstăsică.

- Nu, nu, a intervenit repede Culai. Eu era să cad, nu ea. Priveam și eu cerul, ca să mă dumiresc ce vede ea acolo de se uită lung tot timpul.

La început, al lu' Porcoi nu și-a dat seama. Până când a observat că povestea asta nu se petrecea decât în nopțile cu Lună. Și atunci a înțeles.

Pe Năstăsică, l-a fulgerat atunci un gând:

- Eee, o fi fost vro romantică. Ba poate c-o fi vrut să-i reciți și vro poezie, a mai remarcat el.

- Da' de unde, l-a contrazis Culai. Așa am crezut și eu la început. Da' pe urmă m-am convins. Era o *fomistă*. Uitându-se la Lună, îi curgeau fîricele de salivă din gură.

Evenimentul ăsta a avut darul să-l inspire pe Culai. A privat-o de mâncare, dar a continuat s-o scoată seara la plimbare. Întâi numai în serile fără Lună. Și când și-a dat ea seama c-a devenit o privată, a-nceput să slăbească.

Ș-a slăbit, ș-a slăbit, până ce n-a mai rămas decât *caroseria* din ea. Devenise străvezie, transparentă. Aceas-tă transparentă, Culai o pune pe seama valorificării dife-renței, a eclecticismului și a multiplicității posibilităților de hrănire, precum și a deschiderii ei spre un pluralism gas-tronomic numai de ea știut. Iar aici, el era convins că slăbirea s-a produs, exclusiv, din cauză de dor de Lună.

De-aia a și schimbat tactica. S-a apucat să iasă cu ea la plimbare doar în serile cu Lună. Și a început din prima seară cu Lună nouă, urmărind-o.

Căteaua se uita iar cu jind la felioara aia galbenă, pe care – Culai era convins – ea și-o imagina a fi una de mămăligă. Și-i apăruseră iar fîricelele alea de salivă în colțurile gurii.

Asta, Culai a considerat-o un semn încurajator și a *plusat supralicitând*. De la un timp, a luat cu el un ceun pe care i-l arăta, zăngănindu-i toarta. Ea, înțelegând c-a pus-o de mămăligă, se uita în el. Însă Culai îi atrăgea atenția și-i arăta Luna, făcându-i semne de la ea către ceun. De unde javra trebuia să-nțeleagă, vezi Doamne, că adică pleșca aia mare de mămăligă, de pe cer, acolo trebuia să cadă, la ei în tuci. Ca să aibă ea ce mânca.

E... Dar, pe lumea asta, nimeni nu-ți dă ceva pe gratis. Și văzând-o că se uită la Lună cu și mai mare jind, iar fîricelele de salivă deveneau adevărate viituri, Culai a descoperit cheia succesului. Tot făcând semne de la Lună la ceun, a început să imite lătratul câinelui: hau-hauu! hauu-hauuu!! hauuu-hauuuu!!! Și plimba degetul arătător de la Lună la tuci.

Da' jigodia, nimic.

Iar în seara când Luna plină mai avea puțin și dispărea de pe cer, Culai a luat ceunul și l-a răsturnat în fața ei, arătându-i că-n el nu se afla nimic. Nici măcar o feliuță. Ea a receptat relația dintre foamea care o mistuia și ceunul care era gol ca pe un binom, ale cărui elemente componente se aflau într-o relație conflictuală, o antinomie dialectică, pe care nu a înțeles-o la vremea respectivă. Drept care, cu ultimele puteri, a lăsat urechile pe spate, semn că se enervase rău de tot. Dar n-a atacat. Probabil, zicea Culai, că ar fi avut ea niscaiva dubii. Însă ca să evite confuziile și ambiguitățile, și-a reprimat așa... ceva ca un icnet de durere, pe care și l-a înăbușit.

Culai, atunci, aparent nervos și el, a dus-o acasă și n-a mai luat-o la plimbare până la următoarea seară cu Lună nouă, când, prudent, s-a înarmat și cu o felie adevărată de mămăligă, exact de forma Lunii noi.

Spera ca în această perioadă, propice sedimentării și consolidării cunoștințelor, lighioana, beneficiind și de factorul timp, să fi descifrat și legătura dintre cele două elemente și raporturile lor de conectivitate.

Iar de data asta, miracolul s-a produs. Înțelegând că Luna nu-i tot una cu mămăliga din mâna lui Culai și că, pe aceasta, el o adusese, special, ca să i-o dea ei, s-a înfuriat de-a binelea, pentru că fusese trasă în piept rîndul trecut. Și, privind felia de Lună pe cer, ca într-o veritabilă descătușare – un catarsis binevenit – a început să latre la ea, cu o vervă demnă de invidiat. Și atât de puternică îi era convingerea cu care lătra, încât Culai – care, de bucurie că i-a reușit experimentul, era gata-gata să latre iar și el dimpreună cu ea – abia a oprit-o.

În așteptare

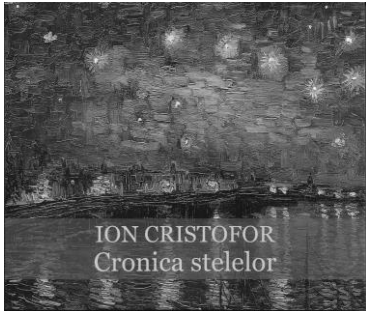
nu e răceală, doar o trecere a nopții prin fereastră;
 înăuntru se vestejește un cuvânt, silit
 să stea între cărți ca o floare de toamnă presată.
 singurătatea e un alt cuvânt pentru absență,
 de aceea pereții chiliei sunt goi, cu bezna lipită de ei;
 lumina e dincolo, ca și steaua ori îngerul.
 aici e numai un cuvânt care se repetă,
 un cuvânt care nu-și mai găsește sensul.
 unde să afli un lanț, o capcană pentru
 cuvintele trădătoare, pentru cele care au
 evadat din noaptea lor și a ta?
 mâna îngheață și se rupe de trup
 în cristale fără lucire și formă;
 nu mai ai cu ce scrie și, oricum, n-ai de ce:
 e de-ajuns să te așezi la fereastră
 în așteptare.

Valeria MANTA TĂICUȚU

Nicolai TĂICUȚU

Raftul cu cărți

Ion Cristofor, *Cronica stelelor*, Editura

ȘCOALA ARDELEANĂ, Cluj-Napoca, 2017, 119 p. POEZIE fără frontiere!

Citez cu mulțumirea în suflet: *Știu prea bine/ surâsul tău/ și poeziile mele/ nu sunt cotate la bursă.// Chiar dacă nu-l trec/ în declarația de*

avere/ pentru mine zâmbetul tău/ e un veritabil tezaur.// O șoptă de dragoste a ta/ mă face mai bogat/ decât toți regii pământului. (DE ZIUA TA) sau Mi-am scos cămașa albastră/ cu tot cu piele/ și-am așezat-o în curte/ pe o sfoară întinsă/ între doi tei.// Acum aștept ca luna/ să se ivească din ea către seară/ un inorog/ sau măcar umbra unei femei. (CĂMAȘA).

Maria Pal, *Încotro se grăbește cuvântul*, Editura ȘCOALA ARDELEANĂ, Cluj-Napoca, 2017, 107 p. Parcurgând poemele volumului, te vei pătrunde de emoție și vei afla *încotro se grăbește cuvântul*. Firesc, spre POEZIE! Astfel: *sub mâna ta/ hârtia se îmbată cu cerneala/ ce își așteaptă noaptea// când stele văduvite de cer/*

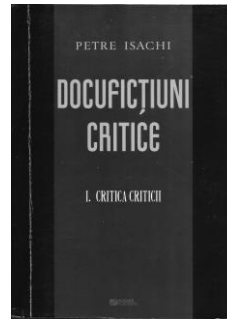
îți vor poposi în brațe (Vor poposi) sau ce este în afara ta/ rămâne fără nume// o frumusețe smintită/ de copaci înfloriți/ săgetați de mierle// pe lângă ea/ trece un suflet în goană/ ce duce în brațe pădurea (În goană).

Sava Bogasiu, *Abecedarul Manii Uniri*, Editura ALPHA MDN, Buzău, 2018, 200 p. În prefața la acest volum omagial, generalul de brigadă, Gheorghită Vlad apreciază: ... Cu elemente apropiate unei predici despre iubirea de țară, de limbă și de neam, autorul le vorbește cu smerenie, în lucrarea de față, din

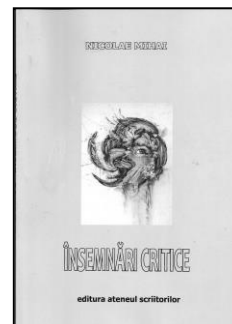
prea-plinul sufletului, tuturor celor care trăiesc și simt românește, de aici și de pretutindeni, și credem că, nemărturisit, urmărește a aduce în viețile cititorilor, acum, în prag de Centenar, binecuvântarea pe care

Petre Isachi, *Docuficțiuni critice. I. Critica Criticii*, Rovimed Publishers, Bacău, 2018, 284 p. Pentru prezentarea noastră, recomandăm din cuprinsul cărții: Patru „membri activi ai cercului literar P.O.N.,

secția sclavi” (Viorel Savin, Viețile poetului Publius Ovidius Naso în dramaturgia românească), Mitografia Poetului (Radu Cârneli, Amintiri din Paradis. Interviu), Unamuno și Bacovia, doi „sculptori” ai abisului existențial, Un roman „corintic” plutitor (Nicolae Manolescu,

Istoria literaturii române pe înțelesul celor care citesc), Introducere în sârbologie (Nicolae Oprea, Revanșa postumă), Eugen Simion și imperativul etico-estetic, Critica înseamnă asceză (Liviu Chiscop, Destine literare. Portrete și medalioane. Studii și eseuri și Pe creasta noului val).

Nicolae Mihai, *Însemnări critice*, Editura Ateneul scriitorilor, Bacău, 2018, 80 p. Cele 28 de cărți intrate în vizorul poetului Nicolae Mihai aparțin colegilor de filială: Eleonora Stamate, Victor Mitocaru, Tincuța Horonceanu Bernevic, Petru Scutelnicu, Ștefan Dinescu, Cecilia Moldovan și Vasile Larco. Celelalte, la fel de scurte,

însemnări critice se referă, în cea mai mare parte, la băcăuani: Marius Manta (Ucenic la iconari și Tată și Fiu – momente), Mihaela Amalanci Băbușanu, Octavian Mareș, Adrian Lungu, Ion Timaru, Eugen Verman, Gheorghe Ungureanu și alții.

Vasile Sevastre Ghican, *Ispititoarea și înmiresmata lumină a veșniciei – poeme într-un vers*, Editura Sfera, Bârlad, 2017, 106 p. Într-un cuvânt înainte, Ghican, lecții de viață, Aida Zaharia constată că... *dacă intrăm în paginile cărții lui Vasile Sevastre Ghican descoperim că aforismul – pe care îl definește „poem într-un vers” - este mai mult decât o*

cugetare; el, aforismul se transformă în sentință, într-o maximă care cuprinde în chintesența sa adevărul... Ilustrația grafică a cărții este făcută de copilul preșcolar, Maria Cristina Căluian.

Mihai Mercicaru, *Vis și abis*, Editura Mușatina, Bacău, 2018, 127 p. Spune Constantin Mănuță: *Mihai Mercicaru este un poet adevărat care stăpânește pe deplin „uneltele” scrisului, ale sonetului, în cartea de față. Opera sa poetică transmite lectorului o stare de fascinantă grație și revelație, dovedind faptul că*

trecerea sa prin lume, nu-i deloc întâmplătoare, ci se află sub spectrul logosului sfânt din afirmația lui Mallarmé că „poezia dă autenticitate popasului nostru în lume.” În partea terminală a volumului, sunt inserate referințele critice date (selectiv) de Ioan Holban, Lucian Strochi, Vasile Spiridon, Petre Isachi, Ion Rotaru, Cristian Livescu, Constantin Tomșa, Adrian Alui Gheorghe, Cornel Galben, Victor Sterom, Emilian Marcu, Victoria Milescu, Marius Chelaru, Mircea Petean, Remus V. Giorgioni, Mioara Bahna și alții.

Iulian Moreanu, *Am venit să mor lângă tine*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2018, 208 p. Pe clapeta a doua a cărții sunt redată, selectiv, câteva referințe critice. Astfel, criticul literar Constantin Trandafir menționează: *Deși scrie și romane de notă bună, proza scurtă este domeniul predilect al lui Iulian Moreanu, altfel spus povestirea cu*

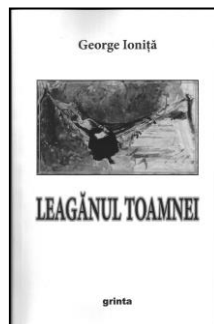
un acut simț al realității cotidiene. Narațiunile au îndeobște chipul faptului divers în transmisie directă, un mod propriu de a iscodi banalul cu încetinitorul și insolitul în regim benign...

Marius Dumitrescu, *răutatea unui parfum*, Editura Brumar, Timișoara, 2018, 108 p. Referitor la acest volum de versuri, Marian Ilea menționa: *„răutatea unui parfum” e un singur poem de basm de lungă respirație, în care „bătrânul ceasornicar” scrie despre umanitatea aflată în primejdie și despre Timpul suprem care zace în*

„marele mecanism” din turn. Ai impresia că acele ceasului au luat într-un prizonierat definitiv individul (indivizii) burgului. Exemplificăm: taci așa de mult/ că și se-ntunecă ochii/ și acoperă lumea/ tot mai goală de noi// adorm una câte una/ luminile (Întunecare).

George Ioniță, *Leagănul toamnei*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2018, 100 p. Într-o intervenție critică asupra poeziei lui George Ioniță, Gabriel Enache aprecia: *... În majoritatea poemelor lui George Ioniță se*

face gol sau se face liniște în jurul cuvântului lăsându-l să își desfășoare mesajul în întregul lui. Și asta pentru că acesta este de fapt crezul poetului George Ioniță, că poezia în toate formele și manifestările ei nu poate să degaje decât putere, puterea de a arăta și de a spune totul despre om, despre poet și despre toate manifestările și desfășurările lui în lume...

Alexa Pașcu, *La braț cu viața*, Editura StudIS, Iași, 2018, 182 p. Cităm dintr-o cronică recentă a lui Marius Manta: *... Da Alexa Pașcu are știința discursului, știe deopotrivă să construiască un mic edificiu ale cărui interioare le așază la dispoziția oricărui cititor interesat de o poveste „în limitele unei verosimilități totale”. (...) ... Alexa Pașcu e un bon vivant, demonstrează că are conștiința cuvântului, făcând din acest volum un spectacol la care merită să îți iei bilet...*

SONETUL UBICUITĂȚII (I)

În ziua cu trei dimineți în frunte,
Cu luceferi și muzică celestă,
Esența Sfântului Duh se atestă,
Către Dumnezeu Tatăl, sacră punte.

O părere mai mult decât onestă
S-ar încurca în multe amănunte,
Adevărul, încercând să-l înfrunte
Cu-o argumentare voit agrestă.

Nimic, pe pământ, în cer și pe ape,
Fără dumnezeire nu se poate.
Oricât de departe, El e aproape,

În Univers, dar și-n inimă-ncăpe.
Nimeni nu-i singur în singurătate,
Dumnezeu e pretutindeni și-n toate.

Mihai MERTICARU

REVISTE LITERARE

Actualitatea literară, Anul IX, nr. 82, iunie 2018, Lugoj. Semnează eseuri și comentarii: Nicolae Silade (*Despre ce Vorbim? Despre aiurelile unei ființe neființate*), Magda Ursache („*Din inima inimii*”), Cornel Ungureanu (*Semnele vremii*), Veronica Balaj (*Expoziția Ștefan Szönyi și descendența sa bănățeană*), Ioan C. Teșu (- *capodoperă a frumosului divin*), Radu Ciobanu (*Credințe și revolte*), Ion Bălu (*Debutul lui Augustin Buzura*), Paraschiva Buciumanu (*Art fusion la Festivalul Internațional Blecher Fest*). Adrian Dinu Rachieru realizează profilul, *Mircea Martin sau scrisul ca „eveniment”*. George Motroc este în dialog cu Paul Gabor, Titus Crișciu cu Zenovie Cârlogea și Elisabeta Boțan cu Mariana Achim. Critică literară realizează: Ioan Kaleve (Traian Pintilie, *Raiul natal*), Ioan Viorel Boldureanu (Mircea Anghel, *Vitralii din cioburi de realitate*), Mihaela Meravei (Carmen Tania Grigore, *Secvențial*), Paraschiva Buciumanu (Doris Mironescu, *Viața lui Max Blecher. Împotriva biografiei*). Dintre cărțile sosite la Remus V. Giorgioni amintim: *Toată vremea-și are vreme* de Calinic Arhiepiscopul, *Rusalii 51* de Viorel Marinea și Daniel Vighi, *Agapia perpetua* de Gheorghe Simon, *Magda Ursache în dialog cu Adrian Alui Gheorghe. Supraviețuiri în Post-Moralia*. Poezie semnează: Nicolae Silade (poem în proză), Traian Ștef, Virgil Diaconu, Laurian Lodoabă, Carmen Secere, Marius Sârbu, João Luís Barreto Guimarães (prezentare și traducere: Costel Drejoi), Anastassis Vistonitis (prezentare și traducere: Sorina Munteanu), iar proză: Dumitru Hurubă, Dan Florița-Seracin și Viorel Dianu.

ANTARES, Anul XX, nr.241-242-243/ aprilie-mai-iunie 2018, Galați. În această ediție a revistei predomină critica literară. Aceasta este realizată de Ana Dobre (Ion Văduva, *Călăuză și cântec*), Mihaela-Mariana Cazimirovici (Octavian Mihalcea, *Tabloul ca oglindă*), Paul Spirescu (Rodica Lăzărescu, *Semne de carte - III*), Constantin Gherghinoiu (Valentin Popa, *Eliade și brăilenii – studiu de geografie culturală și Valeriu Mîtitelu, Îmblânzitorii de viermi*), Aurel Anghel (Titu Damian, *Muscelenii – vol. V - Ruina*), Valeria Manta Tăicuțu (Fevronia Spirescu, *Poveștile lui Nasser*), Fevronia Spirescu (Doina Popa, *Ca frunza-n vânt*), Mircea Bârsilă (*Realitatea din jurul inimii – Rodian Drăgoi*), Gheorghe Nazare (Costel Crângan, *Emigranții*), Adi George Secară (Octavian Miclescu, *Decojitul Cerului, peisaje și alte povestiri*).

Comentariile aparțin lui Florinel Agafiței, *Un indianist la Galați – Cristian Ovidiu Nedu și lui Cristian Dragoș Căldăraru, Orașul Galați. Oraș eroic 7/20 – 9/22 ianuarie 1918*. Dan Grădinaru realizează un medalion literar Geo Dumitrescu. Poezia este semnată de Diana Corcan, Iulian Mardar, Vasile Macoviciuc, Ruxandra Anton, iar proza, de Iulian Moreanu și Laurent Bayart (traducere de Carmen Andrei).

ARGEȘ, Serie nouă, Anul XVIII (LIII), nr. 7 (433), iulie 2018. Remarcăm comentariile semnate de Liviu Ioan Stoiciu (*Mi-a pierit tot cheful de viață*) și de N. Georgescu (*Cum l-am editat pe Eminescu*), studiul lui Aurel V. David, *Statul național ca edificiu și simbol al națiunii în stare de veghe al romanului sacrificiul*, critica literară realizată de Nicolae Oprea (*Revenind la Regman*), Mircea Bârsilă (*Poezia lui Rodian Drăgoi*), Dumitru Augustin Doman (Calinic Argeșeanul, *Sacra rostire*, Domnița Flori Neaga, *Toamna, ca o fregată*), Amalia Elena Constantinescu (Calinic Argeșeanul, *Adevăratul Cioran*), Leonid Dragomir (Călin Popescu, *Gânduri pe cale*), Ioan Potolea (C. Voinescu, *agramatica*), Eliza Roha (Silvan G. Escu, *Prieten cu umbra dușmanului*), Alexandru Sfârlea (Lucian Scurtu, *Exitus*), Ion C. Ștefan (Nică D. Lupu, *Metamorfoze*), Aureliu Goci (Dumitru Tâlvescu, *Evadarea din mecanic*), Mihai Merticaru (Maria Cernegura, *Pasăre în devenire*), Geo Vasile (Gheorghe Simon, *Teofania*), Lucia Țurcanu (Luminița Potârniche, *Bu-hu-hu din noaptea iubirilor moarte*). Reportajul este prezent prin Mariana Șenilă-Vasilie (*Paradisul pierdut - IX*) și Mihai Barbu (*Acasă la Jules Verne, în orașul nevestei, între două trenuri de (relativă) viteză*). Poezia este semnată de Liviu Capșa, Adrian Alui Gheorghe, Mihai Barbu, Nicolae Sârbu, Ion Popescu-Brădiceni, Igor Pomeranțev (traducere de Leo Butnaru), Coman Șova, Iustin Butnariuc, Mihaela Oancea, iar proza, de Marian Ilea, Adrian Alui Gheorghe, Ion Toma Ionescu, Alexandru Jurcan, Vasile Moiş.

ATENEU, Anul 55 (serie nouă), nr.586, iunie 2018, Bacău. Remarcăm eseurile și comentariile realizate de Carmen Mihalache (*În lumea lui Peter, vizitorul, Câteva însemnări de la Zilele Teatrului „Matei Vișniec” și Buzău iubește teatrul*), Dan Petrușcă (*Poate ne vom contamina de frumusețe*), Violeta Savu (*FIPB. Jurnalul unei zile de festival*), Dumitru Zaharia (*Participarea călărășilor băcăuani la cucerirea independenței naționale*), Theodor-George Calcan, *Pășeam adânc și deplin îngândurat*), Vasile Spiridon (*Vindecător de complexe*), Nicoleta Popa Blanariu (*Apostu, Tată și fiu*), Ștefan Radu (*Un viol... academic*), Elena Ciobanu (*Traducere și tradaptare*), Ioan Dănilă (*Bacăul (pre)primar - IV*), Constantin Călin (*Între „Dosare”-6*), Gheorghe Iorga (*Tânărul Valéry - 1*), Ion Fercu (*Imperativul violent-seducător al reșezării valorilor - II*), evenimentul: *Alecsandriada la a doua*

ediție, Dialogul lui Ioan Dănilă cu Bogdan Crețu, critica literară făcută de Adrian Jicu (Liliana Corobca, *Capătul drumului*), Marius Manta (C. D. Zeletin, *Domnu-i domn și lerui ler* și Valeria Manta Tăicuțu, *Rugăciuni din orașul cel orb*), Dan Perșa (Mihaela Grădinariu, *Urechea lui Mahlus*). Poezie semnează: Val Mănescu, Sorin Roșca, Claudiu Komartin, Evgheni Cigrin (traducere de Dumitru Balan). In memoriam Doru Kalmuski scrie Cornel Galben.

BOEMA, Anul X, nr.6(112), iunie 2018, Galați. În acest număr semnează proză: Aurel Brumă, Denisa Lepădatu, Titi Damian, poezie: Daniel Corbu, Stejărel Ionescu, Sebastian Golomoz, Maria Filipoiu, Mircea Marcel Petcu, Cătălin Dumitrescu, Veronica Bumbu, Sabina Cojocar, Mónica Toth, Aurel Scarlat, teatru: Eugenia Mihaela Miulescu. Critica literară este realizată de Cezarina Adamescu (Maria Ieva, *Foșnetul umbrei*), Ioan Romeo Roșianu (Mariana Petrache, *Aștri rătăciți*, Petronela Apopei Ignat, *Iubită în albastru*), Lidia Grosu (Dumitru Brăneanu, *Poeme pentru mai târziu*), Dumitru Anghel (Vergil Matei, *Dincolo de patul armei*), Lucia Pătrașcu (Emilian Marcu, *Vitrina cărților – 2 – Printre rafturi*), Constantin Bejenaru (Marinela Velicu, *Permanenta întristare*), Mihai Vintilă (Mihaela Iugulescu, *Cecilia*), Elisabeta Drăghici (Antonio G. Iturbe, *Biblioteca de la Auschwitz*). Pagini de istorie sunt redată de V. H. Bauman (*Bazilici paleocreștine din secolul al IV-lea d. H. în mediul rural al zonei de la Gurile Dunării*), iar Victor Marola este în dialog cu Monica Boaru.

Bucovina literară, Serie nouă, Anul XXIV, nr. 3-4 (325-326), martie-aprilie 2018 și nr. 5-6 (327-328), mai-iunie 2018, Suceava. Autografele sunt date de George Vulturescu și Constantin Abăluță, iar poezia este semnată de Marian Drăghici, Ștefan Bolea, Sterian Vicol, Radu Florescu, Gheorghe Vidican, Tinca Antim, Paul Emond (traducere de Elena-Brândușa Steiciuc), Aleksander Nawrocki, Tomasz Jastrum (prezentări și traduceri de Nicolae Mareș). Gheorghe Grigurcu este prezent cu aforisme, iar Adrian Dinu Rachieru cu profilul, *Recitindu-l pe Ivasiuc* și comentariul, *Despre elitidic (Scenariul reeducării)*. Eseurile sunt realizate de Alexandru Ovidiu Vintilă, *Elitele în concepția sociologului bucovinean Traian Brăileanu. Considerații generale și Dimitrie Vatamaniuc – un europeanist bucovinean*, Petru Ursache, *Construcția deconstrucției – III și Despre un sens religios al împlinirii*, Magda Ursache, *O moarte anunțată prin CNSAS*, Liviu Antonesei, *Iulian Ciocan, un romancier excelent*, Horațiu Stamatin, *Poezia conceptuală*, iar comentariile, de Liviu Ioan Stoiciu, *Viața literară la noi, tot mai divizată și Prorocirea unei mari nenorociri*, Doina Cernica, *Joi, vineri, sâmbătă. Sfârșit de mai în Țara de Sus și Timpul Magic – Elena Greculesi*, Nicolae Cârlan, *În sfârșit, una dintre cărțile Centenarului*, Florin

Pintescu, *„La aniversară” sau revanșa geografiei asupra istoriei*, Ion Filipciuc, *Ce rămâne din prozatorul Liviu Rebreanu*, Yigru Zeltli, *Însemnări de (post)litterat* (2 și 3). Critică literară scriu: Ioan Holban (*Doi poeți optzeciști: Traian T. Coșovei și Aurel Dumitrașcu și Poezia lui Daniel Turcea*), Theodor Codreanu (*Poetica verbului biform – Victor Teleucă*), Gina Puică (*Călătorie prin foarte variata lume francofonă – Elena-Brândușa Steiciuc*), Vasile Fluturul (Lucia Olaru Nenati, *Scrisori din prezentul meu*), Isabel Vintilă (Tinca Antim, *Cerul care nu se vede*), Liviu Antonesei (Dan Perșa, *Dincolo*), Adrian Dinu Rachieru (Maria-Elena Cușnir, *Din depărtări și din adâncuri*). *Din Kyoto, spre inima Japoniei* (II și III) sunt note din jurnalul de călătorie al lui Marius Chelaru, iar Beni Budic rememorează: *Filme, filme, filme...* Proză semnează: Radu Sergiu Ruba, Marian Drumur, Leo Butnaru, Gheorghe Schwartz, Nicolae Havriliuc, Emil Simion, iar teatru: Matei Vișniec și Ioana Mădălina Stoian. *In memoriam* Dimitrie Vatamaniuc scrie Theodor Codreanu, iar *in memoriam* Mircea Motrici, Liviu Popescu.

Bucureștiul literar și artistic, Anul VIII, nr. 7 (82), iulie 2018. Remarcăm comentariile și eseurile realizate de Florentin Popescu, *Orgoliada multilateral și multispațial dezvoltată* (editorial), Ioan Lupaș, *Istoria Unirii românilor* (I), Neagu Udrouiu, *Inscripții pe suporturi de papirus*, Florin Colonaș, *Mititelu' București din Pasajul Român*, Ioan N. Roșca, *Un jurnal cultural New York – EZ*, Vasile Szolga, *Diavolul*, Nicolae Dan Frunteletă, *Șprițul de vară*, Ion Andreiță, *Popas în satul natal*, G. Th. Popescu, *Tot cu a treia mână, cea nevăzută*. Titus Vîjeu, *Nobel Prize – 1920 – Knut Hamsun*. Critica literară este făcută de Florentin Popescu (Ioan Baba, *„Lumina”*. *Contribuții monografic-bibliologice*), Ion Roșioru (Gina Zaharia, *Perseide*), Ion Haineș (*Ioan Barbu*), Marian Nencescu (*Poezia, ca ordine de zi*). Dintre seniorii literaturii noastre, Florentin Popescu a ales, pentru dialog, pe Romulus Lal (II). Poezia poartă semnăturile: Dimitrie Anghel, Coman Șova, Adrian Păunescu (75 de ani de la naștere), Constanța Popescu, Nicolae Sârbu, Osman Bozkurt (prezentare și traduceri de Nermin Yusuf și Nevzat Yusuf Sarigöl), iar proza: Gheorghe Brăescu.

Cafeneaua literară, Anul XV, nr. 5/ 182, mai 2018 și nr. 6/ 184, iunie 2018, Pitești. Remarcăm: la *Arte poetice*, studiile lui Jean Cohen, *Structura limbajului poetic. Funcția poetică* (traducere de Cristan Miehs), *Nivelul semantic – Coordonarea* (traducere de Liana Alecu) și Alessandro de Francesco, *Pentru o teorie non-dualistă a poeziei (1960-1989)* (traducere de Liana Alecu), *convorbirile* lui Virgil Diaconu cu Valeria Manta Tăicuțu (*Un scriitor bun n-are nevoie de „tren generaționist”*) și cu Adrian Dinu Rachieru (*Ca sociolog, departe de viesparul scriitoricesc, testez zilnic*

zădărnicia), „*Cartea îngerilor*” - *texte scrise de copii cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani, critica literară realizată de Gheorghe Grigurcu (Liana Cozea, Al doilea Eu și Zenovie Cârlușea, Lucian Blaga – sfârșit de secol, început de mileniu), Ana Dobre (Ștefan Negrișan, Rătăciții și Leo Butnaru, Surfing în Galileea), Marian Barbu (Ioan Vintilă Fintiș, Catedrala de rouă), Remus Valeriu Giorgioni (Dan Drăgoi, Picături de rouă și Prezentul continuu), Virgil Diaconu (Doina Ruști, Fantoma din moară), Paula Romanescu (Virgil Diaconu, Atelierul de fluturi), Alina Naiu (Marius Dumitrescu, (Con)texte), Mihai Posada (Octavian Doclin, Răsaduri: poeme), comentariile scrise de Denisa Popescu, ARA MAX – poveste și încă ceva, Theodor Rogin, Cine este „reformatorul romanului francez sau o mistificare literară... izbutită”, Virgil Diaconu, O expoziție de artă prezentată de poete... sau Despre critica ficționistă și critica de concept, Colocviile revistei Reflex și poetul T. G. Maiorescu și pictorul Silviu Oravițan, premiați de Societatea Poeților francezi. Poezie semnează: Valeria Manta Tăicuțu, Alexandru Jurcan, Liviu Mățăoanu, Felix Sima, Sonia Ioana Tănăsescu, Ion Lazu, Denisa Popescu, Veronica Bălaj, Alessandro de Francesco (trad. Liliana Rus), Paul Claudel, Ludwig Uhland, Theodor Storm, Friedrich Nietzsche (trad. Al. Mălăescu), Crenguța Mălăiaș, Virgil Diaconu. Premianții Concursului Național de Poezie de Dragoste „Leoaică tânără, iubirea...”, ediția a XVIII-a au fost: Gabriel Nicolae Mihăilă, Alexandra Istrate, Raluca Panait, Laura Lucia Găvan, Vlad Berariu, Sorina Rândașu și Gabriela Tofan.*

C a l i g r a f, Anul XVIII, nr. 6/193, iunie, 2018, Alexandria. Remarcăm comentariile realizate de Victor Gabriel Osăceanu, *Împlinirea unui ideal Unirea Principatelor Române*, Florea Burtan, *Islazul Proclamației*, Iulian Bitoleanu, *Octavian Goga, Militant al Marii Uniri*, pagini de istorie literară prezentate de Stan V. Cristea, *Revista „Meandre” de la proiect la izbândă* și Marin Iancu, *Marin Preda. Personaje ignorate* (III), eseuul lui Iulian Chivu, *Accente și provocări*, critica literară făcută de Ana Dobre (Aureliu Goci, *Mihai Eminescu. Identitate și semnificație*), Nicoleta Milea (Nicolae Dan Frunteletă, *O sută și una de poezii*), Ștefan Vida Marinescu (Mihai Radu, *Extraconjugal*), Nicolae Dina (Titi Damian, *Sisif coborând muntele*), Corneliu Vasile (Stan V. Cristea, *Marin Preda. Repere biobibliografice*), Radu Ilarion Munteanu (Ioan Pop Bica, *Bust voalat*), cărțile prezentate de Florea Burtan: Oana Soare, *Antimodernii*, Victoria Milescu, *Strada Lăcustei*, Cătălin Rădulescu, *Ultima Corrida* și Bogdan Hrib, antologia *Noir de București*, textele aforistice ale lui Lucian Paraschivescu. Poezia poartă semnăturile: Anghel Gâdea, Alexandru Cazacu, George Băicoianu, Valentin Alexandru Petrea, Ion Văduva, Felix Llatas (traducere

de Tudor Șerbănescu), iar proza: Nelu Barbu și Ștefan Stan.

Cartelul metaforelor, Anul IV, nr. 48-50, aprilie-iunie, 2018, Buzău. „*Din inima inimii*” este eseuul doamnei Magda Ursache. Marin Ifrim semnează microeseurile, *Cerul lui Shakespeare, Dumnezeu de catifea cusută cu nori invizibili, În loc de ferpăre, Cronica optimatului*, comentariul: *O istorie a Casei de Cultură a Sindicatelor Buzău*, pamfletul: *Un ins în libertate, un fluture fluturit la cap și dialogul purtat cu Șerban Codrin*. Alte eseuri și comentarii sunt realizate de Alexandru Pripon, *În copie*, Corneliu Vasile, *O frumoasă manifestare literară*, Florentin Popescu, *Gânduri și rânduri despre Valeriu Bistriceanu*, Ben Todiciă, *Limba, Cuvântul și Sufletul* și I. Aldeniu, *Florin Muscalu – pe 13 august a.c. ar fi împlinit 75 de ani*. Critica literară este realizată de Georgică Manole (Ion Aldeniu, *Astă seară la Teatrul „George Ciprian”*. *Dialog cu scriitorul Marin Ifrim*), Mihaela Roxana Boboc (Mihai M, Macovei, *Colierul de rouă*), Gheorghe Postelnicu (Marin Ifrim, *Doctorul Valeriu Bistriceanu sau începutul unei Veșnicii*) Marcel Isbășoiu (Marin Moscu, *Galaxia lebedelor negre*), Marin Ifrim (Ion Lazăr da Coza, *La umbra Vezuviului*), Nicolae Gâlmeanu (Titi Damian, *Sisif coborând muntele*), Marin Moscu (Ovidiu Cameliu Petrescu, *Ulise orb*). Semnează poezie: Nicolae Mățaș, Mihaela Roxana Boboc, Carmen Tania Grigore, Ion Gheorghe, Victoria Milescu, Mihaela Meravei, Mircea Lungu, Liviu Ioan Stoiciu, laureații Concursului Național „Tinere Condeie”: Alice Tania Bulf, Maria Dragomir, Bianca-Andreea Dițoiu, iar proză: Valentin Cojocaru.

C l i p a, Anul IX, nr.57, mai 2018. Director Fondator: Dinu Săraru. Editor: Fundația Națională pentru Civilizație Rurală „Niște Țărani” și Arhiepiscopia Râmnicului. Comentariile și eseurile sunt realizate de acad. Ioan Aurel Pop, *Tradiția noastră latină la Centenar: domnie, politică și cultură*, acad. Dan Berindei, *Fiscalitatea indirectă*, † Î. P. S. dr. Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, *Nașterea Domnului – bucuria cerească revărsată pe pământ*, Dinu Săraru, *O dinastie de mari istorici patrioți*, acad. Răzvan Theodorescu, *Domnia întemeietoare (II)*, acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, *Athéné Palace – amintiri din timpul războiului (I)*, Mircea Radu Iacoban, *Berthelot*, Ioan Scurtu, *Românii în secolul naționalităților*, Florin Epure, *Vâlcenii și Marea Unire*, Mihaela Teodor, *Recurs la istorie: o „geopolitică a cordonului sanitar” în estul Europei*, Gabriela Rusu-Păsărin, *Sărbătorile primăverii – simboluri ale coeziunii în comunitatea tradițională*, Corina Mihăescu, *Victor Vișoreanu – scriitorul în lut sau despre arta olarului din Horezu*, Florin Rotaru, *Amintirea viitorului*. Prezentare de carte fac: acad. Dinu C. Giurescu (Alexandru Armă, *Bucureștiul sub bombardamente –*

1941-1944) și acad. Alexandru Surdu (Alexandru Filipașcu, *Enciclopedia familiilor nobile maramureșene din origine română*). Critica literară este făcută de Ilie Bădescu (Dinu Săraru, *Ultimul bal la Șarpele Roșu. Carnavalul cătușelor*), Andrei Carpeneanu (Nicolae Șofelea, *Sacrul și Profanul în perspectivă ontologică la Mircea Eliade*), Nicolae Dragoș (*Călătorii prin veacuri de literatură - II*), Gia Tudoran (Anthony Doerr, *Toată lumina pe care nu o putem vedea*). Semnează proză: Andrei Carpeneanu, A. C. Pahomi, Sofia Șincan, G. Mosari, Emil Proșcan, iar poezie: Ana-Maria Păunescu.

Constelații diamantine, *Anul IX, nr. 6 (94), iunie 2018, Craiova*. Dintre eseuri și comentarii remarcăm: *comentarii pertinente pe marginea potopului biblic (și nu numai)* de George Petrovai, *Incrementa atque decrementa* de Janet Nică, *Repere și Valori* de Doina Drăguț, *Despre diacronia ideilor estetice - „Înapoi la Maiorescu”* de Iulian Chivu, *Universitatea din Craiova la 70 de ani* de Tudor Nedelcea, *Centenar Aristizza Romanescu* de Livia Ciupercă, *O interpretare simbolică a basmului „Făt-Frumos din lacrimă”* de Camelia Suruianu, *„Conștiința nefericită” a lui Hegel „trăită” prin „gândirea” epocii lui B. Fundoianu* de Al. Florin Țene. Critică literară scriu: Ion Popescu-Brădicieni (*Utopia limbajului în opera literară a lui Barbu Brezianu*), Beatrice Silvia Sorescu (*Nicolae Bălașa – scriitorul realismului stenic*), Daniel Marian (Liviu Nanu, *Vești din Utopia*), Constantin Miu (*Poetica staticului și a imobilismului în lirica lui Bacovia*), Gheorghe A. Stroia (George Petrovai, *Balade pentru neapatici*), Dumitru Tâlvescu (*Daniel Marian și răspunsul la întrebări*), Ionel Popa (Alice Botez, *Iarna Fimbul*), Ion Brad (Galina Martea, *Universul umanității – evoluție și involuție*), Galina Martea (*Doina Drăguț și universul său literar*), Emilia Dabu (Constantin Miu, *Timpul lecturilor*). Poezie semnează: Al. Florin Țene, Boris Marian, Daniel Nicolescu, Ștefan Radu Mușat, Viorel Martin, Ion Iancu Vasile, Luan Maloku (traducere de Baki Ymeri).

Cronica veche, *Anul VIII, nr. 6(89), iunie 2018, Iași*. Din sumarul acestui număr remarcăm eseurile și comentariile realizate de Cristina Hermeziu, *O țară ideală, „Occidentul românesc”*, Ioan Florin Stanciu, *Trandafir de la Moldova*, Vasile Tărățeanu, *Pentru o mai bună informare (comunicat de presă)*, Traian D. Lazăr, *Eșantion literar-artistic (din Războiul Întregirii)*, Ioan Miliță, *despre originea limbajului*, Mircea Ciubotaru, *„Misterele” onomastice ale Iașilor (XLV)*, Mircea Radu Iacoban, *Cartea și tiparul*, Nicolae Busuioc, *Elogiul Mării*, critica literară făcută de Mihaela Grădinaru (Mircea V. Ciobanu, *Căderile în realitate ale criticului*), Aurora Dabija (Nora Iuga, *Hai să furăm pepeni*), Rodica Lăzărescu (Ion Brad, *Lecturi particulare* și Constantin T. Ciubotaru, *Memorii aproape oblice*), Doru Scărlătescu (*Donna Angelicata –*

idealul feminin de la Eminescu la Ștefan Petică). Proza este semnată de Dionisie Vitcu, Virginia Burduja și Doru Kalmuski, iar poezia, de Vasile Ifteme și Giuseppe Ungaretti (traducere de Nicoleta Dabija).

Expres cultural, *Anul II, nr. 6(18), iunie 2018, Iași*. Eseurile și comentariile sunt realizate de Nicolae Panaite, *Gânduri care ne pun pe gânduri*, Alexandru Zub, *Kogălniceanu, un precursor al europenismului*, Liviu Ioan Stoiciu, *Poate ar trebui să apară și Uniunea Citiitorilor din România*, Constantin Coroiu, *Note dintr-un jurnal antinostalgic*, Gellu Dorian, *Patriotism-naționalismul, ca ipocrizie*, Dan Bogdan Hanu, *Dog's diary (din vremea câinelui sub acoperire involuntară)*, Nicolae Busuioc, *Între știință și religie*, R. Andriescu, *De la Paris la Tlön și de la Dulita la Lolita*. Daniel Corbu realizează portretul literar, *Poetul Mihai Ursachi sau Hohotul marelui logos*. Critică literară fac: Constantin Dram (Zina Bivol, *Fereastra cu lentile*), Gheorghe Neagu (Victor Munteanu, *Paznic la moara de vânt*), Constantin Cubleşan [*O „istorie literară” la 1870 în Ardeal (Justin Popfiiu)*]. Poezia poartă semnăturile lui Marius Robescu, Emil Brumaru și Radu Andriescu, iar proza, ale Doinei Popa și Radu Părpăuță. Din suplimentul revistei, *Zigurat*, nr. 6 iunie 2018, remarcăm comentariile și eseurile semnate de Diana Vrabie, *Mark Twain: nonconformismul unei autobiografii*, Flavius Paraschiv, *Modernitatea lui H. Bonciu: Bagaj, arta portretului și experimentul avangardist*, Adrian Dinu Rachieru, *„Învoiala lui Noica”*, Ioan Țicalo, *Cuvântul și lumina adevărului*, Boris Marian Mehr, *Un cântec trece pe lângă alt cântec*, Traian Diaconescu, *Gib I. Mihăescu – Redivivus*, Florentina Niță, *Despre exceptionalism și excelențe românești*.

Întrezăriri, *Anul VI, nr.22, iunie 2018, Pârscov*. Comentariile și eseurile sunt realizate de Marius-Adrian Nicoară, *Centenarul Marii Uniri – I. Unirea Basarabiei cu România*, Constantin Costea, *Un mare prieten al României: Generalul Henri Matias Berthelot*, Dumitru Scorșanu, *Tezaurul monetar de la Pârscov – o comoară așteptată*, I. Nedelea, *Cuvântul românesc, în sărbătoare*, Lucian Crețu, *Pelicanul și jertfa Mântuitorului*, Marin Ifrim, *Fără litere și spirit, la peștera lui Platon! La întunericul luminii*, Iulia Tăbăcaru, *S.O.S. tradiția românească*, Enache Necula, *A fi creștin*, Constantin Costea, *Fascinația rugăciunii*. File de istorie scriu: Ilie Mândricel, *Dragomir Spătaru și Gheorghe Postelnicu, vechi familii pârscovene: Bârsănescu*. Tot Gheorghe Postelnicu scrie despre *Vechi case pârscovene: Casa Dumitrescu și Casa Manolică și Case pârscovene de ieri și de azi: Casa Cristinel Popa*. Critica literară aparține Elenei Stroe-Otavă (Constanța Cornilă, *Alura cascadei*) și lui Gheorghe Postelnicu (Octavian Gh. Dumitriu, *Destinul unui învingător*, Marin Ifrim, *Doctorul Valeriu*

Bistriceanu sau începutul unei Veșnicii și Astă seară la Teatrul George Ciprian). Poezia este semnată de Al. Fl. Țene, Dumitru Istrate Rușețeanu, Tudor Cicu, Mihai Horga, Elena Rusen, Veroni Mihăilă, Aida Drugău, Iulia Tăbăcaru, iar proza de Tudor Cicu și Aida Drugău. Gheorghe A. Stroia este în dialog cu Gheorghe Postelnicu.

L i t e r a d u r a, Anul III, nr. 8, iunie 2018, Buzău. Remarcăm eseurile realizate de Daniela Șontică, Elena Alistar, o singură femeie pentru Unire, Florentin Popescu. „Literadura” la aniversare, Marin Ifrim, *Omagiu pentru Gheorghe Ene. Recunoștință!*, Dialogul lui Teo Cabel cu Camelia Iuliana Radu, comentariul Elisabetei Boțan, *Prezențe culturale românești în Spania*, evocările lui Florentin Popescu, *Locuri și oameni din Buzăul de altădată* (IV), critica literară scrisă de Liviu Ofileanu (Mihók Tamás, *cuticular*), Manuela Camelia Sava (Alexandru Pripon, *La porțile sublimului*), Daniel Luca (Viorica Toaca Isipova, *Eu sunt femeie*), Tudor Cicu (Petrache Plopeanu, *Neolitice*, Liliana Badea, *Gânduri*, Iuliana Paloda-Popescu, *Semnul Îngerului*, Codruța Vancea, *Rafale de primăvară*) și nu în ultimul rând poezie semnată de Nicolai Tăicuțu, Daniel Dăian, Costel Suditu, Negru Opac, Vlad Mușat, Gheorghe Ene, Teo Cabel, Traian Vasilcău, George G. Asztalos, Ioana Burghel, Liliana Popa, Mihaela Aionesei, Florina Isache, Elisabeta Boțan, Maria Cernegura, Matías Escalera Cordero (traducere: Elisabeta Boțan), Sorin Călin, Loredana Stan, Ilona Cristina, Tănase Serea și proză de Doina Popa și Florentina Loredana Dalian.

L i t e r a 13, Anul IV, nr. 15/ 2018, comuna Siliștea, județul Brăila. *Literatura dum-dum* este editorialul lui Mihai Vintilă. Alte eseuri sunt realizate de Al. Florin Țene, *Contextul istoric determină accidental valoarea artistică sau falsul destin al operei de artă* (II), Tudor Cicu, *Toți visăm. Așa începe totul*, Codruța Tudoriu, *Vânători și vânați în spațiul literaturii universale*, Hugo Mărăcineanu, *Grupul celor 10. Cine suntem noi* (I), iar comentariile aparțin lui Nelu Ioan, *Dirijorul colonel Petrea Gogu, cetățean de onoare al orașului Brăila*, lui Constantin Avădanei, *Traian Vuia și Marea Unire a românilor de la 1 Decembrie 1918* și lui Mircea Gabriel Lălă, *Brăila city tour*. Marin Ifrim scrie în memoriam Dan Manolescu, iar Zeno Halupa este prezent cu aforisme. Critica literară este realizată de Mihai Vintilă (Tudor Ganea, *Cazemata*), Dumitru Anghel (Carmen Antoaneta Marcean, *Cărări cu maci*), A. G. Secară (Ana Sofian, *Imperfectul solubil*), Jenică Chiriac (Dumitru Matei, *Pe moșia Rusetștilor*). Poezie semnează: Dan Bistriceanu, Vasile Mandric și Mihai Vintilă. *Ariciul literar* selectează (ne)versuri din volumele *Tăvălugul – poezii sociale* de Elena Anghel (Ed. *Amurg sentimental*), *Iubiri și Anotimpuri* de Ion

Apostu (Ed. *Armonii culturale*) și *Dor de casă, dor de voi* de Alina Bolnavu Daveriu (Ed. *Accent*).

L i t e r e, Anul XIX, nr. 5 (218), mai 2018, Târgoviște. Remarcăm eseurile și comentariile realizate de Tudor Cristea, *Recviem pentru dinozaur*, Barbu Cioculescu, *Uluii și porumbeii*, Mihai Cimpoi, 85 – *Eugen Simion prin alții (per aliud)*, Marian Popa, *Fundamente relaționale*, Lina Codreanu, *Romanul parodic sau scurtul drum al eșecurilor*, Magda Ursache, *Un paricid cultural*, Marin Iancu, *Eugen Goga*, „o credință și un om”, Petre Gheorghe Bârlea, *Grigore Alexandrescu – un clasic printre romantici*, Vasile Bardan, *Criticul și Everestul – o relectură*, Sultana Craia, *La răscruce de veacuri*, Florentin Popescu, *Cu cărțile pe masă*, Dumitru Copilu-Copillin, *Eminescu în circuitul universal. Predicții adevărate* (2), Nicolae Georgescu, *Argument: izvorul și fântâna* și critica literară: Ioan Adam (Viorel Sâmpetean, *În triumphi nu pătrund lasere*), Liviu Ofileanu (Daniel Bănuțescu, *Daniel, al rugăciunii*), Paul Androne (Titi Damian, *Muscelenii, vol. V - Ruina*), Mihai Stan (*În dulcele stil clasic. Poetul la al XV lustru*), Corin Bianu (Vilia Banța, *Joia risipirii noastre*), Titi Damian (*Angelo Mitchievici: Cultura faliei și modernitatea românească*), Ion C. Ștefan (Iuliana Paloda Popescu, *Sfera de cristal*).

P l u m b, Anul XIV nr. 136, iulie 2018, Bacău. La rubrica *Scriitori din Filiala Bacău aUSR* sunt prezentați: Nicolae Mihai, Victor Mitocaru, Violeta Savu, în numărul anterior al revistei, Cristina-Emanuela Dascălu, Silvia Miler, Liviu Popescu și Vasile Larco. Sub titulatura, *România sub aura Centenarului Unirii* aflăm comentariul lui Mihai Buznea, *Un drapel tricolor pe „acoperișul lumii”* și poeme semnate de Mariana Zavati Gardner și Ion Timaru. Remarcăm apoi eseurile și comentariile realizate de Mihai Buznea, *Sub aura Centenarului Unirii – Se-mpreună malurile?*, Liviu Chiscop, *În întâmpinarea bicentenarului - Alecsandri și Bacăul*, Romulus Dan Busnea, *Artă modernă și contemporană „sub cerul liber”*, la *Slănic-Moldova*, Grigore Codrescu, *Charles Baudelaire după 150 de ani. Copilăria și adolescența poetului* (3), Dumitru Brăneanu, *Cărările globalizării...*, Virgil Mocanu, *Îndreptar popular de etică și conduită pentru tineret*, Daniel Nicolescu, „*Mie îmi place să construiesc*”, Mircea Bostan, *Să ne amintim despre... Dimitrie Anghel*. Critică literară scriu: Theodor George Calcan (Ioan Ouatu, *Rug imperial*), Ioan Țicalo (Alexa Pașcu, *La braț cu viața*), Nicolae Cârlan (Grigore Codrescu, *Personalitățile timpului și contemporanii noștri*), Carmen Focșa (Dumitru D. Ifrim, *Vară trecătoare*), Mioara Bahna (Ionel Necula, *Spiritul ieșean în receptări ocazionale*), Mihaela Chiribău-Albu (Adriana Ambrosie, *Călător pe arca lui Noe*), Ioan Romeo Roșianu (Nicolae Vălăreanu Sârbu, *Geometriile*

spațiului). Semnează poezie: Petru Scutelnicu, Sebastian Golomoz, Marin Moscu, iar proză: Toader Titi Roznovanu, Eugen Verman, Emil Simion, Paul Leibovici. **Scânteii galbene** (Anul I, nr. 3, iulie 2018 - pagina tineretului), cuprinde comentariul, *Triada: școală-familie-comunitate* de Gabriel Stan și semnăturile tinerilor: Alex-Cristian Baghiu (eseu), Diana Puiu, Ana Marin, Cristel-Teodora Leonte, Miruna Porubiu, Alexandru Higiu, Cosmin Hongu (poezie), Mihnea Cătălin Ivancea, Marius-Nicholas Baghiu și Alexandru Tărcuță (proză).

P o e z i a, nr. 2 (84), vară, 2018, Iași. Din bogatul sumar (250 de pagini), remarcăm rubricile *Poeme*: Radu Florescu, Florentin Palaghia, Ana Alexandru Șișmanian, Mircea Platon, Olga Alexandru Diaconu, Gheorghe Simon, Simion Bodnărescu, Lucreția Andronic, Veronica Bălaj, Gabriela Pachia,, Constantin Boboc, Dan Moisii, Mihaela Oancea, Ioan John Gionea, Constantin Niță, Gela Enea, Cornelius Drăgan, Raul Constantinescu, Mihai Fircă, Aurelian Sârbu, Laurian Lodoabă, Claudia Bota, Adrian Vizireanu, Adina Velcea, Camelia Ardelean, Steluța Crăciun, Dora Pascu, Daniela Sorina Ciurariu, Alexandru Iancu, Dania Badea, Radu Chiorean, Tatiana Dragotă, Medeea Roșca, Dan Tipuriță, Mitică Horlaci, Val Răzeșu, Lucian Tătar, Ovidiu Oana-Pârâu, Eduard Filip Palaghia; *Poezie și păcat*: Cristina Rusu, *Rugăciunea regelui Manase*, Diana Dobrița Bîlea, *Fascinația păcatului originar*, Daniela Andronache, *Reprezentări literare ale păcatului în lirica lui Walt Whitman*; *Cronici și recenzii*: Marius Chelaru (Dileep Jhaveri și Maki Starfield, *Duet of Mists*, Violeta Preda, *Prozeme ca niciodată*, Alexandru Cazacu, *Duminica în Est*, Lucian Mănăilescu, *Atrocitățile fericirii*, Constantin Oancă, *Ochiul lui Homer 2*, Virgil Costiuc, *Bloop*, Valeriu Valegvi, *Octombrie reloaded*, Coriolan Păunescu, *Planetă liberă și sumbră*, Daniela Oatu, *Fantasmele versului rău*, Mihai Merticaru, *Urciorul de aur*, Livia Ciupercă, *Lecția centenarului*, Florin Chelan, *Interogații*), Ioan Holban (Gabriela Chiran, *Peste gură un crin*, Mihai Niculiță, *Fereastra zidită*, *Cerul fluid*, *Pomul din curte*, *poza de nuntă*), Elisabeta Bogățan (*Funcțiile notației în poezia lui Gheorghe Grigurcu*), Gheorghe Simon (Ioan Ouatu, *depărtări sfințite cu lacrimi*), Mihai Merticaru (Silvia Rîșnoveanu, *Aripi*), Pușa Roth (Alexandru Sfîrlea, *Aliodora*), Diana Dobrița Bîlea (Nicolai Tăicuța, *Ploaie cu soare*).

Pro Saeculum, Anul XVII nr. 3-4 (127-128), 15 aprilie – 1 iunie 2018, Focșani. (Prima parte). Editorialul, *Pe cine gheranjează Gheran?* aparține Magdei Ursache. Acad. Dumitru Radu Popescu este prezent cu un fragment din piesa, *Mireasa vagaboandă sau Mireasa desculță sau Mireasa valahă*, iar Magda Ursache este în dialog cu Adrian Alui Gheorghe. Sub genericul *Centenarul întregirii scriu*: Mircea Popa, Un

deplorabil contestatar al lui Mihai Viteazul, Petre Țurlea, *Politicianism la aniversarea Marii Uniri*, Ion Șt. Baicu, *Să nu uităm odiseea Transilvaniei! Și istoricul tratat de pace din 1920 de la Trianon!* Tudor Nedelcea, „*Avanposturi ale Marii Uniri*”. Rodica Lăzărescu realizează două interviuri: cu acad. Eugen Simion și cu Constantin Călin. Eseurile sunt realizate de Nicolae Dan Fruntelată, *Don Cezar de Altamira*, Petre Isachi, *Liviu Rebreanu ca destin sau „54 de ani de stupidă perseverență”* (II), Viorel Chirilă, *Prima vârstă a poetului (Horia Bădescu)*, Ionel Necula, *O carte despre saga Cioranilor*, Gheorghe Postelnicu, *V. Voiculescu și uluitoarea lui memorie lingvistică*, Ion Gheorghe Pricop, *Poezia de dragoste sau „noua Beatrice” a lui Viorel Dinescu*, Dumitru Velea, *Teatrul și artele vizuale – confluente și divergențe* (I). *La aniversară* Eugen Simion scriu: acad. Ioan-Aurel Pop, acad. Basarab Nicolescu, Ion Brad, Theodor Codreanu, Iordan Datcu, Lucian Chișu, Adrian Dinu Rachieru și Petre Isachi.

Revista Nouă, Anul XV, Nr. 2(105)/ 2018, Câmpina. Andrei Ionescu semnează eseu, *Hăis și cea*, iar Marian Nencescu, comentariul, „*Luceafărul*” sau „*dimensiunea Eminescu*” în cheie post-modernă. Realizează critică literară: Mioara Bahna (Radu Ciobanu, *Heralzii*), Mihaela Meravei (Marcel Vișa, *dumnelike*), Serghe Bucur (Dumitru Augustin Doman, *Zbateri facile, strădanii futili* și Ioana-Maria Lupașcu, *Prințul baghetei*), Romeo Aurelian Ilie (Carmen Secere, *aproape fericiti*), Marian Nencescu (Mihaela Roșu Bîină, *Genul feminin*), Ioan Romeo Roșianu (Adela Conciu *Jucând șotron cu răsăritul*), Petru Molla (Tatiana Țibuleac, *Vara în care mama a avut ochii verzi*), Ilie Cileagă (Serghe Bucur, *Neant. Colaj despre suferință*), Vasile Larco (Maria Sturdza Clopotaru, *Am ales lumina*), Firiță Carp (Olga Căpățână, *Lilith*), Adrian Simeanu (Steve Berry, *Taina președintelui* și Dan Ioan Panțoiu, *Mercenarul întunericii*). Poezia e semnată de Camelia Iuliana Radu, Gheorghe Vidican, Valer Popean, Romeo Aurelian Ilie, Stejărel Ionescu, Mihai Merticaru și Mihai Sălcuțan (epigrame), iar proza, de Iulian Moreanu.

S c r i p t o r, anul IV, nr. 7- 8 (43-44), iulie-august 2018, Iași. Remarcăm poezie semnată de Ion Mircea (cu poem desenat de Dragoș Pătrașcu), Andrei Novac, Daniel Popa, Christian W. Schenk, *proză* de Cătălin Baghiu, Doina Popa, *maxime* de Nicolae Mares - 80, *eseuri și comentarii* realizate de Traian Diaconescu, *Geneza ființei umane la Ovidiu și Prudentius*, Simona Modreanu, *Numărul oglinzii*, Cristina Hermeziu, *Patria mea A4, o bunăvestire în limba franceză (Ana Blandiana)*, Alexandru Zub, *Criza identitară și lunga durată*, Leo Butnaru, *Săteanul de ieri scriind poeme despre oraș*, Gheorghe Drăgan, *I se spunea Colonelul*, Liviu Ioan Stoiciu, *Din anul revoluției. De uz strict personal (XIX)*, *Chestionar la...*

semicentenar Editura Junimea (formulat de Lucian Vasiliu) – răspunde Constantin Coroiu, *dialogurile*: Grigore Elisei – George Popa, Ioan Holban – Nicu Gavriluță, Vasile Diacon – Pavel Florea, *critica literară* făcută de Ștefan Afloroaei (Viorel Barbu – Eugen Munteanu, *5 convorbiri despre știință, cultură, creație*), Vasile Iancu (Daniel Popa, „Pe aici nu se trece”, Corneliu Coposu, *Armistițiul din 1944 și implicațiile lui*, Alexandru Bantoș, *Martor la răsăntia destinului*), Diana Bobică (Ion Hadârcă, *Ușa flămândă*), Liviu Apetroaie (*Început de secol XXI – Literatura din Basarabia*), Theodor Codreanu (Iulian Marcel Ciubotaru, *Note și documente de istorie literară*), Lucian-Vasile Szabo (Hristina Doroftei, *Memoria Zăbrelor*), Stelian Țurlea (George Arion, *Maestrul fricii*).

Tecuciul literar și artistic, *Serie nouă, Anul XII, Nr. 49, trimestrul al treilea, 2018*. (Prima parte). Acest bogat număr are două editoriale semnate de Dan Movileanu, *De 15 iunie* și Ilie Zanfir, *Să nu ratăm marea lecție a Unirii!* Realizează eseuri: Lucia Olaru Nenati, *Actualitatea lui Dumnezeu*, Ștefan Munteanu, *Marin Tarangul despre drumul eminescian către infinit*, Vladimir Radu, *Iorgu Iordan despre Eminescu: „Făuritor al limbii poetice românești”*, Doru Scărlătescu, *Eminescu și Petică: sub semnul lui Eros*, Adrian Dinu Rachieru, *Cezar Ivănescu, un trubadur hăituit*, Liuba Lavric-Botezatu, *Autonomia și absolutul la cheremul reîntregirii datumului nostru identitar*, Valeriu Valegvi, *Au înflorit teii!*, Nicolae Dabija, *Așchii de cer (XXXII)*. Poezia poartă semnăturile: Mihai Eminescu, Eleonora Stamate, Ileana Georgescu Tulică, Liuba Lubastra Botezatu, Vasile Tărășeanu, Daniel Corbu, Sterian Vicol, Valeriu Valegvi, A. G. Secară, Adrian Grauenfels, Hayat Memis, Liviu Ofileanu, Olina Petrov, Mihaela Gudană, Adrian Răcaru, Valeria Manta Tăicuțu, Petre Stoica, Vasile Mandric, Mihai Merticaru, Ștefan Dincescu, Ioan Găină, Nicolae Mihai, Mihaela Aionesei, Romeo Ioan Roșianu și Angela Baciuc. *La aniversară*, pentru Sterian Vicol – 75 – omul și opera sunt prezentate de *redacție*, urmate de referințele critice date de Laurențiu Ulici, iar Petre Isachi scrie eseu, *Viorel Savin și utopicul „pericol metafizic” sau un posibil (auto)portret în palimpsest*.

U r m u z, *seria a doua, anul V, nr.3-4/ 2018, Câmpina*. *Artele poetice* sunt puse în evidență prin Ion Stratan – *Dintr-un „dialog la gura Graalului”* și Paul Muldoon – *Un interviu de Lace Rutkin – 6 aprilie 2016* (traducere de Mioara Pavelescu), iar *artele plastice*, prin comentariul lui Cornel Cubleșan, *Fragment de scrisoare deschisă*. Critica literară este realizată de Mioara Bahna (Valeriu Valegvi, *Arcă-n vreme de mătase*), Mihaela Meravei (Carmen Secere, *aproape fericiți*), Romeo Adrian Ilie (A.G. Secară, *Poarta turcească*), Diana Trandafir (F.M. Ciocea, *Mic tratat de filozofie despre*

îngeri, tractoriști și femei nebune). Poezie semnează: Florina Isache, Diana Trandafir, Anghi Melania Cristea, Ioana-Camelia Sîrbu, Daniela Sorian, Octavian Mihalcea, Mihaela Oancea, Carmen Secere, Daniela Mărginean, Radmila Popovici (cu versiunea în franceză de Victoria Sicorschi), Monika Hojná (traducere de Mircea Dan Duță).

Vatra veche, *serie veche nouă, anul X, nr. 5(113), mai 2018, Târgu Mureș*. Din acest număr remarcăm comentariile și eseurile realizate de Ioan Aurel Pop, *Transilvania, starea noastră de veghe (XIII)*, Nicolae Băciuț, *Coșbuc - 100, Biografie și destin – Veronica Pavel Lerner (II), Festivalul Internațional de Creație și Interpretare „Ana Blandiana”, În văzduhul cuvintelor*, Florin Bengean, *George Coșbuc – un secol de neuitare*, Gligor Hașa, *Ipostazele iubitei (femeii) în lirica eminesciană. Fecioara*, Dumitru Hurubă, *Să ne mai (re)amintim de Zaharia Stancu*, Gheorghe Sarău, *Corespondența lui Dimitrie Stelaru (II) și Dimitrie Stelaru. Memoria locului*, Daniel Kițu, *Temporalitatea în lirica Anei Blandiana*, Ana Coman, *Primăvara tăcerii*, Ilie Șandru, „*Mersul conștiinței naționale*” la românii basarabeni, Gicu Manole, *Eminescu și Basarabia. Basarabia la 2018. Ce-i de făcut? (I)*, profilul literar realizat de Răzvan Ducan lui Nicolae Băciuț și critica literară semnată de Mihai Posada (Anca Sârghie, *America visului românesc*), Marius Chelaru (Anica Facina, *Ceasornicul de iarbă*), Diana Dobrița Bîlea (Aurel Lăzăroiu, *Castele de nisip*), Aliona Grati (Călina Trifan, *Femeile iubesc cum respiră*), Răzvan Ducan (Valer Popean, *Oglinzi paralele*), Ilie Gorjan (Ioan Radu Văcărescu, *anul din luna săptămânii de ieri*), Traian Vasilcău (Răzvan Ducan, *Torna, Torna și Poporul de proști versus Eminescu*), Vasile Larco (Maria Sturdza Clopotaru, *Am ales lumina!*), Marioara Novac (Valeriu Mititelu, *Acedia*).

Cititorul de reviste

Râmnic, mon amour!

Pe străzi nu prea mai miroase a prăjeală, șaormeriile încearcă din răspuțeri să supraviețuiască, așa cum fac și pizzeriile, și cele trei sau patru cofetării și, probabil, și singura cafenea din târg, impropriu numită așa, fiindcă acolo una se discută/ se spune și alta se bea (cum îi zicea, pe timpuri, Arghezi lui Gheorghiu-Dej: *Tovarășu, matale una spui, alta fumezi*). Nici prin preajma blocurilor nu se mai simte mirosul atrăgător de câini și muște al rântășurilor, ori al ciorbelor, ori al fripturicilor, semn că lumea a trecut la regim sever: de, oraș de bătrâni (tinerii au plecat la lucru afară și nici gând să se mai întoarcă) supraviețuind cu ceea ce găsec în sacoșă cu medicamente suferinde rău de aritmie (da, și medicamentele se pot îmbolnăvi de accelerări și scăderi de ritm la compensare, mai ales în preajma campaniilor electorale).

Orașul își târăște cum poate bătrânețea, din spital în spital, din anticameră de cabinet medical în coadă imensă la policlinică și retur. Dacă vrei să iei „pulsul națiunii”, acolo trebuie să te duci, în sălile acelea cu miros de dezinfectant și transpirație (plus o adiere de formol), unde, eternizați în scăunele de plastic, pensionarii interminabilei perioade de tranziție a patriei (tranziție de la comunism spre nu se știe încă ce) fac politică subțire, cu dedicație, în funcție de numărul de lei cu care le-a crescut pensia și, neapărat, în funcție de „antene”, cu programele lor de spălare în masă a creierelor.

Nu-i pensionar care să nu caște gura la „jocurile de putere” talkshowiste, dătătoare de nervi și permanentă stare de ostilitate. Uitând complet că, la urma-urmei, toți suntem români și că puțini sunt cei o idee mai fericiți decât alții, bieții pensionari sunt capabili de agresiuni verbale sau cu bastonul din dotare în caz că interlocutorul critică, Doamne-fereste, vreun partid aflat la putere, agreat de putere ori situat în preajma puterii și așa mai departe. La preț de-o șaormă, de-un covrig, de-o excursie moca la moaște și pe unde s-o mai nimeri și-o trebui, e ușor să-i cumperi pe cei mai obișnuiți cu anormalitatea bolilor de tot felul, decât cu starea de lucidă cumpănire a ceea ce se petrece zi de zi și noapte de noapte pe plaiul nostru mioritic.

Orașul, cu toate acestea, își păstrează lăncezeala funciară, melancolia fără leac, aerul dulce-patriarhal, cu căsuțele lui colorate, cu străduțele împărțite între mașinile parcate neregulamentar și cele câteva zeci de maidanezi letargici ziua și ostili noaptea, cu parcul din care ieși albit de „noroacele” pe care ți le trântesc în creștet cădurile de ciori urbane. Rareori, liniștea stradală este spartă de vreun claxon nu cine știe ce agresiv, de câte-o frântură de manea în trecere rutieră, de câte un lătrat și, foarte rar, de câte un cuvânt spus pe un ton mai ridicat. A trecut multă vreme de când n-am mai auzit răsete pe stradă. Nici copiii nu mai rîd, nici nu mai vorbesc între ei când trec, tot mai puțini, pe trotuare, cu căștile în urechi și cu telefoanele în mâini, apariții fantomatice, parcă desprinse dintr-un film SF postapocaliptic. Nici adulții (puținii rămași în târg) nu prea mai vorbesc între ei, nu se mai bucură zgomotos când se întâlnesc, din întâmplare, la o piață, pe vreo stradă, la vreo farmacie. Se prefac doar că-s grăbiți și preocupați de altceva, ca să se întoarcă la ceea ce a devenit normalitatea însingurării voluntare.

Da, orașul tace din ce în ce mai mult. Și nici nu poți să spui că prin el nu mai miroase a nimic; de fapt, miroase a prăpăd, a tristețe și a moarte: o fi din cauză că Dumnezeu se uită de multă vreme în altă parte, în ciuda celor douăzeci și ceva de biserici din târg.

Valeria M.T.